

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
Soldier Political Participation

โดย
พิชิต รัชตพิบูลภพ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปีการศึกษา 2556

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
Soldier Political Participation

โดย
พิชิต รัชตพิบูลภพ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
ผู้วิจัย พิชิต รัชตพิบูลภพ
ปีที่ทำวิจัย 2556

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลตามอายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมตามระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน (3) เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร (4) เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดของทหาร (5) เพื่อศึกษาทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กลุ่มตัวอย่างคือ ทหารในกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ในพื้นที่เขตบางเขน จำนวน 278 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน One-way ANOVA ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) สมการถดถอยเชิงพหุ (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกปัจจัย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล รองลงมาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัจจัยด้านจิตวิทยา ส่วนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี อายุ การศึกษา ระดับรายได้ ระดับชั้นยศ และระยะเวลาทำงาน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 (3) ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise Multiple Regression Analysis มีทั้งหมด 4 ตัวแปรซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ถึงร้อยละ 70.1 (4) ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ (Beta= 0.421) และระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Beta= -0.421) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (Beta= 0.152) และแรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม (Beta= 0.095). (5) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์, การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง, แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

คำสำคัญ : ทหาร, การมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

Title People Political Participation
Name Pichit Ratchatapibhunphob
Year 2013

The objectives of this research were (1) To study People Political Participation characteristics. (2) To analyze and compare the People Political Participation's level according to the personal factors: ages, educational background and the economic-socio factors: income, rank and period of employment. (3) To indicate variables affecting People Political Participation. (4) To indicate uttermost variables affecting People Political Participation. (5) To study direction of the variable relationship affecting People Political Participation. The sample group of this research consisted of 278 soldiers of the 1st infantry Battalion, the 11th Infantry Regiment King's Own Bodyguard in Bang Khen Area. The instruments using in this research was questionnaire. The data analysis used was a statistical software program for finding the percentage, mean, standard deviation, One - way ANOVA, Pearson Correlation and Stepwise Multiple Regression.

The result of this research revealed that (1) People Political Participation level found that in overview were moderate. When every factors was considered, all of them could be rated by high mean score in descending order as personal factors, political environmental factors, psychological factors and People Political Participation at least levels (2) In comparing the People Political Participation with different personal factors and economic-socio factors had statistically significantly difference to Political participation at level of .05 (3) The variables of direct effect affecting People Political Participation with Stepwise Multiple Regression had four variables been generated 70.1 percentage relation. (4) The variables direct effect affecting People Political Participation rated by high in descending order as motivation of emotion (Beta = 0.421), level of soldiers ranks (Beta = -0.421), acknowledge of political news (Beta = 0.152), motivation of values (Beta = 0.095) (5) The positive variables affecting People Political Participation had motivation of emotion, acknowledge of political news, motivation of values and the negative variable had level of soldiers ranks.

Key Words: People Political Participation / A Political Participation

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 สมมติฐานงานวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ของงานวิจัย	5
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	6
1.8 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมายของประชาธิปไตย	8
2.2 รูปแบบและหลักการสำคัญของประชาธิปไตย	9
2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วม	12
2.4 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	16
2.5 การมีส่วนร่วม	21
2.6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	28
2.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	31

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	2.8 วัฒนธรรมทางการเมือง	34
	2.9 ทักษะคนดี	36
	2.10 บุคลิกภาพ	37
	2.11 ข้อมูลพื้นฐานของประวัติกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์	40
	2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
	2.13 กรอบแนวคิดการวิจัย	50
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	3.1 รูปแบบการวิจัย	51
	3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
	3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
	3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	63
	4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	65
	4.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและ สังคม	74
	4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใต้ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและปัจจัย ด้านระบบส่วนตัวของบุคคล	82
	4.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise	98
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	5.1 สรุปผลการวิจัย	107
	5.2 การอภิปรายผล	114
	5.3 ข้อเสนอแนะ	116

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก	128
ภาคผนวก ข	130
ภาคผนวก ค	137
ภาคผนวก ง	148
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปคุณลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง	29
2.2	บุคลิกภาพ 5 ประการ (Big – 5 Model)	39
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ การศึกษา ระดับรายได้ ระดับชั้นยศและระยะเวลาการทำงาน	63
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารในภาพรวม	65
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา	66
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง	69
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านระบบส่วนตัวส่วนบุคคล	71
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	72
4.7	การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามอายุ	74
4.8	การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามอายุ	74
4.9	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามอายุ	75
4.10	การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามการศึกษา	75
4.11	การตรวจสอบด้วย Welch Test และ Brown Test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษา	76
4.12	การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษา	76
4.13	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษา	77
4.14	การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามระดับรายได้	77
4.15	การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.16	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้	78
4.17	การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามระดับชั้นยศ	79
4.18	การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับชั้นยศ	79
4.19	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับชั้นยศ	80
4.20	การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	80
4.21	การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	81
4.22	การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน	81
4.23	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่แปลงค่าจากตัวแปรเชิงกลุ่มมาทำเป็น Dummy Code	82
4.24	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	84
4.25	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติ	89
4.26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ	94
4.27	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	98
4.28	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ	101
4.29	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ	103

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff	21
2	กระบวนการมีส่วนร่วม	22
3	ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน	23
4	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	24
5	ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วม	25
6	บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ขั้น	26
7	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของไฟโรจน์ สุขสัมฤทธิ์	27
8	ลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล	31
9	ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	32
10	กรอบแนวคิดในการวิจัย	50
11	แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	100
12	แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ	102
13	แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ	105
14	ภาพสรุปรวมเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	106

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประวัติศาสตร์ชาติไทยตั้งแต่อดีตโดยเริ่มจากยุคสมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน การรวบรวมอาณาเขตจนเป็นปึกแผ่นรวมไปถึงการธำรงและรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติก็ได้ด้วยอาศัยความเข้มแข็งของกองทัพอันทรงมีพระมหากษัตริย์เป็นจอมทัพ ความเกี่ยวข้องของกองทัพซึ่งเป็นสถาบันหลักที่ช่วยค้ำจุนประเทศเรื่อยมากับการบริหารปกครองบ้านเมืองจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นมาช้านาน

ในเวลาต่อมาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา จากรูปแบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งหลายเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่รับราชการเป็นทหารเสียส่วนใหญ่ซึ่งความเกี่ยวข้องดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของการยึดอำนาจการบริหารประเทศจากฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าจะเป็นจากฝ่ายพลเรือนหรือจากฝ่ายทหารด้วยตนเอง จึงถือได้ว่าบุคคลที่รับราชการเป็นทหารมีบทบาทและอิทธิพลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการแข่งขันทางการเมืองและการขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยตลอดมา โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีมาแล้วทั้งสิ้น 28 คน (ข้อมูล ณ.มิถุนายน.2557)

สืบเนื่องด้วยความไม่เข้มแข็งทางประชาธิปไตยในประเทศไทยทำให้ผู้บริหารสูงสุดของประเทศจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยแรงสนับสนุนจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญที่อยู่ในกองทัพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญทุกครั้งจะมีทหารเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะบทบาทในการเปลี่ยนแปลงใช้กำลังทหารบกเป็นสำคัญ ซึ่งหากจะพิจารณาลึกลงไปในรายละเอียดที่มากขึ้นก็จะพบว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครองของฝ่ายบริหารด้วยการยึดอำนาจหรือด้วยวิธีการยึดอำนาจตนเองนั้นสามารถแสดงหลักฐานสนับสนุนได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ว่า การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2475-2557 รวมทั้งสิ้น 83 ปี มีการยึดอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งหมด 26 ครั้ง จำนวนการทำรัฐประหารสำเร็จทั้งหมด 13 ครั้ง กบฏ (รัฐประหารไม่สำเร็จหรือเพียงวางแผนการ) ทั้งหมด 11 ครั้ง และเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยพลังประชาชน 2 ครั้ง เฉลี่ยแล้วมีการยึดอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ 3.19 ปี/ครั้ง โดยมีรายละเอียดสรุปการยึดอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์,2550)

รัฐประหารครั้งที่ 1: 1 เมษายน 2476 พระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นผู้นำคณะรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง โดยใช้กฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกาไปบังคับหยุดใช้รัฐธรรมนูญ

รัฐประหารครั้งที่ 2: 20 มิถุนายน 2476 คณะราษฎรฝ่ายทหารนำโดยพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ยึดอำนาจรัฐบาลจากพระยามโนปกรณนิติธาดา เพื่อให้รัฐธรรมนูญบังคับใช้ต่อไป

กบฏครั้งที่ 1: 11 ตุลาคม 2476 พระองค์เจ้าบวรเดชหัวหน้าคณะกบฏบ้านกุ่มเมืองไช้แผนทหารต่างจังหวัดล้อมกรุงเทพฯ สุดท้ายพระองค์เจ้าบวรเดชต้องลี้ภัยไปอยู่เวียดนาม

กบฏครั้งที่ 2: 3 สิงหาคม 2478 ทหารนายสิบในกองทัพบกจำนวนมากถูกจับฐานเตรียมการจะยึดอำนาจจากรัฐบาลเพื่ออัญเชิญพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 กลับขึ้นครองราชสมบัติ

กบฏครั้งที่ 3: 29 มกราคม 2481 พ.ต.หลวงพิบูลสงครามกวาดจับบุคคลจำนวนมาก ทั้งกลุ่มทหารของฝ่ายพระยาทรงสุรเดชและกลุ่มนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกบฏบวรเดช 2476 ในข้อหาเตรียมการวางแผนจะเปลี่ยนองค์พระมหากษัตริย์กลับเป็นรัชกาลที่ 7 หรือเจ้านายพระองค์อื่น

รัฐประหารครั้งที่ 3: 9 พฤศจิกายน 2490 นำโดย พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ยึดอำนาจจากรัฐบาลพล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนवासวัสดิ์

รัฐประหารครั้งที่ 4: 6 เมษายน 2491 คณะนายทหารส่งจดหมายขอให้ นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่ง นายควง อภัยวงศ์ ก็ยอมลาออกแต่โดยดี

กบฏครั้งที่ 4: 1 ตุลาคม 2491 พล.ต.สมบุญ ศรีพานิชิต พล.ต.เนตร เขมะโยธิน และ พล.ต.หลวงธรรมาภิบาลโกวิท ใช้กำลังสำคัญเป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนเสนาธิการแต่แผนการรั่วไหลเสียก่อน

กบฏครั้งที่ 5: 26 กุมภาพันธ์ 2492 นายปรีดี พนมยงค์ กลับเมืองไทยด้วยความช่วยเหลือของฝ่ายทหารเรือและกำลังพลเสรีไทยสายนักศึกษาธรรมศาสตร์เข้ายึดพระบรมมหาราชวัง ประกาศยึดอำนาจ แต่ท้ายสุดนายปรีดีก็เป็นฝ่ายแพ้

กบฏครั้งที่ 6: 29 มิถุนายน 2494 นายทหารเรือระดับกลางทำการยึดอำนาจรัฐบาลโดยจับตัว

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวันพิธีรับมอบเรือ “แมนฮัตตัน”

รัฐประหารครั้งที่ 5: 29 พฤศจิกายน 2494 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยึดอำนาจรัฐบาลตนเองโดยอ่านแถลงการณ์ผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียง

กบฏครั้งที่ 7: 10 พฤศจิกายน 2495 กลุ่มที่ถูกจับและถูกฟ้องศาลอาญาจำนวนมาก เป็นนักหนังสือพิมพ์และปัญญาชน

รัฐประหารครั้งที่ 6: 16 กันยายน 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม จากปัญหาที่สำคัญเรื่อง เลือกลงสกปรก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500

รัฐประหารครั้งที่ 7: 20 ตุลาคม 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจจอมพลถนอม กิตติขจร

กบฏครั้งที่ 8: 3 ธันวาคม 2507 คดีที่เกิดขึ้นหลังจากรัฐบาลจอมพลถนอม ประกาศใช้อำนาจตามมาตรา 17 ยึดทรัพย์สินมรดกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

รัฐประหารครั้งที่ 8: 17 พฤศจิกายน 2514 จอมพลถนอม กิตติขจร ยึดอำนาจ
รัฐบาลตนเอง

พลังประชาชน 1: 14 ตุลาคม 2516 นิสิตนักศึกษาทั่วประเทศเดินออกสู่ท้องถนนทำให้
ให้จอมพลถนอมกิตติขจร ต้องลาออก

รัฐประหารครั้งที่ 9: 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 คณะทหารในนาม “คณะปฏิรูปการ
ปกครองแผ่นดิน” ทำการยึดอำนาจ

กบฏครั้งที่ 9: 26 มีนาคม 2520 คณะปฏิวัตินำโดยพลเอกฉัตร หิรัญศิริ

รัฐประหารครั้งที่ 10: 20 ตุลาคม พ.ศ.2520 ทหารคณะเดียวกับคณะปฏิรูปฯ เมื่อ 6
ตุลาคม 2519 นำโดย พล.ร.อ. สวัสดิ์ ชะลออยู่ เข้ายึดอำนาจนายธานินทร์ กรัยวิเชียร

กบฏครั้งที่ 10: 1 เมษายน 2524 นำโดยคณะทหารหนุ่มรุ่น จปร.7 ซึ่งเรียกว่า ยังเต
ออร์ก

กบฏครั้งที่ 11: 9 กันยายน 2528 พันเอกมัญญู รูปขจร ผู้นำของคณะทหารหนุ่มที่
พ่ายแพ้คราวที่ 1 เมษายน 2524 นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

รัฐประหารครั้งที่ 11: 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อย
แห่งชาติ นำโดย พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ

พลังประชาชน 2: 17 พฤษภาคม 2535 สมาพันธ์ประชาธิปไตยนำโดย พล.ต.จำลอง
ศรีเมือง ชุมนุมประท้วงขับไล่พลเอกสุจินดา คราประยูร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

รัฐประหารครั้งที่ 12: 19 กันยายน พ.ศ.2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ยึด
อำนาจขณะที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กำลังอยู่ที่นิวยอร์กเพื่อกล่าวปราศรัยในที่ประชุม
สหประชาชาติ

รัฐประหารครั้งที่ 13: 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา
(วาสนา นาน่วม, 2557: 196)

“คำว่าพลังประชาชนหมายถึง การรวมกลุ่มจำนวนมากของประชาชนเพื่อเดินขบวน
ประท้วงและขับไล่รัฐบาล โดยผลคือ นายกรัฐมนตรีลาออก รัฐบาลล้มลงไม่ว่าการล้มลงของ
รัฐบาลนี้จะเป็นเพราะมีปัจจัยสำคัญอื่นใดอีกด้วยก็ตาม” (ธารรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์
,2550:19)

ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้นพบว่าความถี่ห่างของการเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
การบริหารประเทศจะมีระยะห่างมากขึ้น โดยในปัจจุบันบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองใน
หลายภาคส่วนปรับตัวเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในทางการเมืองด้วยวิธีการทาง
การเมืองอันหลากหลายด้วยตนเองเพื่อมิให้ปัญหาทางการเมืองดังกล่าวต้องตกเป็นภาระต่อ
ภาคส่วนอื่นๆของสังคม และในขณะเดียวกันกองทัพก็มีส่วนส่งเสริมให้สังคมเข้าใจถึงความ
เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ในฐานะที่ประชาชนที่รับราชการทหารต้องแสดงบทบาทในสอง
สถานะคือ บทบาทของประชาชนในสังคมที่ตนอยู่อาศัยกับบทบาทของผู้ที่ต้องปกป้อง
ประเทศชาติภายใต้สถานการณ์การแข่งขันทางการเมืองที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารเพื่อให้ทราบว่ามียุทธศาสตร์ใดบ้างที่มี

ความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ผลขององค์ความรู้ ความเข้าใจที่ได้ย่อมสามารถที่จะนำไปต่อยอดกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

1.2 คำถามการวิจัย

การศึกษาเพื่อให้บรรลุการวิจัยครั้งนี้จึงมีคำถามในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารอยู่ในระดับใด
2. ทหารที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลตามอายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมตามระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
3. ตัวแปรใดบ้างที่เป็นตัวกำหนดและมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
4. ตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารมากที่สุด
5. ทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดและมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารเป็นไปในทิศทางใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลตามอายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมตามระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน
3. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
4. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดของทหาร
5. เพื่อศึกษาทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

1.4 สมมติฐานงานวิจัย

การบรรลุถึงคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานงานวิจัยขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. สมมติฐานข้อที่หนึ่ง (H_1) : “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารอยู่ในระดับมากที่สุด”
2. สมมติฐานข้อที่สอง (H_2) : “ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

3. สมมติฐานข้อที่สาม (H₃) : “ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง”

4. สมมติฐานข้อที่สี่ (H₄) : “ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล”

5. สมมติฐานข้อที่ห้า (H₅) : “ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง”

1.5 ประโยชน์ของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พึงก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

1. การศึกษาทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารนั้นเพื่อเป็นการแสดงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารนั้นอยู่ภายใต้ปัจจัยใดที่เป็นตัวกำหนด
3. การนำเสนอสมการความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารก็เพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไปในอนาคต

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ขึ้น

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ทหารในกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ในพื้นที่เขตบางเขน จำนวน 907 นาย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้กำหนดขอบเขตการวิจัยเฉพาะพื้นที่กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ในพื้นที่เขตบางเขน

ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาของการวิจัยจะดำเนินการศึกษาเริ่มตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2557 – 27 กุมภาพันธ์ 2558

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การตัดสินใจในเชิงเหตุผล (Rational)

กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์อันเกิดจากการกระบวนการคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง และประมวลผลทางเลือกต่าง ๆ เพื่อมุ่งไปสู่การตัดสินใจที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมายของตน ซึ่งปัจเจกบุคคลแต่ละคนมีศักยภาพทางความคิดในการใช้วิจารณญาณในการกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งใด ๆ ซึ่งผลสืบเนื่องจากข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าวพึงเกิดความเชื่อมั่นว่าผลลัพธ์ที่ได้อันเกิดจากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นจะเป็นข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ

1.8 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

คำว่า “ทหาร” ที่ใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้จะหมายถึงเพียงบุคคลที่รับราชการเป็นทหารบกเท่านั้น (มิได้รวมถึงทหารเรือหรือทหารอากาศ) เหตุผลที่มีได้รวมทหารเรือหรือทหารอากาศเข้ามาพิจารณาด้วยนั้นมิใช่เพราะว่าคุณลักษณะของทหารทั้งสองเหล่าทัพหรือองค์ประกอบอื่นใดมีความแตกต่างจากทหารบกทั้งสิ้น แต่เป็นไปด้วยเพียงเหตุผลเดียวที่ว่า ข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นหลัก

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

ทหาร หมายถึง ทหารที่ประกอบอาชีพรับราชการเป็นทหารบกในสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของทหาร เช่น การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง การชุมนุมทางการเมืองอันเป็นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองของทหารที่มีต่อสิ่งที่เร้าที่เข้ามากระทบ

การเลือกตั้ง หมายถึง การที่ทหารใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงในกระบวนการเลือกตั้งหรือการที่ทหารแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนในกระบวนการเลือกตั้ง

การรณรงค์หาเสียง หมายถึง การที่ทหารแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมที่สนับสนุนส่งเสริมให้แก่หัวหน้าคณะ นักรการเมืองหรือพรรคการเมืองทั้งทางตรงหรือทางอ้อมด้วยแรงกาย อุปกรณ์หรือเงินทอง

การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง หมายถึง การที่ทหารเข้าร่วมด้วยการเป็นสมาชิก การเข้าร่วมทำกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม

ทำงานหรือพรรคการเมืองเพื่อการแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ

การประชุมทางการเมือง หมายถึง การที่ทหารมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมอันหลากหลายที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นการสนับสนุน ส่งเสริม เห็นด้วยหรือคัดค้าน ไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินนโยบาย การปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นหรือผู้บริหารระดับประเทศ

แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากค่านิยมของกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจในการกระทำด้วยการใช้อารมณ์และความรู้สึกของตนเป็นที่ตั้ง

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากแนวคิดที่ว่าเพียงประเพณีปฏิบัติต่อ ๆ กันมา

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน หมายถึง แรงจูงใจที่คำนึงถึงการยึดหลักเหตุผลด้วยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงผลประโยชน์หรือผลเสียหายที่เกิดขึ้น

ระบบพรรคการเมือง หมายถึง ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรู้สึกผูกพันของทหารที่มีต่อพรรคการเมืองอันเป็นการแสดงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของตน

ปัญหาทางการเมือง หมายถึง สภาวการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอันเป็นการสะท้อนถึงปัญหาของสังคมที่ครอบคลุมทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอันส่งผลต่อการดำรงชีวิตปกติสุขของประชาชนในสังคม ทหารพึงตอบสนองต่อปัญหาเหล่านั้นด้วยรูปแบบพฤติกรรมที่หลากหลาย

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่ทหารรวบรวมความคิด การทำความเข้าใจ และการตีความที่มีต่อข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับ

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง การที่ทหารมีแบบแผนหรือแนวทางปฏิบัติที่มีต่อกระบวนการทางการเมืองหรือระบบทางการเมืองตามความเชื่อ ค่านิยมของตน

ทัศนคติ หมายถึง การประเมินของทหารที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจจนได้ข้อสรุปสุดท้ายว่าชอบหรือไม่ชอบ อันนำไปสู่แนวโน้มของการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์เหล่านั้น

บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่ทหารแสดงออกเพื่อตอบสนองในภาพรวมที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์ ครอบคลุมถึงพฤติกรรมการแสดงออกที่ปราศจากเหตุผล การแสดงออกที่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมมาช่วยตัดสินใจและการแสดงออกด้วยหลักการรับผิดชอบชั่วดี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆโดยเรียงลำดับของการศึกษาเป็นดังนี้

- 2.1 ความหมายของประชาธิปไตย
- 2.2 รูปแบบและหลักการสำคัญของประชาธิปไตย
- 2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วม
- 2.4 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.5 การมีส่วนร่วม
- 2.6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.8 วัฒนธรรมทางการเมือง
- 2.9 ทศนคติ
- 2.10 บุคลิกภาพ
- 2.11 ข้อมูลพื้นฐานของประวัตินิคมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์
- 2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.13 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ความหมายของประชาธิปไตย

ในอดีตนั้นระบอบการปกครองประเทศจะแบ่งออกเป็น 2 ระบอบหลัก ๆ คือ ระบอบคอมมิวนิสต์และระบอบประชาธิปไตย ต่อมากระแสประชาธิปไตยมีการพัฒนาเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้คำว่า ประชาธิปไตย เริ่มเป็นคำสากลที่รู้จักและใช้กันโดยทั่วไป นักวิชาการทั้งหลายต่างก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ประชาธิปไตย (Democracy) มาจากภาษากรีก คำว่า Demos หมายถึง ประชาชน (People) และ Kratos หมายถึง อำนาจ (Authority) หรือพลัง (Power) ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการจัดการรัฐหรือประเทศด้วยตนเอง (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 5)

ประชาธิปไตยมาจากการผสมของคำว่า Demos ซึ่งแปลว่า ประชาชน และคำว่า Kratein หรือ Kratos ซึ่งแปลว่า ปกครอง ดังนั้นโดยรากศัพท์ดั้งเดิม Demokratia หรือ Democracy จึงแปลว่า การปกครองโดยประชาชน (วิสุทธิ โพธิแทน, 2550: 1)

Etzioni Halevy (1997: xxiii-xxiv อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 8) ได้บูรณาการคำจำกัดความของคำว่า ประชาธิปไตย ไว้ว่าเป็นระบอบการปกครองที่อำนาจในการปกครองของรัฐบาลมาจากการยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ การ

ยินยอมนี้แสดงออกโดยการดำเนินการให้ประชาชนได้รับและใช้อำนาจโดยสม่ำเสมอ เสรี มีการเลือกตั้งที่เป็นการแข่งขันโดยผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกตั้ง

Joseph Schumpeter (1950: 269 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 5) มีแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่าเป็นระบบการเมืองการเมืองที่มีการเลือกตั้งอย่างเสรีซึ่งได้สร้างระบบตรวจสอบได้ ผู้ปกครองมาจากการลงคะแนนของมวลชน ในปัจจุบันบริบทที่เราสนใจมักอยู่ที่ประชาธิปไตยทางการเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นการคงอยู่ของสิทธิทางการเมืองและเสรีภาพของพลเมืองรวมถึงการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ

Robert A.Dahl (1971: 3 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 7-8) ได้ให้ทัศนะของประชาธิปไตยว่า ระบบการเมืองระบอบหนึ่งที่ทางรัฐบาลต้องตอบสนองความชอบของประชาชน ที่ถือว่าเป็นความเท่าเทียมของการเมือง นอกจากนี้ในความคิดของ Dahl เห็นว่า ประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือเพื่อการมีอิสรภาพซึ่งมีหลายมิติ กล่าวคือเป็นเรื่องของ

1. การแข่งขันซึ่งเป็นการแข่งขันระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกผู้นำและนักการเมือง อย่างน้อยโดยการเลือกตั้งที่ยุติธรรมที่ไม่มีการละเว้นจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
3. เสรีภาพของประชาชนและเสรีภาพของการเมืองเป็นเสรีภาพในการแสดงออก ประชาสัมพันธ์ทางสื่อ รวมตัวเป็นกลุ่ม เมื่อแน่ใจว่ามีการแข่งขันและมีการมีส่วนร่วมที่ตรงไปตรงมา

วิทยากร เชียงกุล (2545, 63-64 อ้างถึงใน ธรรมนูญ วิจิณัยภาค, 2556: 40) เห็นว่า “democracy ประชาธิปไตย โดยความหมายตามตัวหนังสือแล้ว หมายถึง อำนาจหรือการปกครองโดยประชาชน เป็นระบบทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนในการปกครองโดยผ่านผู้แทนของตน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม คำว่าประชาธิปไตยเป็นคำที่มีความหมายในแง่ดี และถูกใช้โดยกลุ่มหรือเอกชนในลักษณะที่แตกต่างกันหรือแม้แต่ขัดแย้งกัน ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับที่มีการให้คำนิยามว่า “ประชาชน” และ “ผู้แทน” ของตนอย่างไร ประชาธิปไตยมีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ (ทั้งที่มีระบบทาสครอบงำ) สมัยศักดินาสวามิภักดิ์ราชาธิปไตยสมัยใหม่ (เช่น ในประเทศเนเธอร์แลนด์) และในสังคมนิยม”

2.2 รูปแบบและหลักการสำคัญของประชาธิปไตย

2.2.1 รูปแบบของประชาธิปไตย

รูปแบบของประชาธิปไตยนั้นสามารถสรุปออกเป็น 4 รูปแบบหลัก ๆ ได้ดังต่อไปนี้ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 15-19)

1. ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy)

ประชาธิปไตยทางตรงเป็นระบบที่ให้ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเองหรือร่วมใช้อำนาจอธิปไตย (ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล, 2541: 64 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 15) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2

ประการคือ 1) ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มโดยการริเริ่มนั้นต้องมีสภาพบังคับให้มีการเริ่มต้นกระบวนการ 2) ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย การขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งย่อมทำให้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นๆไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2541: 69 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 15)

2. ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy)

การที่ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยของตนให้ผู้แทนทำหน้าที่แทนตนซึ่งรูปแบบของประชาธิปไตยแบบนี้อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy)

3. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยแบบผู้แทนแต่ทว่าประชาธิปไตยแบบนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับต่างๆมากขึ้น โดยหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร โดยจำแนกเป็นข้อๆดังนี้ (คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545 และสถาบันพระปกเกล้า, 2550: 1-11 อ้างถึงใน ญัฐฐา วินิจนัยภาค, 2556: 44)

ก) เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

ข) อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆนั้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ค) เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ง) มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือมีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

จ) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ฉ) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการทางนโยบายและกระบวนการยุติธรรม

สรุปหลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2550: 1-12 อ้างถึงใน ญัฐฐา วินิจนัยภาค, 2556: 44) “คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่างๆนั้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีการเพิ่มคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีความยืดหยุ่นได้กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการของประชาชน ทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ”

4. ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

ข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศนั้นใช้เป็นแนวทางให้ประชาชนปฏิบัติ

นอกจากนี้ในอีกแนวทางหนึ่งประชาธิปไตยยังอาจแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้ (วิทยากร เชียงกุล, 2545: 63-64 อ้างถึงใน ธีรรัฐา วิจิณัยภาค, 2556: 39)

1. ประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา มีการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งเสรี การลงประชามติและระบบพรรคการเมืองหลายพรรค

2. ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจ ไม่มีความไม่เป็นธรรมในเรื่องกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินส่วนบุคคล (ด้วยการโอนปัจจัยการผลิตมาเป็นของสังคม การมีโอกาสในการทำงานอย่างเสมอภาค รวมทั้งการกระจายรายได้ส่วนบุคคลอย่างเป็นธรรม)

3. ประชาธิปไตยในทางสังคม ความเสมอภาคทางชนชั้น เช่นไม่มีการครอบงำและขูดรีดของชนชั้นหนึ่งที่มีต่ออีกชนชั้นหนึ่ง

2.2.2 หลักการสำคัญของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยนั้นมีหลักการที่สำคัญคือ (Principles of Democracy) (วิสุทธิ์ โพบิแทน, 2550: 49-80)

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty or sovereignty of the people)

อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนทุกคนโดยเท่าเทียมกันซึ่ง

ประชาชนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในหลักปฏิบัติแล้วประชาชนสามารถแสดงออกในเรื่องที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

Myron Weiner (1971) ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า

“การกระทำโดยสมัครใจใด ๆ (any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดองค์การหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือไม่ว่าจะใช้วิธีการที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับหรือไม่ก็ตาม ที่มุ่งจะไปมีอิทธิพล (to influence) ต่อทางเลือก (choice) นโยบายสาธารณะ (public policies) ต่อการบริหาร นโยบายสาธารณะและต่อทางเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็ผู้นำทางการเมืองระดับไหนของการปกครองคือทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ”

2. หลักเสรีภาพ (Right, Liberty or Freedom)

“เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ความสามารถของคนที่ จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตข้อกำหนดของกฎหมายซึ่งกฎหมายนั้นออกโดยวิถีทางประชาธิปไตย คือ ออกโดยผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งมาอย่างเป็นประชาธิปไตย”

3. หลักเสมอภาค (Equality)

ความเสมอภาคในประชาธิปไตยคือการที่ราษฎรทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันพื้นฐานในเรื่องสำคัญๆที่เป็นไปได้ในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนอันจะทำให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม-โดยเปรียบเทียบให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

4. หลักภราดรภาพ (Fraternity)

เมื่อคนในสังคมมีโอกาสแลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมได้อย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมดังกล่าวย่อมทำได้อย่างสันติและหาข้อยุติที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับกัน

2.3 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การดำเนินการในกิจกรรมที่หลากหลายของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์สุดท้ายเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จตามเจตนาที่ตั้งใจไว้พึงอาศัยกระบวนการที่สำคัญจากประชาชนคือ กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวคิดที่มีส่วนสำคัญในการบรรลุกิจกรรมที่พึงประสงค์ของประชาชน นักวิชาการหลากหลายท่านต่างก็ได้ให้นิยามของแนวคิดเรื่อง “การมีส่วนร่วม” ดังต่อไปนี้

Cohen and Uphoff (1977: 6 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า “การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชน 4 ประการได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร 2) มีส่วนในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ 3) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนาและ 4) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ

Gustavo (1992: 4 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นโดยปรกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่างแต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและลึกซึ้งไปกว่าเพียงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงภาพรวม

James L. Creighton (1991: 10 อ้างถึงใน วันชัย วัฒนศัพท์, 2543: 1-10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือกระบวนการซึ่งนำเอาความห่วงกังวลของสาธารณชน ความต้องการและความเชื่อหรือค่านิยมของประชาชนเข้ามาประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางโดยมีเป้าหมายสำคัญคือเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่สาธารณชนให้การสนับสนุน.

Superfund Community Involvement Manual (2002: 3 อ้างถึงใน คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า, 2548: 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นชื่อของกระบวนการที่องค์กรควบคุมมลพิษบัญญัติใช้เพื่อที่จะบ่งบอกถึงกระบวนการที่สร้างให้เกิดการสานเสวนาและความประสานร่วมมือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ประชาชนมีสิทธิที่จะรู้อะไรก็แล้วแต่ที่องค์กรของรัฐกำลังทำอยู่ในชุมชนของเขาและมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อโครงการนั้น ๆ เป้าหมายของกระบวนการก็เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรและช่วยในการปรับปรุงการตัดสินใจของรัฐให้เหมาะสม

World Bank. (1996: XI อ้างถึงในคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า, 2548: 8) ว่าการมีส่วนร่วมคือกระบวนการซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนาและการตัดสินใจที่มีผลต่อทรัพยากรทั้งหลายและมีผลต่อเขาทั้งหลาย.

ส่วนนักวิชาการของไทยได้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้แตกต่างกันออกไปดังนี้

คะเนียง จี ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545: 35 อ้างถึงในคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า, 2548: 11) ได้สรุปรวมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานและการร่วมรับผลประโยชน์ โดยวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการและการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่เกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนและประเด็นปัญหาที่พิจารณาว่าจะส่งผลกระทบต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือต้องมีอิสรภาพ มีความเสมอภาคและมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

จามะรี เชียงทอง (2553: 168-169) คำว่า การมีส่วนร่วม ในแนวคิดของการพัฒนานั้นมีฐานวิธีคิดที่แตกต่างกันอยู่ 2 ฐานแนวคิดหลักคือ ก) แนวปัจเจก ที่เชื่อในศักยภาพของบุคคลที่จะมีสิทธิของการแสดงความคิดเห็นต่อชุมชนที่ตนสังกัด ข) แนวชุมชนนิยม ให้ความสำคัญกับชุมชนหรือการอยู่ร่วมกันของมนุษย์การกำหนดการกระทำใด ๆ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

ณัฐฐา วินิจนัยภาค (2553) ได้สรุปความหมายของ หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและชาติซึ่งส่งผลให้กระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 4) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมในหลายมิติ กล่าวคือ

ในความหมายที่แคบคือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

ในความหมายที่กว้างหมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 67) การมีส่วนร่วม ก็คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมรับรู้ ร่วมคิดริเริ่มร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมตรวจสอบโดยใช้พลังความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนเอง ร่วมกับความรู้และวิทยาการที่เหมาะสมอย่างสร้างสรรค์พร้อมไปกับการเป็นผู้รับแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมกันรับผิดชอบในผลกระทบที่ตามมาด้วย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 5 อ้างถึงใน ญัตติสภา วินิจฉัยภาค, 2553) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการมีส่วนร่วมต้องยึดหลักองค์ประกอบดังนี้

1. มีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างสุดตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงานหรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมการพัฒนา เป็นต้น

มัทนา ไชยจิตต์ (2552) ได้ให้ความเห็นการมีส่วนร่วมว่า กระบวนการหรือการกระทำที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมกัน แสดงความคิดเห็น การวางแผนในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตนเอง ของกลุ่ม องค์กร หรือชุมชน ตลอดจนการร่วมกันรับผิดชอบ แก้ไขปัญหาและรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการให้ประชาชนมีการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจการพัฒนา ทั้งการพัฒนาตนเองและพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะได้ผลดีอย่างแท้จริงนั้นประชาชนจะต้องมีโอกาสอย่างอิสระปราศจากการแทรกแซง ครอบงำ บังคับ บีบบังคับ กะเกณฑ์ ผืนใจหรือถูกขอร้องเพราะอาจจะบรรลุเพียงผลสำเร็จของงานเท่านั้นแต่จะไม่ก่อให้เกิดความผูกพันรับผิดชอบตามมา และการดำเนินการนั้น ๆ จะไม่มีความยั่งยืนมั่นคง ไม่ต่อเนื่องในที่สุดก็อาจจะล้มเลิกไปในที่สุด

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526:20 อ้างถึงใน ญัตติสภา วินิจฉัยภาค, 2553) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง

วันชัย วัฒนศัพท์ (อ้างถึงใน คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า, 2548:10) ให้นิยามว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่น้อยที่สุดคือการได้รับทราบข้อมูลข่าวสารว่ารับจะทำอะไรหลังจากได้ตัดสินใจเรียบร้อยแล้วแจ้งให้ประชาชนทราบ ถัดขึ้นมาคือการที่รัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลังจากให้ข้อมูลไปแล้วก่อนตัดสินใจ หรือที่รู้จักกันว่าเป็นประชาพิจารณ์ สูงขึ้นมาอีกก็คือประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องหรือในโครงการนั้นๆเพื่อให้เกิดฉันทามติ และสูงที่สุดคือการสามารถลงมติแต่ละคนทีละคนว่า จะเอาหรือไม่เอาในกระบวนการประชามติ

สถาบันพระปกเกล้า (2547: 77 อ้างถึงใน ธรรมนูญ วินิจฉัยภาค, 2553) นิยามการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชน และชาติซึ่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติรวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

สุพิชฌาย์ อภัยสุวรรณ (2552) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ประชาชนหรือกลุ่มคนภายในสังคมได้เข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการทุกขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ โดยใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเข้าร่วมทั้งทางด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการและร่วมประเมินผลงานซึ่งการร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ จะนำไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นและให้เกิดการเรียนรู้ในการนำไปพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง อีกทั้งทำให้ชุมชนเกิดความเจริญเติบโตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองในอนาคต

อคิน รพีพัฒน์ (2527: 320 อ้างถึงใน ธรรมนูญ วินิจฉัยภาค, 2553) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากแต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดขึ้นเอง ซึ่งอาจแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
3. ร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนแก้ปัญหา
4. ร่วมในการดำเนินงานตามแผน
5. ร่วมในการประเมิน วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ

สำเร็จ

อรทัย ก๊กผล (2546 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2552: 17) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนคือกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

สรุปความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการปฏิบัติงานในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันนำไปสู่การก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงขึ้นในภายหลัง

2.4 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันหรือเกิดกิจกรรมร่วมกันเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเข้าด้วยกันซึ่งกิจกรรมร่วมกันระหว่างมนุษย์นั้นมิใช่อยู่หลากหลายรูปแบบซึ่งกิจกรรมทางการเมืองก็เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่สำคัญที่เชื่อมโยงบุคคลที่มีแนวความคิด ทศนคติหรืออุดมการณ์ที่เหมือนกันเข้าหากัน นักวิชาการต่างก็ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

Bullock and Stattybrass (1977 อ้างถึงในชิตพล กาญจนกิจ, 2545: 48) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นการที่ประชาชนเข้าร่วมในการตัดสินใจร่วมกับสถาบันการเมืองและสังคม ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะมีผลต่อการได้รับประโยชน์ของประชาชน

Hansen (1975) ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกส่งต่อเข้ามาในระบบการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของการเรียกร้องหรือสนับสนุนก็ได้ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว จะก่อให้เกิดอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองได้ 2 แบบคือ

1. ผู้นำทางการเมืองตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อรักษาเสถียรภาพของตำแหน่งหน้าที่ให้คงอยู่
2. ผู้นำทางการเมืองส่งต่อความต้องการของประชาชนไปยังผู้นำทางการเมืองที่มีตำแหน่งหน้าที่สูงกว่า

Herbert McClosky (1968 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล 2552: 69) เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจด้วย และเป็นกิจกรรมซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันในอันที่จะเลือกผู้นำของตนและกำหนดนโยบายของรัฐ การกระทำนั้นอาจกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้นได้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆต่อไปนี้คือ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสวงหาความรู้ทางการเมือง การอภิปรายหรือพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ฯลฯ

Huntington and Dominquez (1975: 3 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 172-173) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้งการร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อให้โน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง การใช้ความรุนแรง

Huntington and Nelson (1982: 5-13) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นเรื่องของกิจกรรม ไม่ได้เกิดจากทัศนคติ และเป็นกิจกรรมที่เกิดจากประชาชนทั่วไป ไม่ใช่เกิดจากบุคคลทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากบทบาททางการเมือง เพราะบทบาททางการเมืองเป็นการกระทำที่เกิดจากบุคคลทางการเมือง ไม่ใช่เกิดจากบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็น

การแสดงออกทั้งในทางที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ทั้งสันติและรุนแรง ซึ่งกิจกรรมนั้นอาจประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็เป็นได้

Milbrath and Goel (1965 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 68) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงการกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมืองและยังรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใดๆเพื่อมีอิทธิพลต่อผลทางการเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

Myron Weiner (1971: 64 อ้างถึงใน วิสุทธิ์ โภธิแทน, 2550: 50) ได้นิยามคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ว่า “การกระทำโดยสมัครใจใดๆ (any voluntary action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดองค์การหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือไม่ว่าจะใช้วิธีการที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับหรือไม่ก็ตาม ที่มุ่งจะไปมีอิทธิพล (to influence) ต่อทางเลือก (choice) นโยบายสาธารณะ (public policies) ต่อการบริหารนโยบายสาธารณะและต่อทางเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำเนินการเมืองระดับไหนของการปกครองคือทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ”

Myron Weiner (1971: 161-163 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553: 12-13) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายลักษณะซึ่งสรุปรวมได้ดังนี้

- 1) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทั้งที่อยู่ในรูปของการสนับสนุนและข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล
- 2) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ ความพยายามเพื่อให้เกิดผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกผู้นำรัฐบาล
- 3) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง
- 4) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำผ่านตัวแทนทางการเมือง
- 5) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การที่บุคคลปฏิเสธที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับตน ส่วนความเฉยเมยทางการเมืองคือการขาดความสนใจทางการเมืองทั้งสิ้น
- 6) ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึงผู้ที่มีความกระตือรือร้นหรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเริ่มจากระดับต้น ๆ เช่นการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เรื่อยไปจนถึงการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังรวมทั้งการสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นต้น
- 7) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีความต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาและรวมไปถึงการกระทำที่เป็นครั้งคราวเกิดขึ้นมาอย่างทันทีทันใด เช่น การจลาจล ยกพวกตีกัน เป็นต้น
- 8) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ ความพยายามที่จะเข้ามามีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติงานของราชการและนโยบายสาธารณะ
- 9) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

10) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทางการเมืองที่แต่ละสังคมมีการกระทำที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละบริบทของสังคมนั้น ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อการมีอิทธิพลเหนือการจัดสรรนโยบายสาธารณะและการบริหารนโยบายของรัฐบาล รวมไปถึงการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

Parry (1972: 3 อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี, 2542: 68) ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยกิจกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วไปอาจเรียงลำดับได้ คือมีตั้งแต่การออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบาย

Rosenstone and Hansen (1993) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวิถีปกติของประชาธิปไตย ที่ประชาชนและรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์ดำเนินไปร่วมกัน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับสถาบันทางการเมืองเท่านั้น แต่อาจจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อกระบวนการทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของฝ่ายการเมือง

Verba และ Nie (1975: 2-3 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 173) เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชน เฉพาะบุคคลเป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดโดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคม หรือก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่นๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมนุมและการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

ในส่วนของนักวิชาการไทยนั้นได้กล่าวสรุปถึงความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

ชิตพล กาญจนกิจ (2545: 14) ได้ให้คำนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าเป็นการกระทำหรือกิจกรรมของบุคคลในชุมชนที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของท้องถิ่นหรือรัฐบาล ซึ่งมีความชอบธรรมในการตัดสินใจจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวอาจจะสำเร็จหรือไม่ หรืออาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการทดสอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกิจกรรม 4 ประเภทดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านการเลือกตั้ง
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต.
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารแผนงาน อบต.
4. การมีส่วนร่วมในการประท้วง

ชลลดา แสงมณี (2542: 68) ได้ให้ความเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงกิจกรรมในลักษณะต่างๆที่ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา จะโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้เพื่อที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ติน ปรัชญพฤทธิ (2546: 8) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่า หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำทางการเมือง การใช้สิทธิในการออกเสียงเพื่อกำหนดนโยบาย รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อปรับปรุงนโยบายในครั้งต่อไป

ธนภณ วัฒนกุล (2550: 86-103 อ้างถึงใน ญัฐฐา วินิจนัยภาค, 2556: 66-67) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากนักวิชาการหลายท่านโดยสรุปไว้ดังนี้

กรณีที่ 1 การกระทำใดก็ตามเพื่อก่อให้เกิดการสนับสนุน เรียกร้องหรือคัดค้านกับผู้นำของรัฐบาล ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเผด็จการ

กรณีที่ 2 ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบอาจจะด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ต่อการทำงานของรัฐบาลหรือการเลือกผู้นำรัฐบาล

กรณีที่ 3 การกระทำของพลเมืองของรัฐภายใต้ขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนด

กรณีที่ 4 ในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านการเลือกตั้งตัวแทน (Representation) เข้ามาทำหน้าที่แทนตน

กรณีที่ 5 การกระทำที่แสดงถึงความรู้สึกแปลกปลอม (Alienation) อันส่งผลให้รู้สึกขาดความสนใจและไม่กระทำการใดๆซึ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเมืองตามมา แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวต้องแยกแยะให้ได้ว่าไม่ใช่การไม่กระทำที่เกิดจากความรู้สึกแปลกปลอมนั้น การกระทำใดเป็นการมีส่วนร่วมและการกระทำใดไม่เป็นการมีส่วนร่วม

กรณีที่ 6 การกระทำที่แสดงถึงการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งอาจแสดงอยู่ได้ในหลายระดับของการตื่นตัวทางการเมือง (มากหรือน้อยแตกต่างกัน)

กรณีที่ 7 การดำเนินการทางการเมืองซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของความต่อเนื่องและเป็นครั้งคราวของการดำเนินการ นอกจากนี้ยังรวมถึงการกระทำทางการเมืองที่อยู่ในรูปของการใช้ความรุนแรง

กรณีที่ 8 การกระทำที่มีความประสงค์ให้เกิดผลกระทบต่อผู้นำทางการเมืองและมีผลกระทบต่อการศึกษาของข้าราชการอีกด้วย

กรณีที่ 9 การมีส่วนร่วมมิได้ครอบคลุมถึงการดำเนินที่ส่งผลกระทบต่อการเมืองในระดับชาติเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอีกด้วย

กรณีที่ 10 การปฏิบัติหรือดำเนินการทางการเมืองนั้นแม้เป็นเรื่องเดียวกันอาจนิยามความหมายที่แตกต่างกันไปตามแต่บริบทในเรื่องของเวลาและสถานที่

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล (2552: 70) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นการปฏิบัติการโดยสมัครใจที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์หรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะ

เป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นโดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นการกระทำโดยสมัครใจ

วัชรีย์ ต่านกุล (2541: 46-48) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าเป็นการกระทำกิจกรรมหรือการแสดงออกต่าง ๆ โดยความสมัครใจของตนเองที่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งแบ่งกิจกรรมออกเป็น

2 กลุ่มใหญ่คือ

1. กิจกรรมทางตรง ได้แก่
 - การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 - การใช้สิทธิเลือกตั้ง
 - การชุมนุมทางการเมือง (เช่น การประท้วง)
 - การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือตัวแทนกลุ่ม
2. กิจกรรมทางอ้อม ได้แก่
 - การพูดคุยหรือถกเถียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง
 - การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ
 - การชักชวนบุคคลอื่น ๆ
 - การติดเครื่องหมายหรือ sticker ของพรรคการเมือง
 - การช่วยเหลือทางการเมืองรูปแบบต่าง ๆ (เช่น เป็นสถานที่จัดเลี้ยง, ชุมนุม)

สุจิต บุญบงการ (2537: 36-38) ได้ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีลักษณะที่สำคัญ

4 ประการดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของกิจกรรม ไม่ใช่เกิดจากความเชื่อหรือทัศนคติ
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดา ส่วนนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง นั้นเรียกว่าเป็นบทบาททางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ โดยกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเกิดจากตัวประชาชนเอง หรือเกิดจากผู้มีบทบาททางการเมืองก็เป็นได้
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียกร้องต่อรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองก็ได้

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2550: 4 อ้างถึงใน อาชญวิษณุ ชุมพงษ์ศักดิ์, 2556: 10) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการมีประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งต่างๆที่มีผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเองหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน (2551: 9 อ้างถึงใน อาชญวิษณุ ชุมพงษ์ศักดิ์, 2556: 10) การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมหรือกิจการที่ประชาชนกระทำหรือดำเนินการทางการเมืองโดยความสมัครใจหรือได้รับการจูงใจโน้มน้าวจากภายนอก เช่น

บุคคลอื่น พรรคการเมืองหรือสถานการณ์เพื่อต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลโดยประชาชนได้กระทำการต่างๆทั้งที่เป็นทางตรงและทางอ้อม อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงานนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นการกระทำโดยสมัครใจ

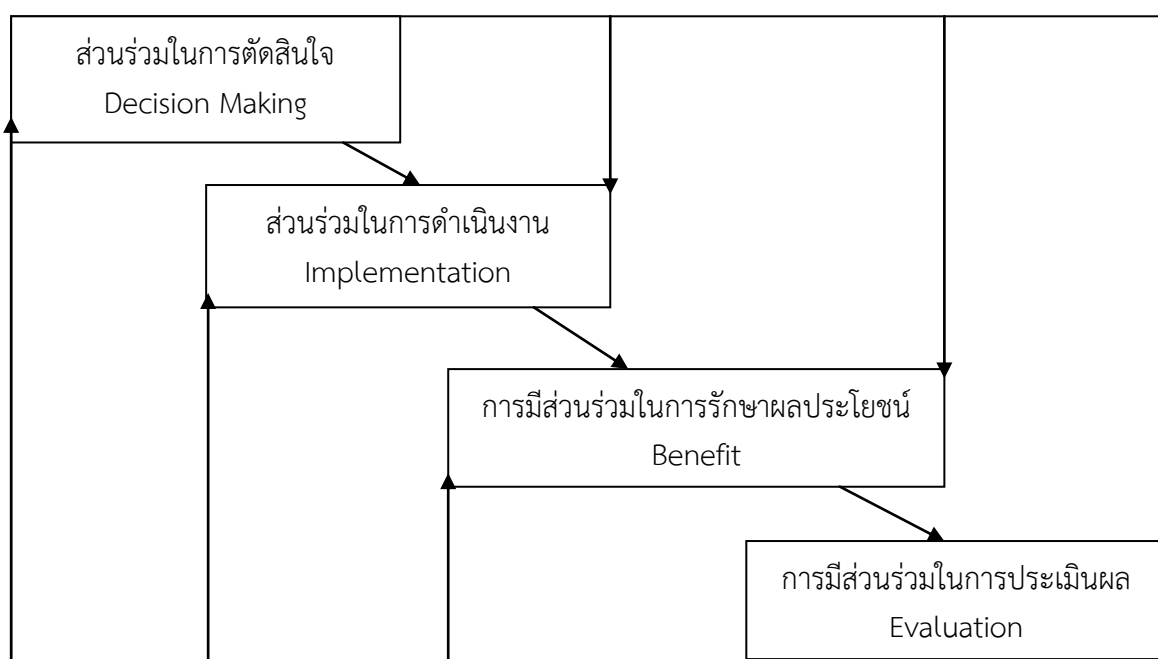
สรุปความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของทหาร เช่นการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง การชุมนุมทางการเมืองอันเป็นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองของทหารที่มีต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ

2.5 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีลำดับหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมหลายระดับโดยประชาชนจะเริ่มการมีส่วนร่วมจากระดับล่างก่อนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นไป

Cohen และ Uphoff (1980:219-222 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 10-11) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

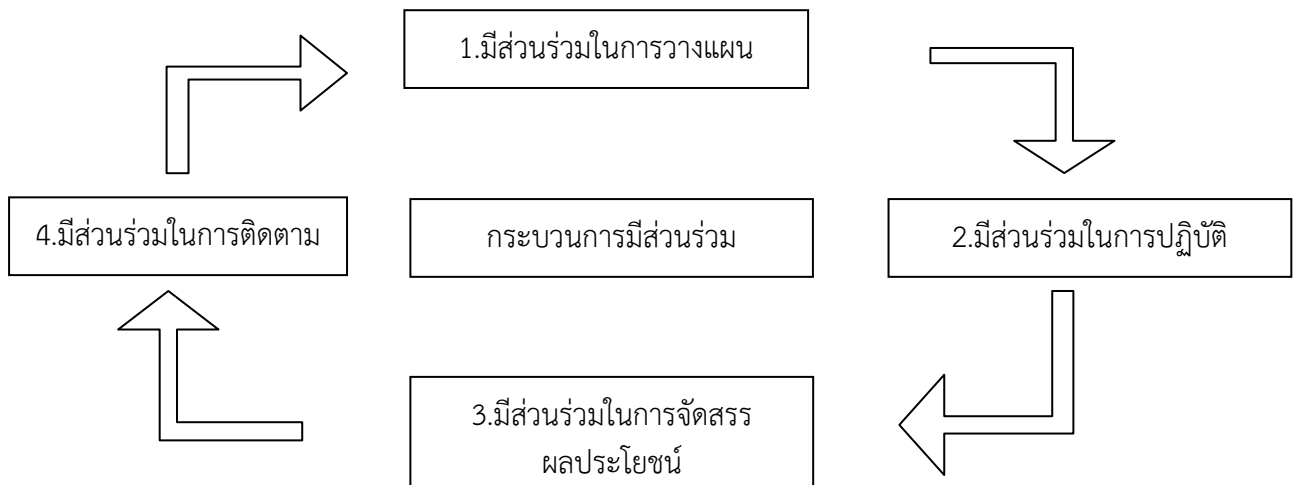

แผนภาพที่ 1 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

ที่มา: Cohen และ Uphoff (อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 10-11)

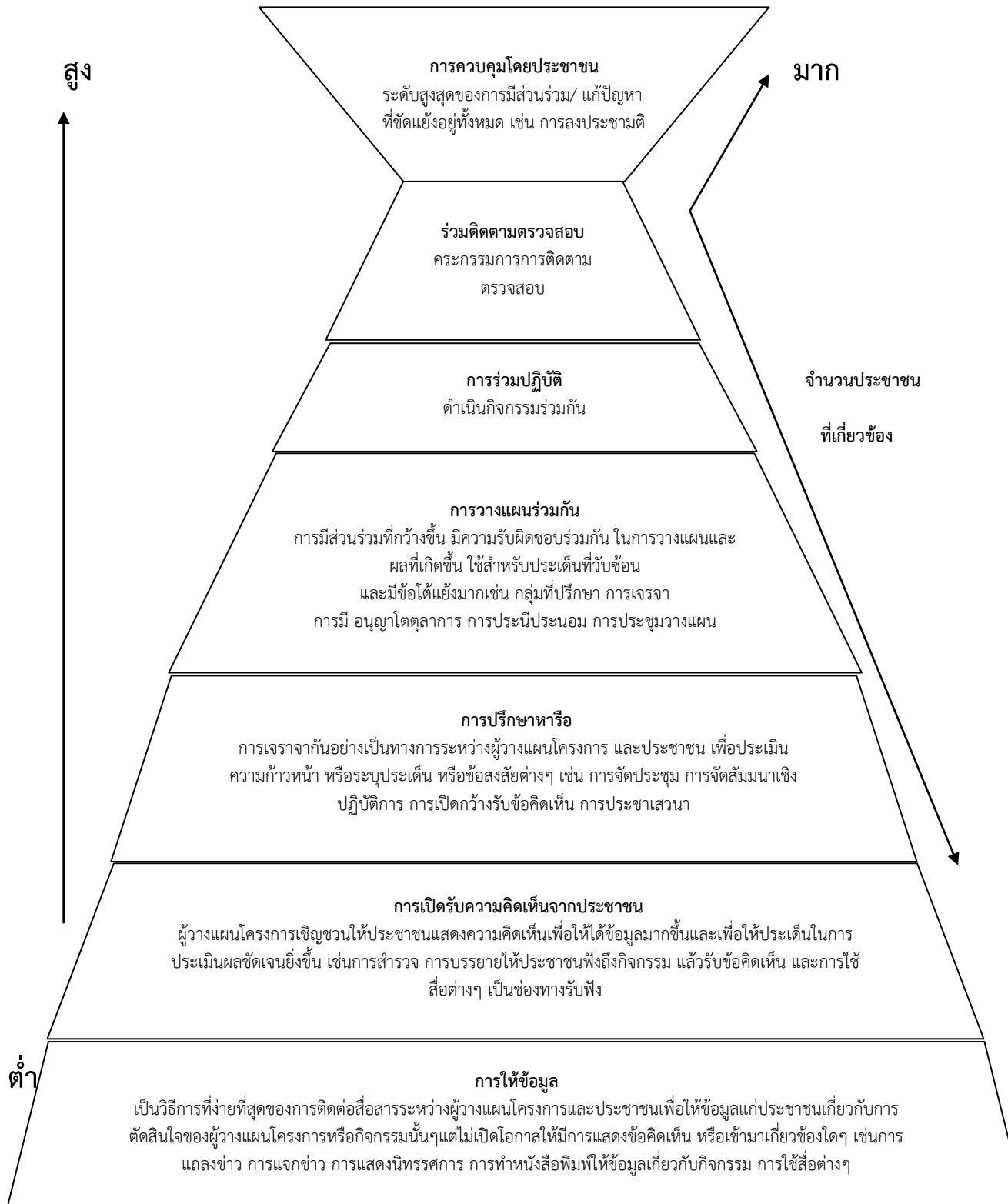
หากพิจารณาการมีส่วนร่วมในแง่ของกระบวนการแล้วการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นดังนี้คือ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2552: 19)

1. มีส่วนร่วมในการวางแผน
2. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ
3. มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

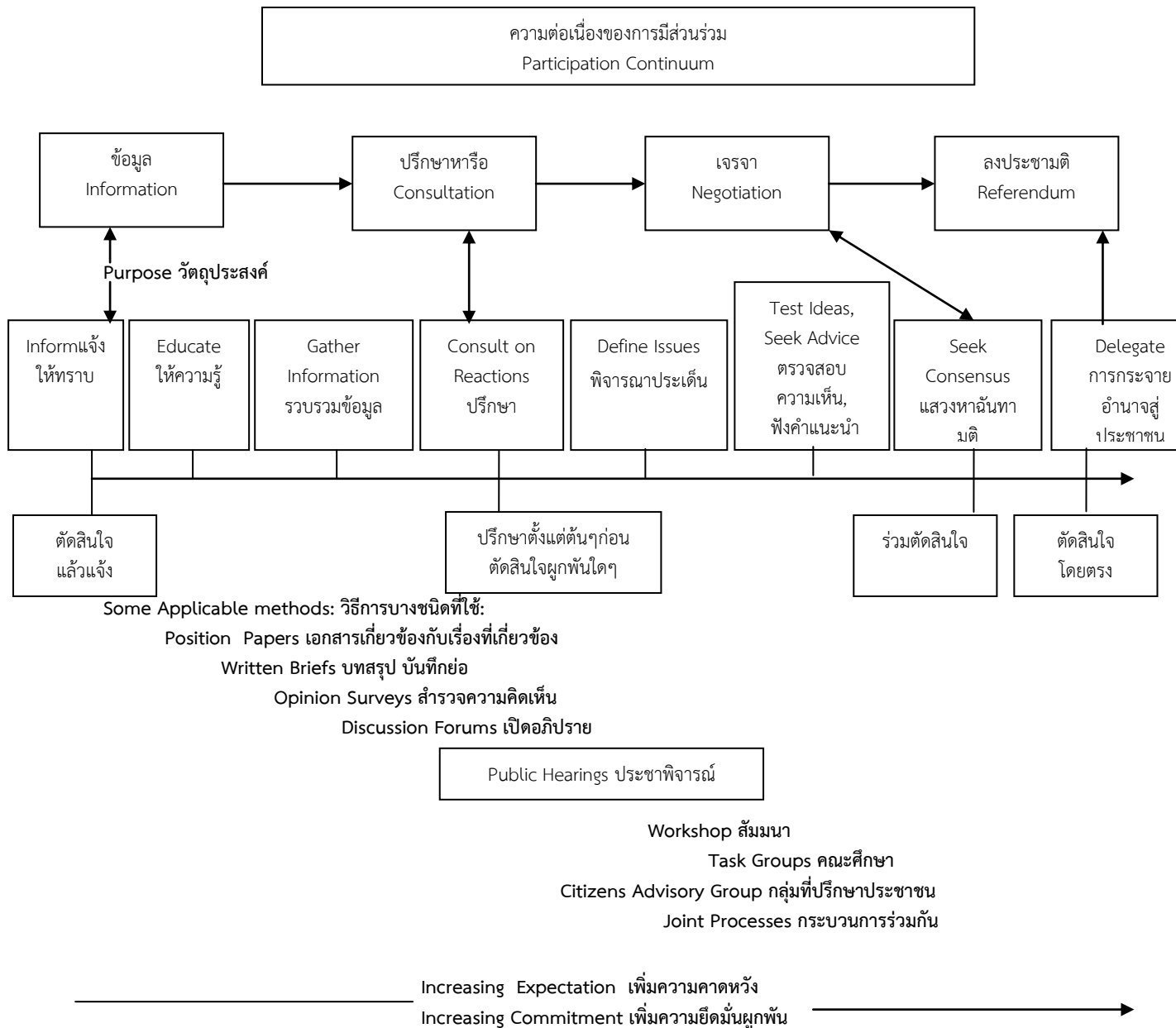
แผนภาพที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วม
ที่มา: ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551.

หากคำนึงถึงความละเอียดและวัตถุประสงค์ในการแบ่งเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมจะเป็นปฏิภาคกับจำนวนประชาชนกล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจะมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก หากแต่จำนวนประชากรน้อยก็จะมีระดับการมีส่วนร่วมสูง (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 13-21)

แผนภาพที่ 3 ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มา: สถาบันพระปกเกล้า (2545)

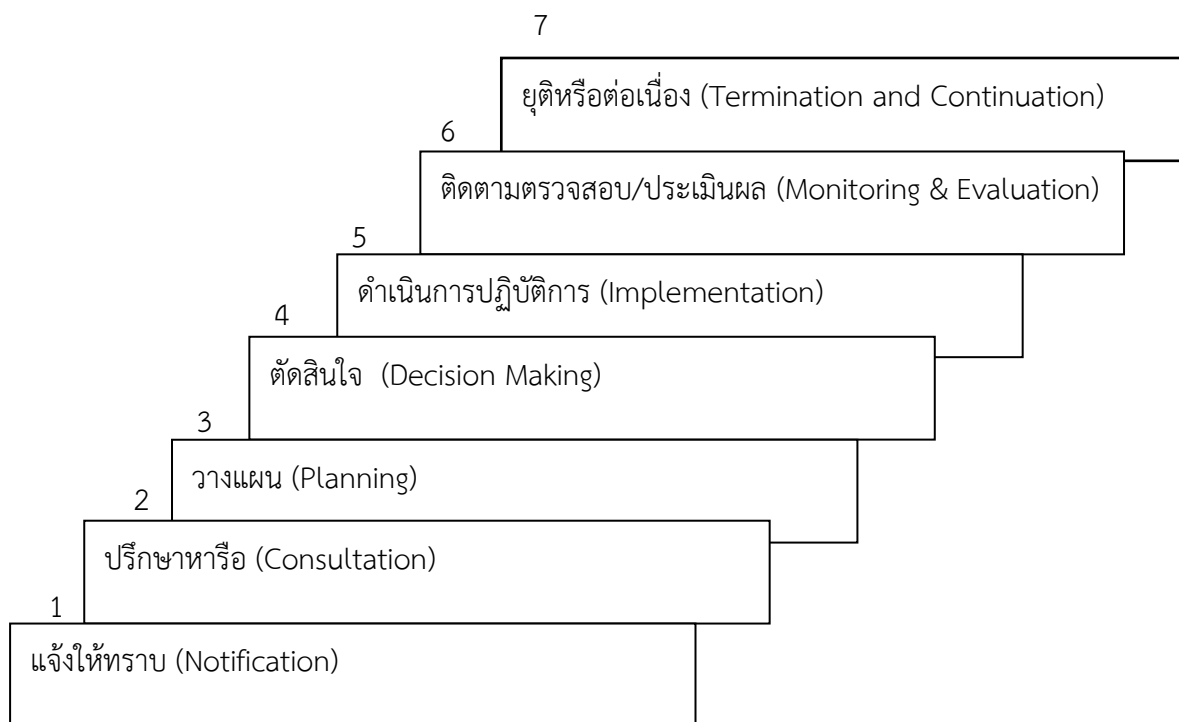
หากพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาเริ่มตั้งแต่ระดับการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดคือการให้ข้อมูลไปจนถึงระดับการมีส่วนร่วมที่มากที่สุดของประชาชนคือการลงประชามติ สามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 5 (คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า, 2548: 23)

แผนภาพที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา: วันชัย วัฒนศัพท์ (2547: 122)

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแสดงเป็นออกลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2552: 20)

แผนภาพที่ 5 ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วม

ที่มา: ถวิลวดี บุรีกุล และ เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี (2548)

Arnstein (1969 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 22-23) มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะเป็นขั้นๆคล้ายบันไดจึงเรียกว่า บันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) ซึ่งมีทั้งหมด 8 ขั้นดังแผนภาพที่ 6 สามารถสรุปรายละเอียดได้ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 6 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม 8 ขั้น

ที่มา: Journal of American Institute of Planners (1969: 216 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 22)

สำหรับบันไดในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 นี้อยู่ในระดับที่เรียกว่าการมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วมเป็นระดับที่ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมที่แท้จริงในการวางแผนหรือควบคุมโครงการ แต่เป้าหมายหลักของระดับนี้เพียงเพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจให้การศึกษาหรือทำการรักษาผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

ส่วนบันไดในชั้นที่ 3 ถึงชั้นที่ 5 นี้อยู่ในระดับที่เรียกว่าการมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม หรือการมีส่วนร่วมบางส่วนเป็นระดับที่ผู้มีอำนาจเริ่มที่จะรับฟังจากประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แต่กระนั้นก็ตามอำนาจในการตัดสินใจยังคงเป็นสิทธิของผู้ที่มีอำนาจอยู่ต่อไป

ระดับสุดท้ายของบันไดการมีส่วนร่วมคือระดับบันไดที่ระดับสูงขึ้นไปในชั้นที่ 6 ถึงชั้นที่ 8 เรียกว่าระดับการมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน โดยในระดับนี้ประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยวิธีการผ่านตัวแทนหรือท้ายที่สุดแล้วคือการที่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการตัดสินใจนั่นเอง

สำหรับแนวคิดบันไดการมีส่วนร่วมของ Arnstein นี้จะพิจารณาในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นหลักโดยเริ่มจากประชาชนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลยไปจนถึงการที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) เสนอแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมไว้ใกล้เคียงกับแนวคิดของ Arnstein แต่จะแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็นเพียง 7 ระดับเท่านั้นโดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

7	มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง	เป็นการมีส่วนร่วมในอุดมคติ
6	มีโอกาสเสนอโครงการ	เป็นการมีส่วนร่วมระดับสูง
5	มีโอกาสเสนอความเห็น	มีส่วนร่วมปานกลาง
4	ถูกสัมภาษณ์ความต้องการ	มีส่วนร่วมปานกลาง
3	ถูกชักชวน	มีส่วนร่วมน้อย
2	ถูกล่อ	มีส่วนร่วมน้อย
1	ถูกบังคับ	ไม่มีส่วนร่วมเลย

แผนภาพที่ 7 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามแนวคิดของไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์
ที่มา : ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531: 28 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 24)

บันไดขั้นที่ 1 (ขั้นถูกบังคับ) ในระดับขั้นนี้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ต่อมาในบันไดขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ประชาชนมีระดับของการมีส่วนร่วมน้อย การมีส่วนร่วมจะอยู่ในรูปของการถูกล่อด้วยผลประโยชน์หรือการชักชวนให้ร่วมมือ สำหรับในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 นั้นเป็นระดับของการมีส่วนร่วมปานกลาง กล่าวคือ ประชาชนจะถูกสำรวจความต้องการและเริ่มเข้าไปมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น ส่วนขั้นที่ 6 นั้นเป็นระดับของการมีส่วนร่วมระดับสูงโดย

จะมีการปรึกษาหารือกันระหว่างประชาชนกับทางราชการ ระดับสุดท้ายคือขั้นที่ 7 เป็นระดับการมีส่วนร่วมในอุดมคติซึ่งประชาชนจะเป็นกำลังหลักสำคัญในการตัดสินใจในทุกประเด็น ทุกเรื่อง

2.6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้แตกต่างกันดังต่อไปนี้

Almond & Powell (1976 อ้างถึงใน เบญจมาศ เมืองเกษม, 2548: 11-12) จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 เป็นรูปแบบใหญ่คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ ประกอบไปด้วย
 - 1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
 - 1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
 - 1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
 - 1.4 การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ
 - 1.5 การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่ปกติ ประกอบไปด้วย
 - 2.1 การยื่นข้อเรียกร้อง
 - 2.2 การเดินขบวน
 - 2.3 การเข้าประจันหน้ากัน
 - 2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
 - 2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
 - 2.6 สงครามกองโจร

Cumming & Wise (1971 อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ, 2549: 34) ได้เสนอลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ลักษณะคือ

1. การเลือกตั้ง
2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
3. การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ
4. การรวมกลุ่มผลประโยชน์
5. การแสดงออกด้วยการกระทำ

Milbrath & Goel (1977: 12-19) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน
4. การติดต่อกับทางราชการ
5. การเป็นผู้ประท้วง

Verba, Nie & Kim (1978 อ้างถึงใน ฤทัยรัตน์ กาทัง, 2543: 7) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ กล่าวคือ

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง
3. กิจกรรมการชุมนุม
4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ

แต่สำหรับบริบทประเทศไทยนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มซึ่งจำแนกออกตามกิจกรรมและความถี่ของกิจกรรมดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2545 อ้างถึงในบรรศักดิ์ อุวรรณโณและอภิชาติ บุรีกุล, 2552: 72)

1. กลุ่มที่สนใจและมีส่วนร่วมน้อยหรือกลุ่มผู้ดู (Onlooker)

เช่น กลุ่มที่เข้าไปร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองและการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นต้น

2. กลุ่มที่สนใจและมีส่วนร่วมปานกลางระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants)

ได้แก่ กลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องในระดับของการติดต่อกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง อาจอยู่ในรูปของการบริจาคเงินหรือสิ่งของ การสมัครเป็นสมาชิกพรรครวมทั้งการเดินช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. กลุ่มที่สนใจและมีส่วนร่วมสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists)

ได้แก่ กลุ่มที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องถึงขั้นการมีตำแหน่งหรือทำงานทางการเมืองแบบเต็มเวลา การเสนอชื่อเพื่อลงชิงตำแหน่งทางการเมืองและการได้รับตำแหน่งทางการเมือง

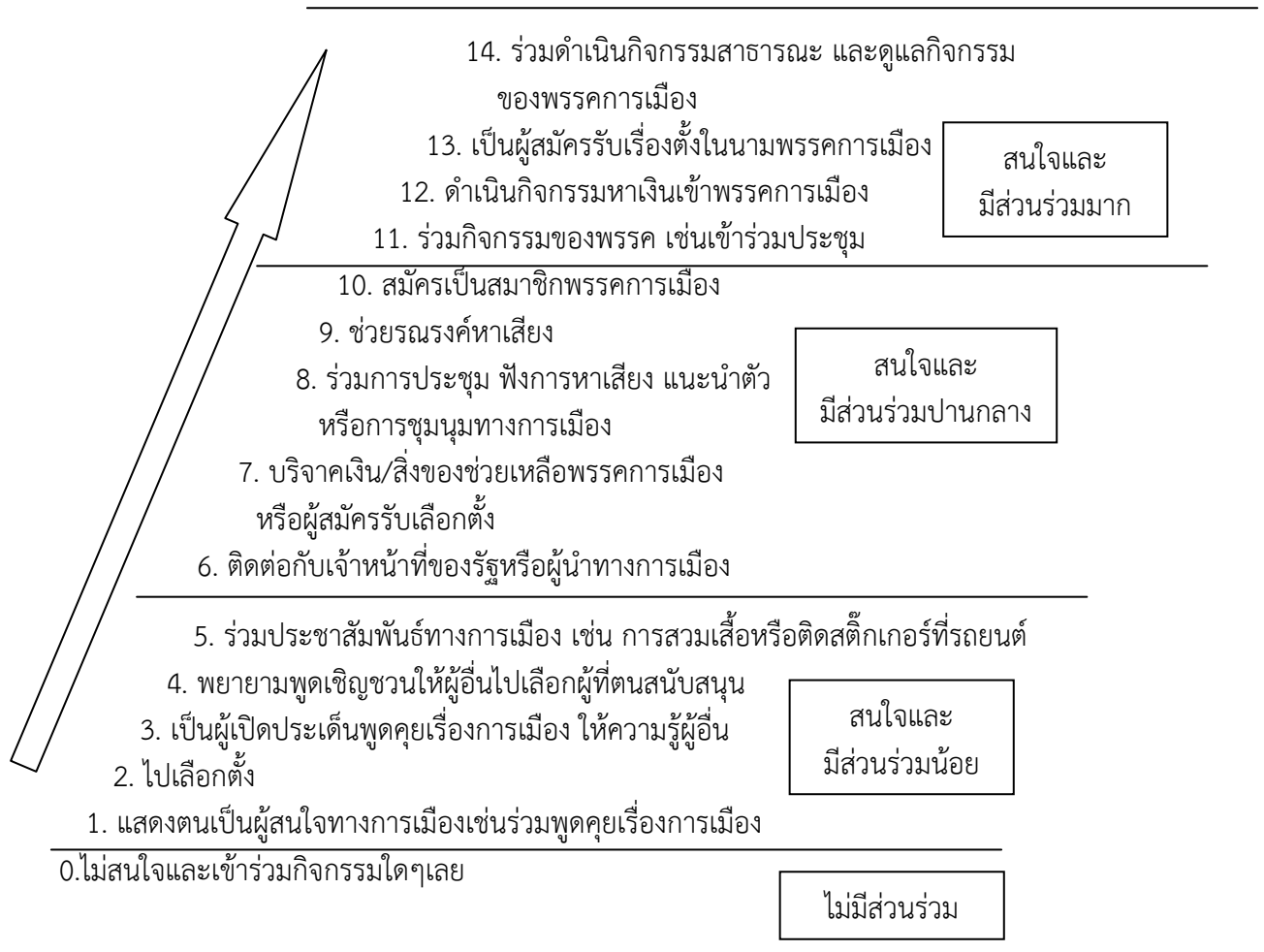
ตารางที่ 1 สรุปคุณลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ลักษณะการมีส่วนร่วม	Almond & Powell	Cumming & Wise	Milbrath & Goel	Verba, Nie & Kim
การออกเสียงเลือกตั้ง	△	△	△	△
การพูดจาปรึกษาเรื่องการเมือง	△	△		
กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	△		△	△
การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ	△	△	△	△
การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง	△			△
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง		△		
การเป็นผู้ประท้วง	△	△	△	
การติดต่อกับทางราชการ			△	

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปคุณลักษณะร่วมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบไปด้วย 4 คุณลักษณะ ดังนี้ การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มทำงานหรือพรรคการเมือง และการชุมนุมทางการเมือง

หากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า

Milbrath (1965 อ้างถึงใน สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2542: 326) กล่าวโดยสรุปว่า ลำดับชั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอยู่บนฐานคติที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งมีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอื่น ๆ ด้วย และ 2) ความเกี่ยวพันทางการเมืองมีลักษณะเป็นลำดับชั้น นั่นคือบุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูงจะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับที่ต่ำกว่าด้วย (สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2542 อ้างถึงในพรเพ็ญเพชรสุขศิริ, 2551: 175-176)

แผนภาพที่ 8 ลำดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล

ที่มา: ถวิลวดี บุรีกุล (2543 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2552: 71)

2.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองหากพิจารณาถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักวิชาการหลายท่านได้สรุปปัจจัยที่สำคัญไว้ดังนี้

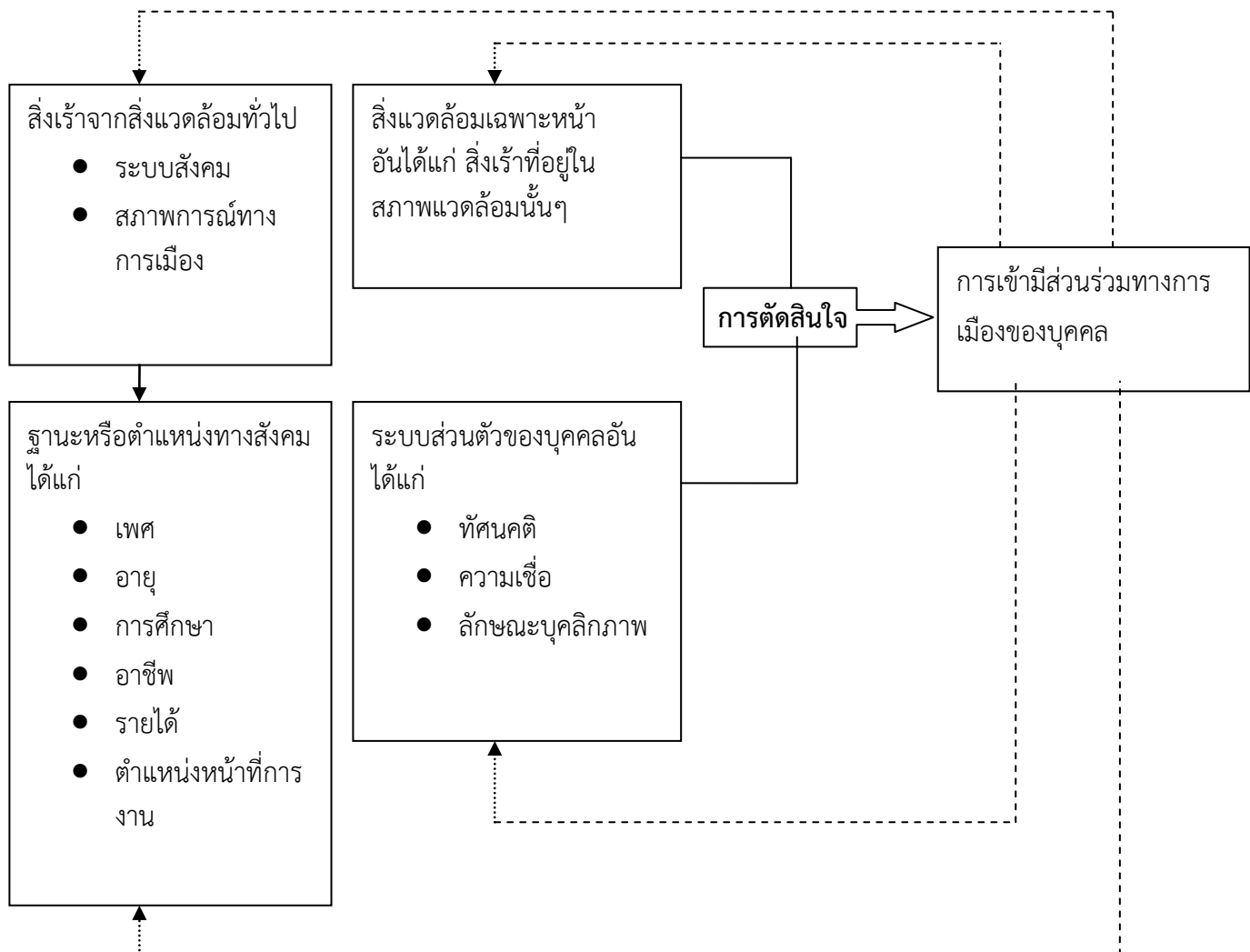
Conway (2000 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2546: 66) กล่าวว่าตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่คุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา รายได้ อาชีพ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ทศนคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ ค่านิยม เป็นต้น
3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง ระบบพรรคการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง วาระทางนโยบายและการรณรงค์ทางการเมือง เป็นต้น

4. โครงสร้างทางกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายเลือกตั้ง กระบวนการในการเลือกตั้ง รวมทั้งโอกาสในรูปแบบอื่นๆของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Lester W. Milbrath และ Madan L.Goel (1977 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 163-168) เน้นการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับบุคคลพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องมี 4 ปัจจัยหลักได้แก่

1. ปัจจัยเรื่องสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมทั่วไป
2. ปัจจัยเรื่องสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าหรือสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ
3. ปัจจัยของฐานะหรือตำแหน่งในสังคม
4. ระบบส่วนตัวของบุคคล

แผนภาพที่ 9 ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มา: Lester W. Milbrath และ Madan L.Goel (1977); Max Weber (1981) (อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 161-163, 164)

ได้อธิบายถึงเหตุที่แรงจูงใจเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามี 4 ชนิดด้วยกันดังนี้

1. แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม (The Value-Rational Motive)

ค่านิยมของกลุ่มหรือสังคมที่อยู่ส่งผลให้คนในกลุ่มหรือในสังคมนั้นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2. แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ (The Emotional-Affectual Motive)

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงเพราะการใช้อารมณ์และความรู้สึกของตนเป็นที่ตั้ง

3. แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม (The Traditional Motive)

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นเพียงประเพณีปฏิบัติ

4. แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน (The Purposive-Rational Motive)

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยยึดหลักเหตุผลด้วยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงผลประโยชน์หรือผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

Mc Closky (1968 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 169-175) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถอธิบายได้ด้วยเพียง 3 ตัวแปรกล่าวคือ

1. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ คุณลักษณะของปัจเจกบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาหรือระดับรายได้ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมทางสังคมเหล่านี้จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของการเลือกตั้งไม่แน่นอนเสมอไปขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองและการเมืองรูปแบบใด

2. ตัวแปรด้านจิตวิทยา

เนื่องจากความต้องการของบุคคลอันหลากหลาย เช่น ความต้องการอำนาจ ความต้องการชื่อเสียงหรือความต้องการการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นของสังคม เพราะฉะนั้นการเข้าร่วมทางการเมืองจึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น

3. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

สำหรับตัวแปรทางด้านนี้ที่สำคัญประกอบไปด้วย 3 ตัวแปรคือระบบพรรคการเมือง ลักษณะการรณรงค์หาเสียง(การทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารหรือการหาเสียงทางการเมือง) และประเด็นปัญหาทางการเมือง

Sherrill และ Vogler (1982 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2546: 67) ศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมี 12 ตัวแปรย่อย แต่ตัวแปรที่สำคัญที่สุดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การเปิดรับสื่อในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประธานาธิบดี ส่วนตัวแปรที่สำคัญรองลงมาคือ การทราบและการมีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางการเมือง

2.8 วัฒนธรรมทางการเมือง

Dahl (1966: 37-38 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2542: 310) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยในการอธิบายแบบแผนต่าง ๆ อันแตกต่างกันของความขัดแย้งทางการเมือง ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่เด่น ๆ ได้แก่ ความรู้สึกหรือการยอมรับของกลุ่มเอกลาของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง

David Robertsoon (2002 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 208) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองก็คือจำนวนทั้งหมดของความนึกคิดและท่าทีหรือทัศนคติต่อเรื่องอำนาจหน้าที่ของรัฐ ต่อระเบียบข้อบังคับ ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล ต่อเรื่องสิทธิที่สมควรจะได้รับและต่อแบบแผนความสัมพันธ์ของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม

Gabriel A. Almond (1956 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 212) ได้ให้นิยามไว้คือ แบบแผนของทัศนคติและความโน้มเอียงของปัจเจกชนที่มีต่อระบบการเมืองต่อส่วนต่างๆที่เป็นระบวย่อยของระบบการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองของปัจเจกชน

Gabriel A. Almond และ Bingham G. Powell (1966 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 211) ได้ให้ความหมายว่า แบบแผนของทัศนคติและความโน้มเอียงของปัจเจกชนที่มีต่อการเมืองในฐานะที่ปัจเจกชนเป็นสมาชิกของระบบการเมือง

Manheim (1975: 30 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2542: 310) ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึงแบบแผนของความเชื่อและทัศนคติร่วมกันของบุคคลในสังคมเกี่ยวกับเป้าหมายทางการเมืองอย่างเดียวกันซึ่งปรากฏอยู่ในระบบการเมืองต่าง ๆ เป้าหมายที่ว่าหมายถึง การมีผลประโยชน์ร่วมกันในชั้นมูลฐานและการประเมินค่าที่เหมือนกัน ตลอดจนการเห็นพ้องต้องกันจากการได้รับประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างเดียวกัน

Pye (1966: 37-38 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2542: 310) ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองคือแบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกซึ่งก่อให้เกิดระเบียบและความหมายต่อกระบวนการทางการเมืองทั้งยังช่วยวางรากฐานและข้อบังคับซึ่งควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมือง วัฒนธรรมจึงเป็นที่รวมทั้งความคิดทางการเมืองและบรรทัดฐานทางการเมืองต่าง ๆ และเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงการรวมตัวของมิติทางการเมืองด้านจิตวิทยาและความคิดทางการเมือง

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 212) ได้สรุปความหมายไว้ว่า แบบแผนของทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อพื้นฐานและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมนั้นที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองที่เขาเป็นสมาชิกอยู่

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2542: 314) ได้สรุปความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์ประกอบต่างๆทาง

การเมือง เป็นผลมาจากระบบความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองของบุคคลที่ได้รับการปลูกฝัง อบรมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

สรุปวัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีแบบแผนหรือแนวทางการปฏิบัติที่มีต่อกระบวนการทางการเมืองหรือระบบทางการเมืองตามความเชื่อ ค่านิยมของตน

2.8.1 ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมือง จำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้ (Almond และ Verbe, 1965: 17-20 อ้างถึงใน สมบัติ อ่างถึงใน สมบัติ อ่างถึงใน, 2542: 306-310)

- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (The Parochial Political Culture)
วัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความเข้าใจ ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองเลย บุคคลเหล่านั้นคิดว่าตนไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject Political Culture)
วัฒนธรรมทางการเมืองที่มักเกิดขึ้นในหมู่ชนชั้นกลาง กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจต่อระบบทางการเมือง แต่กลับไม่มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องจากแนวคิดที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ปกครอง
- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture)
วัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบนี้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอันดีต่อระบบทางการเมืองอีกทั้งยังเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้ที่มีอำนาจรัฐ

แต่เนื่องเหตุด้วยเป็นการยากที่จะระบุถึงลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมใดสังคมหนึ่งว่าเป็นไปในลักษณะใดอย่างเด่นชัด เนื่องจากองค์ประกอบทางสังคมที่หลากหลาย Almond และ Verba (1965) จึงสรุปว่าในสังคมต่าง ๆ จะเป็นลักษณะวัฒนธรรมแบบผสมผสาน กล่าวคือ

- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า
ประชาชนยอมรับในอำนาจของรัฐบาลกลางแต่ประชาชนยังคงไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม
วัฒนธรรมแบบนี้จะมีลักษณะของประชาชนในสองรูปแบบคือประชาชนส่วนหนึ่งเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องจากเริ่มเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนแต่ประชาชนอีกส่วนหนึ่งก็ยังคงไม่สนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง

- วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบมีส่วนร่วม
ประชาชนสนใจในผลประโยชน์ของตนทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมในทาง
การเมืองก็เป็นไปด้วยแรงกระตุ้น แรงผลักดันที่จะเข้าไปเพื่อปกป้อง
ผลประโยชน์ของตน กลุ่มตน

2.9 ทศนคติ

นิยาม ความหมายของทศนคติมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้
หลากหลายดังนี้

Allport (1935: 810 อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม, 2551: 28) หมายถึง สภาวะทาง
จิตและสภาวะทางประสาทที่เกี่ยวกับความพร้อมซึ่งเกิดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เป็นตัวนำ
หรือมีอิทธิพลเหนือการตอบสนองของแต่ละบุคคลที่มีต่อวัตถุและสภาพการณ์ต่างๆที่
เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

Kretch และ Grutchfield (1948: 152 อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม, 2551: 29)
นิยามไว้ว่า ทศนคติเป็นผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสภาพการจูงใจ อารมณ์ การ
ยอมรับและความรู้ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล

Loudon และ Della Bitta (1993: 423 อ้างถึงใน พิบูล ทีปะपाल, 2550: 60) ให้
นิยามว่าเป็น ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่ง ว่ามีลักษณะอย่างไร มี
ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือคัดค้าน

Robbins (1989: 27 อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2551: 56) กล่าวว่า ทศนคติเป็นการ
ประเมินของบุคคลที่มีต่อวัตถุ บุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบ ทศนคติจึงเป็น
ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

พิบูล ทีปะपाल (2550: 60) ได้สรุปนิยามไว้ว่า แนวทางที่เราคิด รู้สึกหรือมีท่าทีที่จะ
กระทำต่อบางสิ่งบางอย่างในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา ทศนคติจะบอกแนวทางความรู้สึกว่ามี
ความรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี พอใจหรือไม่พอใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550: 276) เห็นว่าเป็น การประเมินหรือการตัดสิน
เกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คนหรือเหตุการณ์ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของ
บุคคลเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างหรือเป็นแนวโน้มของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็น
บุคคล กลุ่มคน ความคิดหรือสิ่งของก็ได้โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2553: 64) ให้นิยามว่า ทศนคติคือผลผสมผสานของ
ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในรูปการประเมินค่าอันอาจ

เป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งขึ้น

สรุปทัศนคติ หมายถึง การประเมินของประชาชนที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจจนได้ข้อสรุปสุดท้ายว่าชอบหรือไม่ชอบ อันนำไปสู่แนวโน้มของการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์เหล่านั้น

2.9.1 องค์ประกอบของทัศนคติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือ (พิบูล ที่ปะपाल, 2550: 61-62; วิเชียร วิทยอุดม, 2551: 31-32; สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2553: 64-65)

- องค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component)
ผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากความเชื่อ ความรู้ ความคิดเห็นหรือความเข้าใจที่มีต่อสิ่งเร้า สิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามา
- องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component)
การแสดงออกทางความรู้สึกอันเนื่องมาจากอารมณ์ ที่เกิดขึ้นหลังจากการประเมินต่อสิ่งเร้า
- องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (Behavioral Tendency Component)
แนวโน้มการแสดงออกด้วยการประพฤติปฏิบัติอันเกิดจากการความเชื่อ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ

2.10 บุคลิกภาพ

คำว่า บุคลิกภาพ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้มากมายดังต่อไปนี้

Greenberg และ Baron (2003: 81 อ้างถึงใน พิบูล ที่ปะपाल, 2550: 74) สรุปว่ารูปแบบของพฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์และมีลักษณะค่อนข้างมั่นคง ถาวรที่บุคคลแสดงออกเกี่ยวกับความคิดและอารมณ์

Kluckhohn และ Murray (1953: 53-67 อ้างถึงใน สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2553: 54) กล่าวสรุปสั้นๆว่า บุคลิกภาพนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะที่ปรากฏภายนอกพฤติกรรม ตนเอง ลักษณะการที่วัดได้และการกระทำตอบโต้กับสถานการณ์หนึ่ง ๆ ดังนั้นโดยทั่วไปจึงปรากฏว่าบุคคลบุคคลหนึ่ง อาจมีบุคลิกภาพที่เหมือนกับบุคลิกภาพของคนอื่น ๆ โดยทั่วไปหรือเหมือนกับบุคลิกภาพของคนบางคน หรืออาจไม่เหมือนบุคลิกภาพของใครเลยก็ได้

Madoli (1989: 63 อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม, 2547: 61) ได้ให้นิยามว่าบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลที่มีลักษณะคงที่มีแนวโน้มและมีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย ซึ่ง

ลักษณะเหล่านี้ถูกกำหนดจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ความผันแปรของปัจจัยเหล่านี้ทำให้สามารถหาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

Made (1989: 10 อ้างถึงใน วิเชียร วิทย์อุดม, 2547: 62) ได้สรุปความว่า กลุ่มของลักษณะนิสัยและความชอบที่เป็นคนปกติทั่วไปและมีพฤติกรรมทางจิตวิทยาที่แตกต่างกันออกไป (ด้านความคิด, ความรู้สึกและการกระทำ) เป็นสิ่งที่เป็นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งและอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายๆ เช่น ผลที่เกิดจากสังคมและความกดดันทางด้านชีววิทยาที่เกิดขึ้นในขณะนี้

Wallace (1970: 6-7 อ้างถึงใน สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2553: 52) ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง องค์ประกอบที่สลับซับซ้อนของความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสามารถและนิสัยอื่นๆที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยตนเอง

พิบูล ทีปะปาล (2550: 74) สรุปนิยามได้ว่า ภาพรวมทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคลที่ทำให้บุคคลมีลักษณะแตกต่างกันและมีรูปแบบการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

วันชัย มีชาติ (2551: 27) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพได้แก่พฤติกรรมทั้งหมดที่มนุษย์แสดงออกหรือตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงระบบจิตวิทยาภายในของมนุษย์

สรุปบุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่ประชาชนแสดงออกเพื่อตอบสนองในภาพรวมที่มีต่อสิ่งของ คนหรือเหตุการณ์ ครอบคลุมถึงพฤติกรรมการแสดงออกที่ปราศจากเหตุผล การแสดงออกที่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมมาช่วยตัดสินใจและการแสดงออกด้วยหลักการรับผิดชอบชีวิต

2.10.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

Sigmund Freud เสนอทฤษฎีจิตวิเคราะห์ว่าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลจากการทำงานของ 3 สภาวะดังนี้ คือ (พิบูล ทีปะปาล, 2550: 75-76; ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550: 290; สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2553: 55-56)

- อิด (Id) คือ ภาวะของจิตใต้สำนึกที่ทำงานเพื่อสนองตอบทันทีต่อความต้องการหรือความพึงพอใจของตนตามสัญชาตญาณ
- อีโก้ (Ego) คือ สภาวะของจิตที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมผ่านการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่สั่งสมเพื่อให้จิตได้ตระหนักถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมว่าสามารถที่กระทำอะไรได้หรือกระทำอะไรไม่ได้
- ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) คือ สภาวะจิตที่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของคุณธรรม ศิลธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล เพื่อใช้ในการแยกแยะว่าอะไรคือความถูกต้อง อะไรคือความผิดงาม

2.10.2 การวัดบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพของบุคคลสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบที่หลากหลาย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550: 292-296) เช่น

- แบบทดสอบมายเยอร์-บริกซ์ (The Myers-Briggs Type Indicator (MBTI)) คือการวัดบุคลิกภาพด้วยการระบุลักษณะนิสัยที่ตรงข้ามกันจำนวน 4 คู่ทำให้สามารถแยกแยะบุคลิกภาพออกได้เป็น 16 ลักษณะ
- แบบทดสอบ Cattell คือ การวัดบุคลิกภาพด้วยตัวแปรที่มีคุณลักษณะเห็นเด่นชัดจากภายนอก
- แบบทดสอบ Big-5 Model คือ การวัดบุคลิกภาพที่สำคัญ 5 ประการ

ตารางที่ 2 บุคลิกภาพ 5 ประการ (Big-5 Model)

ลักษณะของบุคลิกภาพ	คำอธิบายคุณลักษณะ	ลักษณะเฉพาะ
1. บุคลิกภาพแบบเปิดเผย	เข้ากับสังคมได้ VS เก็บตัว อารมณ์ขัน VS เคร่งขรึม	บุคลิกภาพแบบเปิดเผย: เข้ากับสังคมได้ดี ร่าเริง ช่างพูด เป็นมิตร บุคลิกภาพแบบไม่เปิดเผย: ชอบอยู่คนเดียว เงียบ ขี้อาย
2. บุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง	แสดงความกังวล VS สงบ ไม่มั่นคง VS มั่นคง	บุคคลที่มีอารมณ์มั่นคง: เยือกเย็น สงบ มั่นคง บุคคลที่มีอารมณ์แบบประสาท: เจ้าอารมณ์ ขี้โมโห อารมณ์แปรปรวน
3. บุคลิกภาพรอบคอบระมัดระวัง	ไม่เอาใจใส่ VS รอบคอบ ผู้ที่มีความสามารถในการจัดการ VS ไม่มี ความสามารถในการจัดการ	ผู้ที่มีคะแนนสูง: มีวินัยในตนเอง ละเอียดถี่ถ้วน ตั้งใจทำงาน ผู้ที่มีคะแนนต่ำ: ขาดระบบในงาน ไม่สามารถในการจัดการ
4. บุคลิกภาพแบบเปิดเผยและใจกว้าง	มีการกระทำที่เป็นของตนเอง VS ยึดระเบียบแบบแผน ไม่มีจินตนาการ VS มีจินตนาการ	บุคลิกภาพแบบเปิดเผยมาก: มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบสำรวจ ชอบการประดิษฐ์ บุคลิกภาพแบบไม่เปิดเผย: มีความสนใจแคบ ชอบเป็นผู้ปฏิบัติ

5. บุคลิกภาพแบบ ประนีประนอม	ฉุนเฉียวง่าย VS อารมณ์ดี พยายาบท VS ยกโทษ	ความสามารถ ประนีประนอมได้: เข้ากับ ผู้อื่นได้ง่าย เชื่อฟังกฎเกณฑ์ ไว้วางใจผู้อื่น ผู้ที่ไม่สามารถ ประนีประนอมได้: ระวัง ชอบหลบหน้าผู้อื่น ดื้อรั้น
--------------------------------	--	--

ที่มา: Lanjananda (2003 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550: 295)

2.11 ข้อมูลพื้นฐานของประวัติกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ (ศูนย์ข้อมูลการ เมืองไทย, 2558: ออนไลน์)

กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ เป็นหน่วยทหารสืบเนื่องมาแต่โบราณ เดิมคือผู้มีหน้าที่รักษาการณ์ในวัง รัชกาลที่ 4 ให้ฝึกวิชาทหารเพื่อที่จะทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น และตั้งเป็นกองทหารรักษาพระบรมมหาราชวัง หรือกองทหารล้อมวัง เครื่องแบบเต็มยศสีน้ำเงินก็น่าจะมาจากสีของเครื่องแบบกรมวัง ฝ่ายรักษาวัง รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าให้รัชกาลที่ 6 เมื่อครั้งสถาปนาเป็นสยามมกุฎราชกุมาร เป็นพันเอกพิเศษ ของกรมทหารล้อมวังนี้ซึ่งทำให้หน่วย ร. 11 รอ. มีความผูกพันกับรัชกาลที่ 6 ต่อมาเมื่อรัชกาลที่ 6 ทรงขึ้นครองราชย์ฯ ก็ทรงรับเป็นผู้บังคับการพิเศษของกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ซึ่งสีประจำพระองค์คือสีน้ำเงิน

ประวัติหน่วย

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2445 (ร.ศ.121) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้ง กรมทหารราบที่ 2 ล้อมวังขึ้น มีหน้าที่รักษาการณ์ในเขตพระราชฐานชั้นนอก โดย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับการพิเศษและทรงพระยศเป็นพันเอกพิเศษของกรมนี้

พ.ศ. 2451 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนชื่อ กรมทหารราบที่ 2 ล้อมวัง เป็น กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2470 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ได้ถูกแปรสภาพเป็น กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์

พ.ศ. 2475 ได้ถูกยุบหน่วย ยังผลให้ กองพันที่ 1, กองพันที่ 2, และกองพันที่ 3 ต้องแปรสภาพเป็นกองพันทหารบกที่ 4 (ร.พัน.4) กองพันทหารบกที่ 5 (ร.พัน.5) กองพันทหารบกที่ 6 (ร.พัน.6) ตามลำดับ

พ.ศ. 2485 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพบก ได้จัดตั้งกรมทหารราบที่ 2 ขึ้นอีก โดยรับกำลังจากกองพันทหารราบที่ 2 (ร.พัน.2), กองพันทหารราบที่ 7 (ร.พัน.7) และกองพันทหารราบที่ 45 (ร.พัน.45) ส่วนกองบังคับการกรม ได้จัดตั้งขึ้นที่กองพันทหารราบที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ที่ ตำบลบางซื่อ จังหวัด พระนคร

พ.ศ. 2488 กองทัพบกได้แปรสภาพ กรมทหารราบที่ 2 เป็น กรมทหารราบที่ 11 และมียอดกำลัง คือ กองพันที่ 1 (ร.พัน.2) กองพันที่ 2 (ร.พัน.7) กองพันที่ 3 (ร.พัน.45) และ กองพันที่ 4 (ร.พัน.37)

พ.ศ. 2492 ในระหว่างที่ พันเอกถนอม กิตติขจร เป็นผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ด้วยความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และด้วยความวิริยะเพื่อที่จะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กรมทหารราบที่ 11 จึงได้เป็นหน่วยรักษาพระองค์เช่นเดิม

พ.ศ. 2498 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ได้ย้ายจากบางซื่อมาตั้งอยู่ ณ กิโลเมตรที่ 17 ถนนพหลโยธินฝั่งตะวันออก ตำบลอนุสาวรีย์ อำเภอบางเขน ในการเข้าที่ตั้งแห่งใหม่นี้กำลังพลทั้งสิ้นตั้งแต่ ผู้บังคับการกรม (พันเอกประยูร หนูนภักดี) ลงไปจนถึงพลทหาร ได้พร้อมใจกันเดินด้วยเท้าในการเข้าที่ตั้งแห่งใหม่ กองพันที่ 1 (ร.11 พัน.1 รอ.) และ กองพันที่ 2 (ร.11 พัน.2 รอ.) ที่ตั้งอยู่ ณ บริเวณเดียวกันกับกองบังคับการกรม ส่วนกองพันที่ 3 (ร.11 พัน.3 รอ.) และกองพันที่ 4 (ร.11 พัน.4 รอ.) ได้เข้าที่ตั้ง ณ จังหวัดเพชรบุรี ต่อมากองทัพบกได้แปรสภาพกองพันที่ 4 (ร.11 พัน.4 รอ.) เป็นกองพันที่ 2 กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์ เมื่อ พ.ศ. 2500

กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ตั้งอยู่ ณ กิโลเมตรที่ 17 ถนนพหลโยธินฝั่งตะวันออก แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยกองพันทหารราบที่ 1 (ร.11 พัน.1 รอ.) และกองพันทหารราบที่ 2 (ร.11 พัน.2 รอ.) ตั้งอยู่ ณ บริเวณเดียวกันกับกองบังคับการกรม ส่วนกองพันทหารราบที่ 3 (ร.11 พัน.3 รอ.) ตั้งอยู่ ณ จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติหน่วยกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์

(กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์, 2558: ออนไลน์)

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 กองทัพบกได้มีการจัดแบ่งการปกครองบังคับบัญชาใหม่ โดยให้ยุบกรมทหารราบที่ 1 มหาเด็กรักษาพระองค์ และ กองพันทหารมหาดเล็กที่ 2 ได้เปลี่ยนนามหน่วยเป็น กองพันทหารราบที่ 2 ตามหลักฐานคำสั่งพิเศษสำหรับทหารบก เรื่อง เปลี่ยนแปลงการจัดกองทัพบก ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2476

20 พฤษภาคม พ.ศ.2480 ได้ย้ายหน่วยไปตั้งอยู่ที่โรงทหารบางซื่อ ใกล้สะพานเกษะโกมล พ.ศ.2485 ประเทศไทยได้เข้าร่วมสงครามมหาเอเซียบูรพา ซึ่งกองทัพบกจำเป็นต้องจัดกำลังตามอัตรารบยามสงคราม จึงได้จัดตั้งกรมทหารราบขึ้นใหม่ กองพันทหารราบที่ 2 จึงได้ขึ้นสังกัดกรมทหารราบที่ 2 โดยมี พ.ต.ขุนนพยุทธบริหาร (นพ ทองสุโชติ) เป็นผู้บังคับกองพันกลางปี พ.ศ.2486 ภาวะสงครามมหาเอเซียบูรพามีความรุนแรงขึ้น ประกอบกับอาณาบริเวณ ที่กองพันทหารราบที่ 2 ตั้งอยู่มีหน่วยทหารหลายหน่วยตั้งอยู่เพื่อเป็นการลดอันตรายในการถูกโจมตีทางอากาศ กองทัพบกจึงให้หน่วยเคลื่อนย้ายกำลังส่วนใหญ่ไปสร้างโรงทหารชั่วคราวอยู่ที่ ตำบลวัดสลักเหนือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยในช่วงต้นของสงครามมี พ.ท.ขุนนพยุทธบริหาร (นพ ทองสุโชติ) เป็นผู้บังคับกองพัน และในปลายปี พ.ศ.2487 ช่วงปลายของสงครามมี พ.ต.ปรง ปุณทริก เป็นผู้บังคับกองพัน โดยได้จัดกำลังบางส่วนไว้รักษาที่ตั้งปกติ เรียกว่า “หน่วยประจำถิ่น” มี ร.ท.ประพาส ถิ่นพังกา รักษาราชการผู้บังคับ

กองพัน หน่วยประจำถิ่น ในปลายปี พ.ศ.2488 กำลังส่วนใหญ่ของกองพันทหารราบที่ 2 ได้ย้ายกำลังกลับเข้าสู่ พระนคร

4 ธันวาคม พ.ศ.2488 กองทัพบกได้ปรับปรุงกำลังกองทัพบกใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงได้เปลี่ยนนามหน่วยนี้เป็น กองพันที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 ตามหลักฐานคำสั่งพิเศษที่ 240 เรื่อง การเตรียมการจัดกำลังตามอัตรากองทัพบก 89 การยุบหน่วยตามอัตรากองทัพบก 86 และปรับความเข้าใจในการยุบหน่วย ลงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2488 ซึ่งหน่วยได้ยึดถือเป็น “วันสถาปนาหน่วย ”

20 มกราคม พ.ศ.2492 กรมทหารราบที่ 11 ได้รับการสถาปนาเป็น กรมทหารรักษาพระองค์ โดยมี พ.อ.ถนอม กิตติขจร เป็นผู้บังคับการกรม กองพันที่ 1 จึงได้นามว่า กองพันทหารราบที่ 1

2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นักวิชาการหลายท่านได้ข้อสรุปที่น่าสนใจไว้ดังนี้

Acock และ Scott (1980: 59-72) ได้ทำการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ของสถานะทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้ทำการศึกษาสถานะทางสังคม 2 สถานะคือระดับการศึกษาและความเป็นผู้นำครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่าสถานะทางด้านสังคมในเรื่องของระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าความเป็นผู้นำครอบครัว ทั้งนี้ ในส่วนของทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย จะเป็นลักษณะของการฟังข่าวสารทางการเมืองผ่านทางสื่อต่างๆ ได้แก่วิทยุ โทรทัศน์ หรือติดตามฟังการ debate ผ่านทางโทรทัศน์ เป็นต้น ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง จะเป็นลักษณะของการเข้าไปมีบทบาททางด้านการเมือง หรือเป็นที่รู้จักของสาธารณชนในการมีส่วนร่วมทางกิจกรรมต่างๆทางการเมือง เป็นต้น โดยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สถานะทางด้านสังคมมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง มากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ

Alford and Scoble (1968: 259-272) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความเป็นผู้นำ และปัจจัยการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้ทำการแยกลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยในแต่ละกลุ่มใหญ่มีรายละเอียดย่อยดังนี้

1. การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
 - เข้าร่วมการประชุมสาธารณะ
 - เข้าร่วมประชุมในสภาท้องถิ่น
 - เข้าร่วมประชุมกับพรรคการเมือง

- เป็นสมาชิกขององค์กรเพื่อสังคมตั้งแต่ 3 องค์กรขึ้นไป
 - ร่วมกิจกรรมกับองค์กรเพื่อสังคม
 - อุทิศตัวเป็นอาสาสมัครขององค์กร
 - รู้จักและคุ้นเคยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในท้องถิ่น
2. พฤติกรรมทางการเมือง
- 2.1 การให้ความสนใจและรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
- ให้ความสนใจกับเรื่องราวต่างๆของหน่วยงานภาครัฐ
 - ให้ความสนใจติดตามอ่านข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง
 - ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆของชุมชน
 - ให้ความสนใจต่อประเด็นต่างๆทางการเมืองที่เกิดขึ้น
 - รับรู้เรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน
 - ให้ความสนใจต่อปัญหาต่างๆทางการเมืองที่เกิดขึ้น
 - รับรู้ว่าใครเป็นต้นเหตุของปัญหาทางการเมืองใหญ่ๆที่เกิดขึ้น
 - รู้จักกับผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเมือง
 - มีความสนใจการเมืองระดับประเทศ
- 2.2 การบูรณาการแนวคิดระหว่างการเมืองท้องถิ่นและการเมืองส่วนกลาง
- รู้ความแตกต่างของพรรคการเมืองระดับประเทศ
 - รู้ความแตกต่างของพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น
 - ชื่นชอบผู้ลงสมัครการเมืองท้องถิ่นที่ไม่สังกัดพรรค
 - ฟังพอใจองค์กรหรือสถาบันการเมืองท้องถิ่น
 - ไม่เมินเฉยต่อระบบการเมืองท้องถิ่น

ทั้งนี้ จากการศึกษาอิทธิพลของความเป็นผู้นำและระดับการศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ปัจจัยการเป็นผู้นำ มีอิทธิพลมากกว่าระดับการศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง แต่เมื่อพิจารณาในด้านพฤติกรรมทางการเมือง พบว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลมากกว่าการเป็นผู้นำ

Burkhart et al (1972 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 174) เสนอปัจจัยที่จะทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น
2. ความต้องการที่อยากจะรู้จักกับบุคคลสำคัญ
3. ความต้องการที่จะทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์
4. ความต้องการได้มาซึ่งอำนาจ
5. ความต้องการได้มาซึ่งอิทธิพล
6. ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี
7. ความต้องการที่จะตอบสนองสภาวะทางจิต
8. ความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น

Frinkel (1985: 891-913) ได้ศึกษาผลสะท้อนกลับระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประสิทธิภาพของระบบการเมือง จากผลการศึกษาพบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเมือง ส่งผลต่อทัศนคติทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคล ทั้งนี้การเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองในลักษณะของการเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่เป็นบุคคลทางการเมือง เช่น การไปออกเสียงเลือกตั้ง หรือการร่วมรณรงค์หาเสียง จะมีผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมของระบอบการเมืองในยุคนั้น ๆ

Joseph Allan Frank and Barbara Duteau (2000: 53-57) ทดสอบความแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างอายุ หน่วยงาน ชั้นยศ และความตระหนักรู้ทางการเมือง (Political Awareness) สามารถสรุปได้ 3 มิติดังต่อไปนี้

1. ทหารกลุ่มนี้มีความเฉียบคมทางการเมือง เนื่องจากมีความเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์และนโยบายต่าง ๆ ทางการเมืองได้
2. ทหารเหล่านี้มีความรู้ในเรื่องการเมืองรอบตัว เนื่องจากสามารถประมวลเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองได้ และสามารถคาดการณ์ถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
3. ความมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีอิทธิพลต่อทหารเหล่านี้ เนื่องจากทหารเหล่านี้มีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง และหวังว่าตนเองจะได้บันทึกอยู่ในประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์สำคัญนี้

การต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ช่วยผลักดันให้ทหารเหล่านี้เข้าร่วมรบในสงครามกลางเมือง เนื่องจากมีความเชื่อในระบบการเมือง และต้องการรอดูผลสุดท้ายที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในครั้งนี้ พวกเขาเหล่านี้มีความเชื่อว่าเค้าต้องปกป้องอุดมคติทางการเมืองแม้ว่าจะต้องแลกด้วยดาบและเปลวไฟในสงคราม

Kam and Palmer (2008: 612-631) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการศึกษาที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้ทำการพิสูจน์ทฤษฎีที่กล่าวว่าการศึกษามีผลในทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยม และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกัน กลับพบว่าปัจจัยที่ขับเคลื่อนให้คนเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่ขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น การศึกษาในระดับประถมและมัธยม ส่งเสริมให้เกิดแรงผลักดันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในขณะที่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ส่งผลดังกล่าวเลย ด้วยเหตุนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ จึงขัดแย้งกับทฤษฎีที่ว่า การศึกษาที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

Leighley และ Vedlitz (1999: 1092-1114) ได้ทำการทดสอบอิทธิพลของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐเท็กซัส ซึ่งเป็นรัฐที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์เป็นอันดับ 2 ของประเทศ โดยตัวชี้วัดที่ใช้ในการทดสอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. จำนวนกิจกรรมทางการเมืองที่เข้าร่วมในช่วงเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
2. การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งประธานาธิบดีในครั้งที่ผ่านมา

โดยการทดสอบ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มตามเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ดังนี้ Anglos, African-Americans, Mexican-Americans และ Asian-Americans ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่า เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Lutz, Cuaresma และ Abbasi-Shavazi (2010: 253-281) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยการศึกษา เพศ อายุ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการกำหนดตัวแปรเพศและอายุให้อยู่ในมิติของการศึกษา โดยมีตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

- ระดับการศึกษาโดยรวม
- ระดับการศึกษาของเพศหญิง
- ระดับการศึกษาของกลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

ในส่วนของตัวแปรตามคือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้ดัชนีการเป็นประชาธิปไตย โดยเลือกดัชนีสิทธิทางการเมืองเป็นตัววัดในการศึกษาครั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้ง 3 ที่นำมาทดสอบมีผลเป็นไปในทางเดียวกับตัวแปรตาม นั่นคือ ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น สัดส่วนของระดับการศึกษาของเพศหญิงที่มากขึ้น และโอกาสในการศึกษาของคนที่มีอายุมากกว่า 15 ปีที่เพิ่มมากขึ้น มีผลก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

Milbrath และ Goel (1977 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 173) ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แก่

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมได้แก่ระบบสังคมและสภาพการณ์ทางการเมือง ปัจจัยด้านนี้อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พันธุกรรม แรงขับ
3. ความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกายและความเชื่อและทัศนคติทางการเมือง

Nie et al (1969 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 174) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่ามีทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรง (แบ่งออกเป็นความสัมพันธ์สูงและปานกลาง) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางอ้อมหรือมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ โดยมีปัจจัยต่างๆได้แก่ การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ประสิทธิภาพทางการเมืองและสถานะทางสังคม

Robert Huckfeldt (1979: 579-592) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของความรู้สึกมีส่วนร่วมในชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีความผูกพันและรู้สึกมีส่วนร่วมในชุมชนที่ตนอยู่อาศัย จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่ไม่มีความผูกพันต่อชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสองกลุ่มคือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล (Individually Based Participation)
 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคม (Socially Based Participation)
- โดยในแต่ละลักษณะมีการแยกย่อยกิจกรรมดังนี้
1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล (Individually Based Participation)
 - การออกเสียงเลือกตั้ง
 - การส่งจดหมายร้องเรียนผู้มีอำนาจทางการเมือง
 - การเผยแพร่ความคิดเห็นทางการเมืองสู่สาธารณะ
 - การส่งจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฝ่ายการเมือง
 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคม (Socially Based Participation)
 - มีส่วนร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมืองในช่วงเวลาเลือกตั้ง
 - การให้เงินทุนสนับสนุนพรรคการเมือง
 - การสนับสนุนให้บุคคลลงรับสมัครเลือกตั้ง
 - การรณรงค์หาเสียงในช่วงเวลาเลือกตั้ง
 - การเข้าร่วมกลุ่มพัฒนาชุมชน
 - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนร่วมชุมชน
 - เข้าร่วมและให้การสนับสนุนพรรคการเมือง

ทั้งนี้ จากผลการศึกษา พบว่าความรู้สึกผูกพันต่อชุมชนที่ตนอยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมสูงกว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล

Rush (1992 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 174) เห็นว่าตามแนวคิดของ Rush สถานการณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจที่จะมีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้แก่ บุคคลจะมีการกลั่นกรองเชิงการรับรู้ผ่านทางการใช้ความรู้ ค่านิยมและทัศนคติของตัวเองและอาจจะมีสิ่งกระตุ้นทางการเมืองเข้ามาเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจ นอกจากนี้ทรัพยากรและทักษะที่แต่ละคนมีอยู่รวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละปัจเจกก็มีผลต่อการตัดสินใจ มีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นกัน ท้ายที่สุดเมื่อบุคคลตัดสินใจที่จะมีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วผลลัพธ์จากการตัดสินใจดังกล่าวจะเป็นข้อมูลย้อนกลับไปเป็นประสบการณ์ต่อการกลั่นกรองเชิงการรับรู้ของบุคคลนั่นเอง

Salamon and Evera (1973 : 1288-1306) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวอธิบายพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) โดยได้ตั้งสมมติฐานว่าปัจจัย 3 ประการที่นำมาทดสอบ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปัจจัย 3 ประการได้แก่ ความหวาดระแวง การไม่รู้สึกร่วม การเลือกปฏิบัติ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีเพียงปัจจัยความหวาดระแวง เพียงปัจจัยเดียวเท่านั้นที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยในการทดสอบปัจจัยความหวาดระแวง ได้ทดสอบในมิติ

ของเหตุการณ์รุนแรงและสถานการณ์ความไม่สงบ และมีมิติของความผันผวนไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ

Schultz (1977: 1423-1446) ได้ทำการศึกษายาทบาทของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยในการศึกษาคั้งนี้ ได้ทำการศึกษากรณีกลุ่มประเทศโลกที่สาม โดยใช้อัตราการเติบโตของอุตสาหกรรมเป็นตัวแทนของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อระบบเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบของสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น จะส่งผลให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนเป็นไปในรูปแบบของการสนับสนุน การใช้ระบบอำนาจนิยม

คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2544: 7-8 อ้างถึงใน ญัฐฐา วินิจฉัยภาค, 2556: 76) เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. เทคนิคและวิธีการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งและความรุนแรงได้

2. ทักษะของทั้งบุคลากรภาครัฐและภาคประชาชน ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของพลเมือง

3. องค์กรภาคประชาสังคมเข้มแข็ง การรวมตัวกันของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้การใช้สิทธิและการมีผู้แทนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นนไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วมกตตัน ต่อรอง ต้องยืนอยู่บนเหตุผล ไม่ใช่ความรู้สึกมาก

ชิตพล กาญจนกิจ (2545) สรุปว่าตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อความไว้วางใจทางการเมือง ได้แก่ ตัวแปรทุนทางสังคมและตัวแปรการมีส่วนร่วมทางสังคม ส่วนตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ตัวแปรทุนทางสังคม ตัวแปรการสื่อสารทางการเมืองและตัวแปรการระดมทางการเมือง นอกจากนี้ตัวแปรทุนทางสังคมยังส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการระดมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองอีกด้วย เมื่อประกอบด้วยการศึกษาในเชิงคุณภาพพบว่าตัวแปรทุนทางสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยพบว่าระบบอุปถัมภ์และความผูกพันในชุมชนท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบปัจจัยภายในสำคัญต่อตัวแปรทั้งสอง

ชลลดา แสงมณี (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเขตที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันที่จบการศึกษา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน จิตสำนึกทางการเมืองและหน่วยงานที่สังกัดของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์เชิงเหตุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่าปัจจัยด้านกระบวนการการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดรัฐธรรมนูญ การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ทางการเมืองและระบบราชการที่มีตัวแทนของประชาชนจะเป็นเหตุปัจจัยให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

เดือนฉาย พิลาชัย (2557) สรุปว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก จังหวัดมหาสารคามได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่อำนาจ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2547) ประเมินผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทของการกระจายอำนาจว่าปัจจัยหลัก 3 องค์ประกอบที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจคือความรู้ การสนับสนุนทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยทั้งหมดนี้ล้วนนำไปสู่วัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและระดับชาติ มีการดำเนินการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีชุมชนเข้มแข็งซึ่งจะกลายเป็นทุนทางสังคมต่อไปเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดสันติสุขสภาพดีขึ้นในอนาคต

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลางไทยจากทั่วประเทศพบว่าตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยนี้ยังพบว่าการตัดสินใจที่มีลักษณะสมเหตุสมผลแบบที่เป็นเครื่องมือและการตัดสินใจที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผลมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์ (2548) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้ทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรีเป็นกรณีศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมด้านชั้นยศ ช่วงอายุ ช่วงระยะที่รับราชการและช่วงรายได้ต่อเดือน ส่วนระดับการศึกษาไม่ใช่องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

นาถชฎา ตรีปัญญาศีล (2548) สรุปผลการศึกษการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนนั้นมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะส่วนบุคคลและการเรียนรู้และกล่อมเกลากทางการเมืองของเยาวชนไทยซึ่งปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นได้แก่ อายุและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

ปรีชา ขำเจริญ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนกับการเลือกตั้งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ สถานภาพการสมรส รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ การติดตามข่าวสารทางการเมือง ความศรัทธาในพรรคการเมืองและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเลือกตั้งที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2553) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานครได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจได้แก่ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัวและบทบาทหน้าที่ในชุมชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการพัฒนาทางการเมือง ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมืองได้แก่ ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลากทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีจำนวน 4 ตัวเรียงจาก

มากไปหาน้อยได้แก่ ความสนใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐาน แบบประชาธิปไตยและสภาพแวดล้อมทางการเมือง

มยุรี ถนอมสุข (2554) ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยอายุ ภูมิฐานะ และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ เพศ ชั้นปี รายได้ของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง และการกล่อมเกลாதทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต

ราวี ชามี (2553) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตได้ข้อสรุปว่า สถานะภาพส่วนบุคคลอันได้แก่เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความแตกต่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

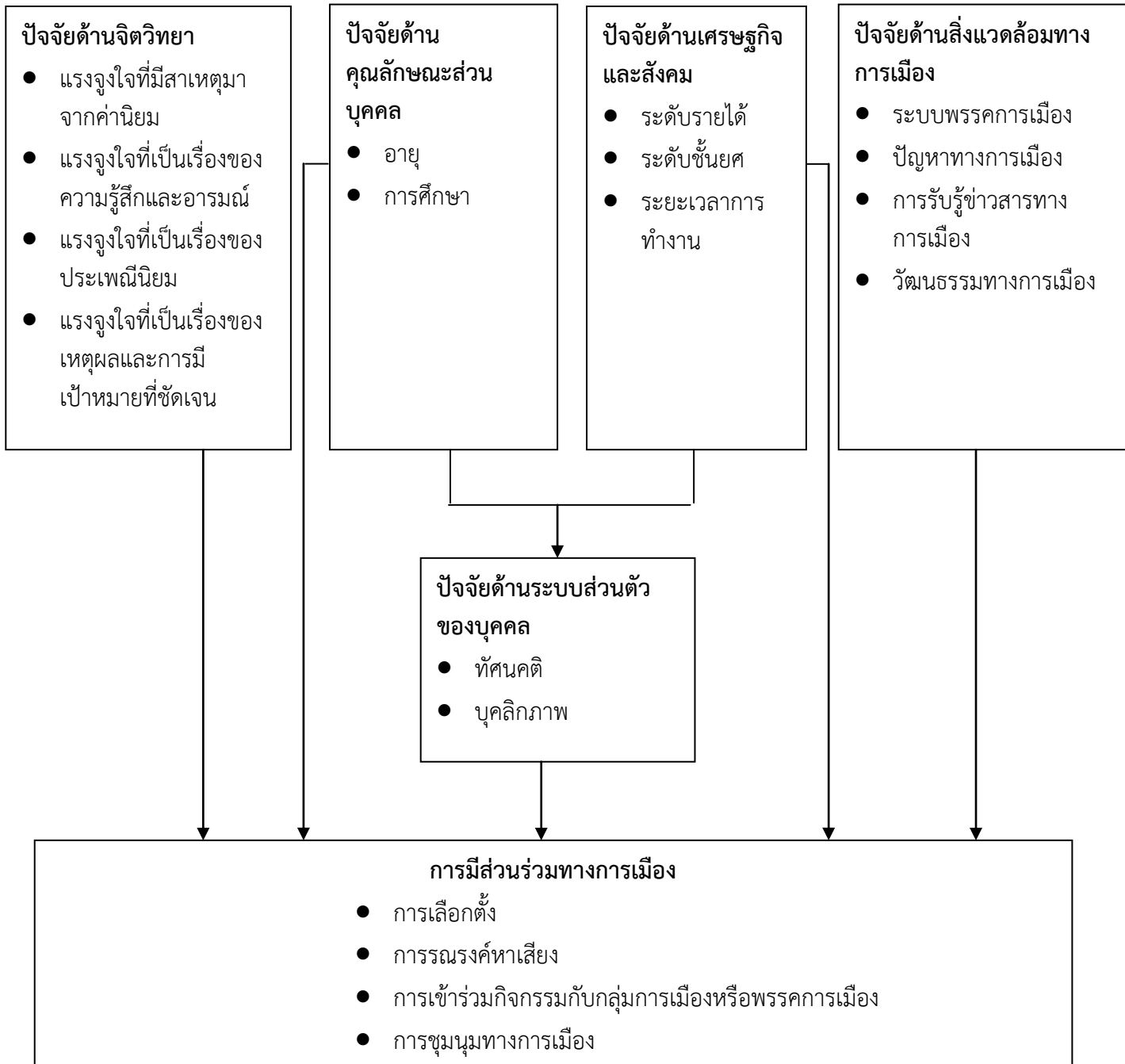
วัชรีย์ ด่านกุล (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18-20 ปี: ศึกษากรณี อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาพบว่าความสนใจข่าวสารทางการเมือง ความรู้สึกรับรู้สมรรถนะทางการเมืองและความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2542 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551: 174-175) สรุปผลงานของนักวิชาการต่างๆจำนวนมากซึ่งชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในฐานะปัจเจกได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความสนใจหรือความผูกพันกับการเลือกตั้งหรือการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. ปัจจัยการประกาศตัวสังกัดพรรคการเมือง โดยผู้ที่ประกาศตัวว่าสังกัดพรรคการเมืองจะมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าผู้ที่มิได้ประกาศตัว
3. ปัจจัยอายุ คือ ผู้ที่มีอายุมากหรือผู้อาวุโสมีแนวโน้มจะเข้าสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าผู้มีอายุน้อยหรือคนหนุ่มสาว
4. ปัจจัยความนิยมตัวบุคคลในการแข่งขันทางการเมือง ถ้าบุคคลใดมีความนิยมตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการแข่งขันทางการเมืองย่อมต้องการที่จะให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีได้นิยมในตัวบุคคลใดเป็นพิเศษ
5. ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความผูกพันทางการเมือง
6. ปัจจัยเพศ โดยเฉพาะเพศชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ทำให้เพศชายเป็นเพศที่เป็นผู้นำในทุก ๆ ด้าน ส่วนเพศหญิงถูกอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้ตาม

2.13 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) อันนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

แผนภาพที่ 10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยออกแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2.1 กลุ่มประชากร
 - 3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.3.2 เกณฑ์ในการวัด
 - 3.3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การออกแบบการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยข้อมูลที่ได้เป็นการเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิซึ่งจะเป็นลักษณะข้อมูลที่มีความละเอียดและตรงกับความต้องการมากที่สุด

สำหรับการวิเคราะห์ผลข้อมูลจะดำเนินการด้วยวิธีการนำข้อมูลที่นำไปประมวลผลตามหลักการทางสถิติซึ่งประเภทของสถิติที่ใช้จะประกอบไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์จากสถิติที่เลือกใช้ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 228-231)

สถิติเชิงพรรณนาเป็นสถิติที่ใช้ในการบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยจะพรรณนาข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่านั้น แต่ไม่สามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงกับกลุ่มประชากรอื่นๆได้โดยสถิติที่นิยมใช้ คือ การแจกแจงความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

สถิติเชิงอนุมาน เป็นสถิติที่ว่าด้วยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างนี้จะนำไปสู่ผลสรุปที่เกี่ยวกับประชากรโดยสถิติที่นิยมใช้ คือ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย F-test สำหรับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่

มากกว่า 2 กลุ่ม สมการถดถอย (Multiple Regression) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ อัตรากำลังพลทหารที่บรรจุจริงสังกัดอยู่ในกรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ ในพื้นที่เขตบางเขน กรุงเทพฯ ภายในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลคือเดือนธันวาคม 2557

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายหรือแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 907 ตัวอย่าง (ข้อมูล ณ วันที่ 2 ธันวาคม 2557 จากการสอบถามจากฝ่ายธุรการและกำลังพล ร.11 รอ.)

การคำนวณจำนวนหรือขนาดของตัวอย่างนั้นใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1970:580-581 อ้างถึงในประคอง กรรณสูตร, 2538:10-11) โดยมีสูตรที่ใช้ในการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N * (e)^2}$$

โดยกำหนดให้

n = จำนวนหรือขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนหรือขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร) เท่าที่จะยอมรับได้หรือ เป็นความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มเท่าที่จะยอมรับได้ (ในที่นี้ใช้ค่า 0.05)

จากสูตรการคำนวณข้างต้น สามารถคำนวณจำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ

$$n = \frac{907}{1 + 907 * (0.05)^2} = 278$$

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือวิจัย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นข้อความที่มีระดับ 5 ระดับ

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนสามารถสรุปได้ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากุล, 2555:20-36)

3.3.1.1 นิยามแนวคิดของตัวแปร

การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยต้องอาศัยพื้นฐานจากแนวคิดหรือทฤษฎี ซึ่งกระบวนการคัดเลือกตัวแปรต้องอาศัยการค้นคว้าจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อันหลากหลายเพื่อบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด ทฤษฎีอันนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่

3.3.1.2 นิยามเชิงปฏิบัติการ

การนิยามเชิงทฤษฎีมีลักษณะเป็นนามธรรมดังนั้นเพื่อให้สามารถวัดได้จึงต้องกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการขึ้น โดยนิยามเชิงปฏิบัติการนั้นต้องสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดอีกทั้งต้องเขียนในลักษณะที่ประเมินหรือวัดค่าได้

3.3.1.3 ออกแบบมาตรวัด

การกำหนดมาตรวัดของข้อความจะสร้างเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ออกมาเป็น 5 ระดับ

3.3.1.4 ร่างคำถามหรือเรียงลำดับคำถาม

การร่างข้อความต้องสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการโดยเรียงลำดับจากคำถามที่ง่ายไปหายากและเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่

3.3.1.5 เสาะหาผู้เชี่ยวชาญ

การนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นต่อข้อความในประเด็นเรื่องความตรงต่อเนื้อหาโดยจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมคือ 3-20 คน ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทเครื่องมือและความซับซ้อนของเครื่องมือ (Lynn, 1986; Tilden et al., 1990; Waltz et al., 2005 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตยน์รากุล, 2555: 27)

โดยผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยชิ้นนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉรินง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2. ผศ. นาวาอากาศโทหญิง ดร.ชมสุภัค ครุฑกะ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. ผศ. เรือโท ดร.ทวีศักดิ์ รูปสิงห์

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

3.3.1.6 การจัดพิมพ์แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยา

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยามี 4 ประเด็น ได้แก่ แรงจูงใจที่มีสาเหตุจากค่านิยม มีข้อคำถาม 5 ข้อ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ มีข้อคำถาม 5 ข้อ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม มีข้อคำถาม 5 ข้อ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมี 4 ประเด็น ได้แก่ ระบบพรรคการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ ปัญหาทางการเมือง มีข้อคำถาม 3 ข้อ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ และวัฒนธรรมทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลมี 2 ประเด็น ได้แก่ ทัศนคติ มีข้อคำถาม

4 ข้อ และบุคลิกภาพ มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ส่วนที่ 6 แบบวัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ การเลือกตั้ง มีข้อคำถาม 4 ข้อ การรณรงค์หาเสียง มีข้อคำถาม 4 ข้อ การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองมีข้อคำถาม 4 ข้อ และการชุมนุมทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

3.3.2 เกณฑ์ในการวัด

ส่วนที่ 1-2

การวัดแบบตรวจรายการ (Check List) โดยเป็นข้อคำถามที่มีตัวเลือกตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป

ส่วนที่ 3

การวัดด้านจิตวิทยา มีมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนดังต่อไปนี้

จริงมากที่สุด	ระดับคะแนน	5 คะแนน
จริงมาก	ระดับคะแนน	4 คะแนน
เฉยๆ(ปานกลาง)	ระดับคะแนน	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ระดับคะแนน	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ระดับคะแนน	1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น คำนวณจากสูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้ (วิชิต อ้วน, 2550: 114)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งระดับด้านจิตวิทยาออกเป็น 5 ระดับด้วยหลักเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นจริงมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นจริงมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นเฉย ๆ (ปานกลาง)
1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นไม่ค่อยจริง
1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นไม่จริง

ส่วนที่ 4

การวัดระบบพรรคการเมือง ปัญหาทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง มีมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนดังต่อไปนี้

จริงมากที่สุด	ระดับคะแนน	5 คะแนน
จริงมาก	ระดับคะแนน	4 คะแนน
เฉย ๆ (ปานกลาง)	ระดับคะแนน	3 คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ระดับคะแนน	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ระดับคะแนน	1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น คำนวณจากสูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งระดับระบบพรรคการเมือง ปัญหาทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง ออกเป็น 5 ระดับด้วยหลักเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นจริงมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นจริงมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นเฉย ๆ (ปานกลาง)
1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นไม่ค่อยจริง
1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นไม่จริง

ส่วนการวัด การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

มากที่สุด (ทุกวัน)	ระดับคะแนน	5 คะแนน
มาก (บ่อยครั้ง)	ระดับคะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง (บางวัน)	ระดับคะแนน	3 คะแนน
น้อย (นาน ๆ ครั้ง)	ระดับคะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด (ไม่เคยเลย)	ระดับคะแนน	1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น คำนวณจากสูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้ (วิชิต อ้วน, 2550: 114)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองออกเป็น 5 ระดับด้วยหลักเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้ (วิชิต อ้วน, 2550: 114)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5

การวัดระบบส่วนตัวของบุคคล มีมาตราส่วนแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนดังต่อไปนี้

มากที่สุด	ระดับคะแนน	5 คะแนน
มาก	ระดับคะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3 คะแนน
น้อย	ระดับคะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ระดับคะแนน	1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น คำนวณจากสูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งระดับระบบส่วนตัวของบุคคลออกเป็น 5 ระดับด้วยหลักเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

คะแนนเฉลี่ย	หมายถึง	ความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6

การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีมาตรฐานแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ระดับคะแนนดังต่อไปนี้

ทุกครั้ง	ระดับคะแนน	5 คะแนน
บ่อยครั้ง	ระดับคะแนน	4 คะแนน
บางครั้ง	ระดับคะแนน	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ระดับคะแนน	2 คะแนน
ไม่เคย	ระดับคะแนน	1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น คำนวณจากสูตรหาความกว้างของอันตรภาคชั้นได้ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 114)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ช่วงคะแนน}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ออกเป็น 5 ระดับด้วยหลักเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้ (วิชิต อู่อัน, 2550: 114)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด

3.3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สำหรับขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือนั้นสามารถดำเนินการตามขั้นตอนได้ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากุล, 2555: 20-36)

3.3.2.1 หลักการพิจารณาความตรงตามเนื้อหา

การนำแบบสอบถามและโครงร่างวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item-Objective Congruence = IOC) โดยมีการกำหนดของระดับความคิดเห็น 3 ระดับโดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้ คือ (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากุล, 2555: 122)

ระดับคะแนน	การแปลความหมาย
+1	คำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด
0	ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด
-1	คำถามไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่

IOC	=	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R	=	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การแปลความหมาย

ค่า IOC	การแปลความหมาย
≥ 0.5	คำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด
< 0.5	คำถามไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

สำหรับคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดหรือการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมเชิงปฏิบัติการของตัวแปร (Operational Definition) ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.5

3.3.2.2 การนำเครื่องมือไปทดลองใช้เบื้องต้น

คำถามที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วจะถูกนำไปใช้กับทหารในกรมยุทธศึกษาทหารบก จำนวน 30 คนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรของงานวิจัย

3.3.2.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น

แบบสอบถามที่หลังจากได้นำไปทดลองกับทหารในกรมยุทธศึกษาทหารบก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วจะนำมาคำนวณเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งนี้พบว่าแบบสอบถามของงานวิจัยชิ้นนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ซึ่งถือว่ายอมรับได้ควรมีค่ามากกว่าเกณฑ์ยอมรับขั้นต่ำที่ค่า 0.70 ขึ้นไป (วิชิต อุอั้น, 2550: 115; Fraenkel R. Jack และ Wallen E. Norman, 1993: 149) โดยเมื่อทดสอบแล้วผลปรากฏว่า

- แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73
- แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80
- แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75
- แบบวัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85
- แบบสอบถามทั้งหมดในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลในภาคสนามโดยมีรายละเอียดของขั้นตอนดังนี้

3.4.1 การลงรหัสแบบสอบถามเพื่อใช้ในการตรวจสอบรายละเอียดข้อมูลของแบบสอบถามในภายหลัง

3.4.2 การประสานไปยังหน่วยงานที่เป็นประชากรเพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 278 ชุด

3.4.3 การแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ที่ทำแบบสอบถามพร้อมทั้งการเตรียมความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือในการอธิบายรายละเอียดต่อข้อซักถามของผู้ตอบ

แบบสอบถามที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเข้าใจในสาระสำคัญของแบบสอบถามได้อย่างถูกต้อง

3.4.4 การรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้ทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบรายการความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะมีขั้นตอนหลักๆ 2 ขั้นตอนที่สำคัญคือ

3.5.1 การกำหนดรหัสข้อมูล

3.5.1.1 การลงรหัสข้อมูลพร้อมทั้งการทำคู่มือการลงรหัส

3.5.1.2 การกรอกรหัสข้อมูลโดยเรียงตามรหัสของแบบสอบถาม

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้จะใช้การวิเคราะห์แบบสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.2.1 สถิติเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ การแจกแจงความถี่, ค่าร้อยละส่วนสถิติ, ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้บรรยายคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ที่ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านต่าง ๆ

3.5.2.2 สถิติเชิงอนุมาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ การทดสอบ F-test สำหรับความแตกต่างของค่าเฉลี่ย(มากกว่า 2 กลุ่ม) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) สมการถดถอยเชิงพหุ (Stepwise Multiple Regression) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พิจารณาได้อย่างกว้างๆ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550: 313-314)

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (ประมาณ .70 ถึง .90) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันสูง (ถ้าสูงกว่า .90 ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก)

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ .50 (ประมาณ .30 ถึง .70) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ .00 (ประมาณ .30 และต่ำกว่า) ถือว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ(น้อย)

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 278 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณ ซึ่งผลของการวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใต้ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

4.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	หมายถึง	จำนวนประชากร
\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	หมายถึง	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
SS	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Mean of Square)
P	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

Df	หมายถึง	ขั้นของความเป็อิสระ (Degree of Freedom)
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Age1	หมายถึง	อายุ 20-30 ปี
Age2	หมายถึง	อายุ 31-40 ปี
Age3	หมายถึง	อายุ 41-50 ปี
Age4	หมายถึง	อายุ 51-60 ปี
Reedu1	หมายถึง	การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
Reedu2	หมายถึง	การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
Reedu3	หมายถึง	การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส.
Reedu4	หมายถึง	การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า
Income1	หมายถึง	ระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท
Income2	หมายถึง	ระดับรายได้ 10,001-15,000 บาท
Income3	หมายถึง	ระดับรายได้ 15,001-20,000 บาท
Income4	หมายถึง	ระดับรายได้ 20,001-25,000 บาท
Income5	หมายถึง	ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท
Income6	หมายถึง	ระดับรายได้มากกว่า 30,000 บาท
Rank1	หมายถึง	ระดับชั้นนายทหารสัญญาบัตร
Rank2	หมายถึง	ระดับชั้นนายทหารชั้นประทวน
Rank3	หมายถึง	ระดับชั้นพลทหารกองประจำการ
Period1	หมายถึง	ระยะเวลาการทำงาน 1-5 ปี
Period2	หมายถึง	ระยะเวลาการทำงาน 6-10 ปี
Period3	หมายถึง	ระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี
Period4	หมายถึง	ระยะเวลาการทำงาน 16-20 ปี
Period5	หมายถึง	ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี
Value	หมายถึง	แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม
Emotion	หมายถึง	แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์
Trad	หมายถึง	แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม
Reason	หมายถึง	แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน
System	หมายถึง	ระบบพรรคการเมือง
Prob	หมายถึง	ปัญหาทางการเมือง
Acknow	หมายถึง	การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
Culture	หมายถึง	วัฒนธรรมทางการเมือง
Attitude	หมายถึง	ทัศนคติ
Person	หมายถึง	บุคลิกภาพ
Partici	หมายถึง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน โดยจำแนกออกเป็นปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลประกอบไปด้วย อายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมประกอบไปด้วยระดับรายได้ ระดับชั้นยศ และระยะเวลาการทำงานดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ การศึกษา ระดับรายได้ ระดับชั้นยศและระยะเวลาการทำงาน

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.อายุ		
20-30 ปี	211	75.9
31-40 ปี	46	16.5
41-50 ปี	5	1.8
51-60 ปี	16	5.8
2.การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	38.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	106	38.1
อนุปริญญา/ปวส.	16	5.8
ปริญญาตรี	47	16.9
ปริญญาโท	1	0.4
ปริญญาเอก	0	0

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ การศึกษา ระดับรายได้ ระดับชั้นยศและระยะเวลาการทำงาน(ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับรายได้		
5,000 – 10,000 บาท	191	68.7
10,001 – 15,000 บาท	45	16.2
15,001 – 20,000 บาท	23	8.3
20,001 - 25000 บาท	7	2.5
25,001 – 30,000 บาท	7	2.5
มากกว่า 30,000 บาท	5	1.8
5.ระดับชั้นยศ		
นายทหารสัญญาบัตร	11	4.0
นายทหารชั้นประทวน	76	27.3
พลทหารกองประจำการ	191	68.7
6.ระยะเวลาการทำงาน		
1-5 ปี	211	75.9
6- 10 ปี	20	7.2
11-15 ปี	31	11.2
16-20 ปี	6	2.2
มากกว่า 20 ปี	10	3.6
รวมทั้งสิ้น	278	100

จากตารางที่ 4.1พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นทหารที่อยู่ในกลุ่มอายุ 20 -30 ปี มากที่สุดจำนวน 211 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 75.9 ส่วนการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดจำนวน 108 คน คิดหรือคิดเป็นร้อยละ 38.8 โดยมีระดับรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับ 5,000 – 10,000 บาทมากที่สุดจำนวน191 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 โดยมีชั้นยศระดับพลทหารกองประจำการมากที่สุด จำนวน 191คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 และมีระยะเวลาการทำงานเป็นเวลา 1-5 ปีมากที่สุดจำนวน 211คน คิดเป็นร้อยละ 75.9

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารในภาพรวม

ปัจจัย	ระดับ			อันดับ
	\bar{x}	S.D.	ความคิดเห็น	
1. ปัจจัยด้านจิตวิทยา	2.74	0.55	ปานกลาง	3
2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง	2.75	0.51	ปานกลาง	2
3. ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล	3.34	0.52	ปานกลาง	1
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	2.14	0.79	น้อย	4
โดยรวม	2.67	0.44	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.2 พบว่าระดับความคิดเห็นของทหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.34$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ($\bar{x} = 2.75$) อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านจิตวิทยา ($\bar{x} = 2.74$) อยู่ในระดับปานกลางและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{x} = 2.14$) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม				
1.แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้สังคมที่ท่านอยู่อาศัยนั้นได้ประโยชน์	2.82	0.93	ปานกลาง	4
2.แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้ประโยชน์ตกอยู่กับประชาชน มิใช่ข้าราชการเมือง	2.77	0.95	ปานกลาง	5
3.แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า	3.10	0.99	ปานกลาง	3
4.แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางประชาธิปไตย	3.12	0.99	ปานกลาง	2
5. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของทหารทุกคนในสังคม	3.30	0.98	ปานกลาง	1
รวม	3.02	0.77	ปานกลาง	2
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์				
6.ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพราะรู้สึกสนุกสนานเป็นหลัก	2.10	1.08	ไม่ค่อยจริง	3
7.เมื่อท่านเข้าร่วมฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมือง ท่านรู้สึกสับสนเนื่องจากเกิดความเชื่อทั้งสองฝ่าย	2.28	1.09	ไม่ค่อยจริง	1
8.ท่านชอบหรือเชื่อมั่นในนักการเมืองเพราะนักการเมืองหล่อหรือสวย	1.90	1.10	ไม่ค่อยจริง	4
9. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเช่น การประท้วงทางการเมืองเพราะจะทำให้ท่านไม่ตกยุคสมัย	1.88	1.88	ไม่ค่อยจริง	5
10.ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบจะต้องได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น	2.23	2.23	ไม่ค่อยจริง	2
รวม	2.08	0.92	ไม่ค่อยจริง	4

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา (ต่อ)

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม				
11.ท่านคิดว่าการเลือกตั้งเป็นเพียงธรรมเนียมปฏิบัติตามที่ทำกันมาตั้งแต่อดีต	2.72	1.13	ปานกลาง	1
12.ท่านไม่ได้คาดหวังว่าการเลือกตั้งจะส่งผลต่อประเทศ	2.57	1.04	ไม่ค่อยจริง	3
13.ท่านไม่สนใจว่าการเลือกตั้งจะปรากฏผลออกมาเช่นไร	2.58	1.08	ไม่ค่อยจริง	2
14.ท่านคิดว่าหากชุมชนหรือกลุ่มที่ตนอาศัยร่วมอยู่ด้วยไม่ไปเลือกตั้งท่านก็จะไม่ไปเลือกตั้งด้วย	2.24	1.06	ไม่ค่อยจริง	5
15.ท่านคิดว่าหนึ่งคะแนนเสียงของท่านในการเลือกตั้งไม่มีความสำคัญ	2.36	1.22	ไม่ค่อยจริง	4
รวม	2.50	0.82	ไม่ค่อยจริง	3
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน				
16.ท่านคิดว่าประเทศจะเกิดการพัฒนาได้ด้วยนักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าคนทั่วไป	3.38	1.09	ปานกลาง	3
17.ท่านจะเลือกนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดโดยคำนึงถึงนโยบายที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงสุด	3.45	1.09	จริงมาก	1

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา (ต่อ)

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
18.ท่านคิดว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ของตน กลุ่มของตนหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่	3.42	1.11	จริงมาก	2
19.ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดการพัฒนา	3.31	1.07	ปานกลาง	5
20.ท่านคิดว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน	3.36	1.14	ปานกลาง	4
รวม	3.39	0.95	ปานกลาง	1
โดยภาพรวม	2.74	0.55	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3พบว่า ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.39$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นแรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม ($\bar{x} = 3.02$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม ($\bar{x} = 2.50$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริงและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือแรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ ($\bar{x} = 2.08$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัย
ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ระบบพรรคการเมือง				
1.ท่านมีความศรัทธาในพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	2.60	0.83	ไม่ค่อยจริง	1
2.ท่านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	2.14	0.87	ไม่ค่อยจริง	4
3.ท่านมีความรู้สึกผูกพันกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	2.22	0.93	ไม่ค่อยจริง	3
4.ท่านมีความรู้สึกว่าพรรคการเมืองคือสัญลักษณ์ของอุดมการณ์ทางการเมืองของท่าน	2.30	0.95	ไม่ค่อยจริง	2
รวม	2.32	0.75	ไม่ค่อยจริง	4
ปัญหาทางการเมือง				
5.ท่านคิดว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	3.32	1.00	ปานกลาง	1
6.ท่านคิดว่าปัญหาการขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	2.96	1.04	ปานกลาง	3
7.ท่านคิดว่าปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี หรือปัญหาแรงงานเถื่อน สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	3.01	1.11	ปานกลาง	2
รวม	3.10	0.89	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (ต่อ)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				
8. ท่านรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต	3.38	1.07	ปานกลาง	1
9. ท่านอ่านหรือฟังบทวิเคราะห์ทางการเมือง	2.62	0.94	ปานกลาง	2
10. ท่านมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลอื่น	2.39	1.04	น้อย	3
11. ท่านเข้าร่วมการเสวนา สัมมนาหรือการอภิปรายปัญหาทางการเมืองที่จัดขึ้นโดยองค์กร สถาบันต่างๆ	1.86	1.00	น้อย	4
รวม	2.56	0.72	น้อย	3
วัฒนธรรมทางการเมือง				
12. ท่านคิดว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายใต้ระบบอุปถัมภ์พรรคพวก เครือญาติยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย	3.33	0.97	ปานกลาง	2
13. ท่านยอมรับการโกงของนักการเมืองได้ ตราบเท่าที่นักการเมืองผู้นั้นยังคงทำประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติมากกว่า	2.54	1.09	ไม่ค่อยจริง	4
14. ท่านคิดว่าสังคมไทยมีบทลงโทษที่อ่อนแอ ทำให้คนทำผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย	3.68	1.10	จริงมาก	1
15. ท่านคิดว่าคนรวยกับคนจนมีความเสมอภาคในการถูกบังคับใช้กฎหมายที่เท่าเทียมกัน	2.87	1.29	ปานกลาง	3
รวม	3.11	0.67	ปานกลาง	1
โดยรวม	2.75	0.51	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.11$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็น

ปัญหาทางการเมือง ($\bar{x} = 3.10$) อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ($\bar{x} = 2.56$) อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือระบบพรรคการเมือง ($\bar{x} = 2.32$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านระบบส่วนตัวส่วนบุคคล

ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวส่วนบุคคล	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
ทัศนคติ				
1. ท่านคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ควรเคารพต่อผลการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่	3.67	1.04	มาก	1
2. ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะแตกต่างจากความคิดเห็นของตน	3.20	0.95	ปานกลาง	3
3. ท่านรู้สึกว่าคุณคนไทยชอบหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง	3.15	0.94	ปานกลาง	4
4. ท่านรู้สึกว่าทหารเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและกติกาของสังคมดีแต่ชอบละเมิด	3.44	0.95	มาก	2
รวม	3.36	0.67	ปานกลาง	1
บุคลิกภาพ				
5. ท่านเป็นคนที่ชอบเข้าสังคม ช่างพูด	3.00	0.96	ปานกลาง	5
6. ท่านเป็นคนที่มีอารมณ์เย็น ไม่เจ้าอารมณ์	3.23	0.93	ปานกลาง	4
7. ท่านเป็นคนที่มีความวินัยในตนเอง	3.50	0.80	มาก	2
8. ท่านเป็นคนที่ชอบคิดสร้างสรรค์ ชอบสำรวจ	3.33	0.86	ปานกลาง	3
9. ท่านเป็นคนที่มีความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3.58	0.83	มาก	1
รวม	3.33	0.63	ปานกลาง	2
โดยรวม	3.35	0.52	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทัศนคติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.36$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็น บุคลิกภาพ ($\bar{x} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของทหาร

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
การเลือกตั้ง				
1.ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ (ส.ส. หรือ ส.ว.)	3.51	1.31	มาก	1
2.ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น(ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร,ส.ก.,ส.ข. หรือ อบต. เป็นต้น)	3.47	1.27	มาก	2
3.ท่านได้ชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อเกิดการเลือกตั้งขึ้น	3.24	1.20	ปานกลาง	3
4.ท่านได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ผู้อื่นเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้ง	2.81	1.16	ปานกลาง	4
รวม	3.29	1.145	ปานกลาง	1
การรณรงค์หาเสียง				
5.ท่านได้เข้าร่วมกับผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อประชาสัมพันธ์ตัวบุคคลหรือนโยบายด้วยการเดินรณรงค์หาเสียงด้วยตัวท่านเอง	1.85	1.07	น้อย	1
6.ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์แก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม	1.84	1.10	น้อย	2
7.ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนเงินแก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม	1.74	1.06	น้อยที่สุด	3
8.ท่านเป็นหัวคะแนน ผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมือง	1.73	1.03	น้อยที่สุด	4
รวม	1.79	0.99	น้อยที่สุด	2

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง				
9. ท่านสมัครเป็นสมาชิกหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในช่วงระหว่างที่มีการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น	1.66	1.00	น้อยที่สุด	4
10. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมือง เช่น กลุ่มพันธมิตร, กลุ่มกปปส, หรือกลุ่มนปช. ในช่วงที่มีเหตุการณ์ทางการเมือง	1.78	1.10	น้อยที่สุด	1
11. ท่านสมัครเป็นตัวแทนกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อเข้ารับสมัครการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ	1.76	1.14	น้อยที่สุด	2
12. ท่านมีส่วนในการจัดกิจกรรมของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง	1.72	1.06	น้อยที่สุด	3
รวม	1.73	1.02	น้อยที่สุด	4
การชุมนุมทางการเมือง				
13. ท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ	1.78	1.11	น้อยที่สุด	1
14. ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อประท้วงหรือต่อต้านการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านไม่เห็นด้วย	1.74	1.08	น้อยที่สุด	2
15. ท่านท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อสนับสนุนหรือเห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ	1.73	1.06	น้อยที่สุด	3
16. ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านเห็นด้วย	1.72	1.03	น้อยที่สุด	4
รวม	1.74	1.01	น้อยที่สุด	3
โดยรวม	2.13	0.76	น้อย	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุด ($\bar{x} = 3.29$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นการรณรงค์หาเสียง ($\bar{x} = 1.79$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด การชุมนุมทางการเมือง ($\bar{x} = 1.74$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด อันดับสุดท้ายคือการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง ($\bar{x} = 1.73$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 4.7 การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามอายุ

Levene Statistic	df1	df2	sig
.253	3	274	.859

ตารางที่ 4.7 ผลการตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแปรปรวนไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4.8 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามอายุ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1.อายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	60.375	20.125	54.633	.000
	ภายในกลุ่ม	274	100.934	.368		
	รวม	277	161.309			

* $p < .05$

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามอายุแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

.05

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
		1.87	3.04	2.84	2.71
20-30 ปี	1.87	-	1.17156*	.96694*	.84038*
31-40 ปี	3.04	-	-	.20462	.33118
41-50 ปี	2.84	-	-	-	12656
51-60 ปี	2.71	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน 3 คู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารแตกต่างกันที่
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยวิธี Scheffe

คู่ที่ 1 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 31 - 40 ปี

คู่ที่ 2 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 41 - 50 ปี

คู่ที่ 3 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 51 - 60 ปี

ตารางที่ 4.10 การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of
Variances) จำแนกตามการศึกษา

Levene Statistic	df1	df2	sig
15.174	3	274	.000

ตารางที่ 4.10 ผลการตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแปรปรวน
ต่างกันจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบเงื่อนไขด้วยวิธี Welch Test และ Brown Test

ตารางที่ 4.11 การตรวจสอบด้วย Welch Test และ Brown Test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษา

	Statistic	df1	df2	sig
Welch	27.488	3	69.199	.000
Brown - Forsythe	30.041	3	178.939	.000

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบ Welch Test และ Brown Test พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.12 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษา

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1.การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	35.142	11.714	25.439	.000
	ภายในกลุ่ม	274	126.167	.460		
	รวม	277	161.309			

$p < .05$

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามการศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ทหารจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	\bar{X}	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี และสูงกว่า
		1.71	2.38	2.05	2.56
มัธยมศึกษาตอนต้น	1.71	-	.67662*	.34592*	.85373*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	2.38	-	-	.33070	.17711
อนุปริญญา/ปวส.	2.05	-	-	-	.50781*
ปริญญาตรีและสูงกว่า	2.56	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ทหารจำแนกตามการศึกษา พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาแตกต่างกันมี 4 คู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองของ ทหารแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยวิธี Dunnett T3

คู่ที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

คู่ที่ 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับอนุปริญญา/ปวส.

คู่ที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

คู่ที่ 4 ระดับอนุปริญญา/ปวส. และ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

ตารางที่ 4.14 การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) จำแนกตามระดับรายได้

Levene	df1	df2	sig
Statistic			
1.668	5	272	.142

ตารางที่ 4.14 ผลการตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแปรปรวนไม่
ต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1.ระดับรายได้	ระหว่างกลุ่ม	5	78.278	15.656	51.286	.000
	ภายในกลุ่ม	272	83.031	.305		
	รวม	277	161.309			

$p < .05$

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้แตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้

รายได้	\bar{X}	5,000-10,000	10,001-15,000	15,001-20,000	20,001-25,000	25,001-30,000	30,001 ขึ้นไป
		1.78	2.97	2.92	2.88	2.87	2.43
5,000-10,000	1.78	-	1.19703*	1.14056*	1.09980*	1.09088*	.64980
10,001-15,000	2.97	-	-	.05646	.09722	.10615	.54722
15,001-20,000	2.92	-	-	-	.04076	.04969	.49076
20,001-25,000	2.88	-	-	-	-	.00893	.45000
25,001-30,000	2.87	-	-	-	-	-	.44107
30,001 ขึ้นไป	2.43	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับรายได้ พบว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน 4 คู่ ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยวิธี Scheffe

คู่ที่ 1 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 10,001 -15,000 บาท

คู่ที่ 2 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 15,001 -20,000 บาท

คู่ที่ 3 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 20,001 -25,000 บาท

คู่ที่ 4 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 25,001 -30,000 บาท

ตารางที่ 4.17 การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances)
จำแนกตามระดับชั้นยศ

Levene Statistic	df1	df2	sig
.794	2	275	.453

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแปรปรวนไม่
ต่างกัน

ตารางที่ 4.18 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระดับชั้น
ยศ

ระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของทหาร	แหล่งความ แปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1.ระดับชั้นยศ	ระหว่างกลุ่ม	2	80.910	40.455	138.373	.000
	ภายในกลุ่ม	275	80.399	.292		
	รวม	277	161.309			

$p < .05$

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของทหารจำแนกตามระดับชั้นยศแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ .05

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ทหารจำแนกตามระดับชั้นยศ

ระดับชั้นยศ	\bar{X}	นายทหารสัญญา บัตร 2.59	นายทหารชั้น ประทวน 2.97	พลทหารกอง ประจำการ 1.77
นายทหารสัญญาบัตร	2.59	-	.38599	.81592*
นายทหารชั้นประทวน	2.97	-	-	1.20191*
พลทหารกอง ประจำการ	1.77	-	-	-

จากตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ทหารจำแนกตามระดับชั้นยศ พบว่ากลุ่มที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน 2 คู่ มีส่วนร่วมทางการเมือง
ของทหารแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยวิธี Scheffe

คู่ที่ 1 ระดับชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร และ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

คู่ที่ 2 ระดับชั้นยศนายทหารชั้นประทวน และ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

ตารางที่ 4.20 การตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances)
จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน

Levene Statistic	df1	df2	sig
1.066	4	273	.374

ตารางที่ 4.20 ผลการตรวจสอบเงื่อนไขค่าความแปรปรวนพบว่ามีความแปรปรวนไม่
ต่างกัน

ตารางที่ 4.21 การทดสอบ F-test ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตาม
ระยะเวลาการทำงาน

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	แหล่งความแปรปรวน	D	SS	MS	F	P
1.ระยะเวลาการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	50.289	12.572	30.915	.000
	ภายในกลุ่ม	273	111.020	.407		
	รวม	277	161.309			

$p < .05$

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระยะเวลาการทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน

ระยะเวลาทำงาน	\bar{X}	1-5 ปี	6 -10 ปี	11 -15 ปี	16-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
		1.90	3.02	2.94	2.64	2.48
1-5 ปี	1.90	-	1.11930*	1.04319*	.73909	.58492
6 -10 ปี	3.02	-	-	.07611	.38021	.53437
11 -15 ปี	2.94	-	-	-	.30410	.45827
16-20 ปี	2.64	-	-	-	-	.15417
มากกว่า 20 ปี	2.48	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาทำงานแตกต่างกัน 2 คู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คู่ที่ 1 ระยะเวลาทำงาน 1-5 ปี และระยะเวลาทำงาน 6 - 10 ปี

คู่ที่ 2 ระยะเวลาทำงาน 1-5 ปี และระยะเวลาทำงาน 11-15 ปี

4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใต้ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่แปลงค่าจากตัวแปรเชิงกลุ่มมาทำเป็น Dummy Code

	Mean	Std.Deviation	N
Age 1 อายุ 20-30 ปี (Reference)			
Age 2 อายุ 31-40 ปี	0.1655	0.37227	278
Age 3 อายุ 41-50 ปี	0.0180	0.13314	278
Age 4 อายุ 51-60 ปี	0.0576	0.23332	278
Reedu 1 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Reference)			

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่แปลงค่าจากตัวแปรเชิงกลุ่มมาทำเป็น Dummy Code (ต่อ)

	Mean	Std.Deviation	N
Reedu 2 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	0.3813	0.48658	278
Reedu 3 การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส.	0.0576	0.23332	278
Reedu 4 การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	0.1727	0.37864	278
Income 1 ระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท (Reference)			
Income 2 ระดับรายได้ 10,001-15,000 บาท	0.1619	0.36900	278
Income 3 ระดับรายได้ 15,001-20,000 บาท	0.0827	0.27598	278
Income 4 ระดับรายได้ 20,001-25,000 บาท	0.0252	0.15695	278
Income 5 ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท	0.0252	0.15695	278
Income 6 ระดับรายได้มากกว่า 30,000 บาท	0.0180	0.13314	278

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่แปลงค่าจากตัวแปรเชิงกลุ่มมาทำเป็น Dummy Code (ต่อ)

	Mean	Std.Deviation	N
Rank 1 ระดับชั้นยศนายทหารสัญญาบัตร (Reference)			
Rank 2 ระดับชั้นยศนายทหารชั้นประทวน	0.2734	0.44650	278
Rank 3 ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ	0.6871	0.46453	278
Period 1 ระยะเวลาการทำงาน 1-5 ปี (Reference)			
Period 2 ระยะเวลาการทำงาน 6-10 ปี	0.0719	0.25886	278
Period 3 ระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี	0.1115	0.31533	278
Period 4 ระยะเวลาการทำงาน 16-20 ปี	0.0216	0.14558	278
Period 5 ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี	0.0360	0.18655	278

จากตารางที่ 4.23 แสดงการแปลงค่าจากตัวแปรเชิงกลุ่มมาทำเป็น Dummy Code เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยทำการแปลงค่าตัวแปรดังต่อไปนี้คือ ตัวแปรอายุ(Age) ตัวแปรการศึกษา (Reedu) ตัวแปรระดับรายได้ (Income) ตัวแปรระดับชั้นยศ (Rank) และตัวแปรระยะเวลาการทำงาน (Period)

ตารางที่ 4.24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)

	Period2	Period 3	Period 4	Period 5	Value	Emotion	Trad	Reason	System	Prob	Acknow	Culture	Attitude	Person
Partici	.324*	.376*	.099	.089	.181*	.745*	.380*	-.077	.354*	-.053	.492*	.041	-.171*	.211*
Age 2	.550*	.580*	-.066	-.086	.014	.450*	.284*	-.138*	.188*	-.110*	.295*	-.013	-.207*	-.002
Age 3	-.038	.124*	.352*	.119*	.031	.083	.024	.042	-.039	-.045	.016	.009	-.003	.205*
Age 4	-.009	.060	.388*	.616*	-.172*	.110*	-.051	-.172*	-.017	-.201*	.005	-.195*	-.228*	.136*
Reedu 2	.183*	.051	-.066	.007	.034	.159*	.129*	.018	.050	-.025	.184*	.035	-.073	-.009
Reedu 3	-.069	.011	.070	-.048	.041	-.120*	-.119*	.078	-.063	-.027	.005	.081	.149*	.136*
Reedu 4	.094	.261*	.194*	.167*	-.786	.137*	.033	.035	.103*	-.171*	.169*	-.069	-.050	.248*
Income2	.445*	.093	-.065	-.085	.017	.423*	.252*	-.145*	.145*	-.052	.295*	.043	-.189*	.031
Income3	.119*	.599*	.045	-.058	-.009	.236*	.118*	-.056	.101*	-.136*	.160*	-.077	-.115*	.059
Income4	-.045	.089	.608*	.092	-.076	.106*	.026	-.094	.055	-.052	.098	-.009	-.122*	.120*
Income5	.044	.089	.134*	.339*	-.035	.081	-.041	-.031	.009	-.026	.026	-.077	-.071	-.011
Income6	-.038	-.048	-.020	.701*	-.123*	.047	-.062	-.100*	-.094	-.187*	-.050	-.122*	-.155*	.196*
Rank2	.391*	.501*	.131*	.185*	-.046	.534*	.250*	-.199*	.144*	-.185*	.335*	-.062	.275*	.020
Rank3	-.413*	-.500*	-.220*	-.245*	.085	-.570*	.261*	.223*	-.170*	.207*	-.319*	.084	.328*	-.152*

ตารางที่ 4.24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)

	Partici	Age 2	Age 3	Age 4	Reedu 2	Reedu 3	Reedu 4	Income2	Income3	Income4	Income5	Income6	Rank 2	Rank 3
Period2	.324	.550	-.038	-.009	.183	-.069	.094	.455	.119	-.045	.044	-.038	.391	-.413
Period3	.376	.580	.124	.060	.051	.011	.261	.093	.599	.089	.089	-.048	.501	-.500
Period4	.099	-.066	.352	.388	-.066	.070	.194	-.065	.045	.608	.134	-.020	.131	-.220
Period5	.089	-.086	.119	.616	.007	-.048	.167	-.085	-.058	.092	.339	.701	.185	-.245
Value	.181	.014	.031	-.172	.034	.041	-.078	.017	-.009	-.076	-.035	-.123	-.046	.085
Emotion	.745	.450	.083	.110	.159	-.120	.137	.423	.236	.106	.081	.047	.534	-.570
Trad	.380	.284	.024	-.051	.129	-.119	.033	.252	.118	.026	-.041	-.062	.250	-.260
Reason	-.077	-.138	.042	-.172	.018	.078	.035	-.145	-.056	-.094	-.031	-1.00	-.199	.223
System	.354	.188	-.039	-.017	.050	-.063	.103	.145	.101	.055	.009	-.094	.144	-.170
Prob	-.053	-.110	-.045	-.201	-.025	-.027	-.171	-.052	-.136	-.052	-.026	-.187	-.185	.270
Acknow	.492	.259	.016	.005	.184	.005	.169	.295	.160	.098	.026	-.050	.335	-.319
Culture	.041	-.013	.009	-.195	.035	.081	-.069	.043	-.077	-.009	-.077	-.122	-.062	.084
Attitude	-.171	-.207	-.003	-.228	-.073	.149	-.050	-.189	-.115	-.122	-.071	-.155	-.275	.328
Person	.211	-.002	.205	.136	-.009	.136	.248	.031	.059	.120	-.011	.196	.020	-.152

จากตารางที่ 4.24 เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ และตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระในภาพรวม พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันน้อยจนถึงปานกลาง ยกเว้นบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมทางการเมือง) พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ Age2, Age3, Age4, Reedu2, Reedu4, lcome2, Income3, Income4, Income5, Rank2, Rank3, Period2, Period3, Value, Emotion, Trad, System, Acknow, Attitude, Person และมีระดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับสูง

ตารางที่ 4.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติ (ต่อ)

	Income4	Income5	Income6	Rank 2	Rank 3	Period 2	Period 3	Period 4	Period5
Attitude	-.122*	-.071	-.155*	-.275*	.328*	-.058	-.151*	-.155*	-.113*
Age 2	.052	-.072	-.060	.639*	-.660*	.550*	.580*	-.066	-.086
Age 3	.151*	.151*	-.018	.099*	-.201*	-.038	.124*	.352*	.119*
Age 4	.355*	.552*	.548*	.334*	-.366*	-.009	.060	.388*	.616*
Reedu 2	.016	-.032	.005	.349*	-.269*	.183*	.051	-.066	.007
Reedu 3	.059	-.040	-.033	-.082	.067	-.069	.011	.070	-.048
Reedu 4	.109*	.230*	.153*	.232*	-.379*	.094	.261*	.194*	.167*
Income2	-.071	-.071	-.059	.629*	-.630*	-.445*	.093	-.065	-.085
Income3	.048	-.048	-.041	.343*	-.417*	.119*	.599*	.045	-.058

ตารางที่ 4.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ (ต่อ)

	Attitude	Age 2	Age 3	Age 4	Reedu 2	Reedu 3	Reedu 4	Income2	Income3
Income4	-.122	.052	.151	.355	.016	.059	.109	-.071	-.048
Income5	-.071	-.072	.151	.552	-.032	.040	.230	-.071	-.048
Income6	-.155	-.060	-.018	.548	.005	-.033	.153	-.059	-.041
Rank 2	-.275	.639	.099	.334	.349	-.082	.232	.629	.343
Rank 3	.328	-.660	-.201	-.366	-.269	.067	-.369	-.630	-.417
Period2	-.058	.550	.038	-.009	.183	-.069	.094	.445	-.119
Period3	-.151	.580	.124	.060	.051	.011	.261	.093	.599
Period4	-.155	.066	.352	-.388	-.066	.070	.194	.065	.045
Period5	-.133	.086	.119	.616	.007	-.048	.167	.085	-.058

จากตารางที่ 4.25 เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ และตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระในภาพรวม พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันน้อยจนถึงปานกลาง ยกเว้นบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (ทัศนคติ) พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ Age2, Age4, Reedu3, Income2, Income3, Income4, Income6, Rank2, Rank3, Period3, Period4, Period5 และมีระดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ (ต่อ)

	Income4	Income5	Income6	Rank 2	Rank 3	Period 2	Period 3	Period 4	Period5
Person	.120*	-.011	.196*	.020	-.152*	.036	-.048	.088	.212*
Age 2	.052	-.072	-.060	.639*	-.660*	.550*	.580*	-.066	-.086
Age 3	.151*	.151*	-.018	.099*	-.201*	-.038	.124*	.352*	.119*
Age 4	.355*	.552*	.548*	.334*	-.366*	-.009	.060	.388*	.616*
Reedu 2	.016	-.032	.005	.349*	-.269*	.183*	.051	-.066	.007
Reedu 3	.059	-.040	-.033	-.082	.067	-.069	.011	.070	-.048
Reedu 4	.109*	.230*	.153*	.232*	-.369*	.094	.261*	.194*	.167*
Income2	-.071	-.071	-.059	.629*	-.630*	.445*	.093	-.065	-.085
Income3	-.048	-.048	-.041	.343*	-.417*	.119*	.599*	.045	.058

ตารางที่ 4.26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ (ต่อ)

	Personality	Age 2	Age 3	Age 4	Reedu 2	Reedu 3	Reedu 4	Income2	Income3
Income4	.120	.052	.151	.355	.016	.059	.109	-.071	-.048
Income5	-.011	-.072	.151	.552	-.032	-.040	.230	-.071	-.048
Income6	.196	-.060	-.018	.548	.005	-.033	.153	-.059	-.041
Rank 2	.020	.639	.099	.334	.349	-.082	.232	.629	.343
Rank 3	-.152	-.660	-.201	-.366	-.269	.067	-.369	-.630	-.417
Period2	.036	.550	-.038	-.009	.183	-.069	.094	.445	.119
Period3	-.048	.580	.124	.060	.051	.011	.261	.093	.599
Period4	.088	-.066	.352	.388	.066	.070	.194	-.065	.045
Period5	.212	-.086	.119	.616	.007	-.048	.167	-.085	-.058

จากตารางที่ 4.26 เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ และตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระในภาพรวม พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันน้อยจนถึงปานกลาง ยกเว้นบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (บุคลิกภาพ) พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ Age3, Age4, Reedu3, Reedu4, Income4, Income6, Rank3, Period5 และมีระดับความสัมพันธ์กันระดับน้อย

4.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise (StepWise Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise ด้วยตัวแปรภายใต้ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังปรากฏตามตารางข้างล่าง

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่	1.179	.144		8.203	.000
อารมณ์	.351	.036	.421	9.660	.000
Rank 3	-.692	.069	-.421	-10.028	.000
รับรู้	.161	.040	.152	4.013	.000
ค่านิยม	.094	.035	.095	2.658	.008

R = .837 $R^2 = .701$ Adj. $R^2 = .697$

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการเส้นตรงได้ดังต่อไปนี้

$$Y_1 = 0.421 \text{ อารมณ์} - 0.421 \text{ Rank3} + 0.152 \text{ รับรู้} + 0.095 \text{ ค่านิยม}$$

โดย Y_1 = การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อารมณ์ = แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์

Rank 3 = ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

รับรู้ = การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

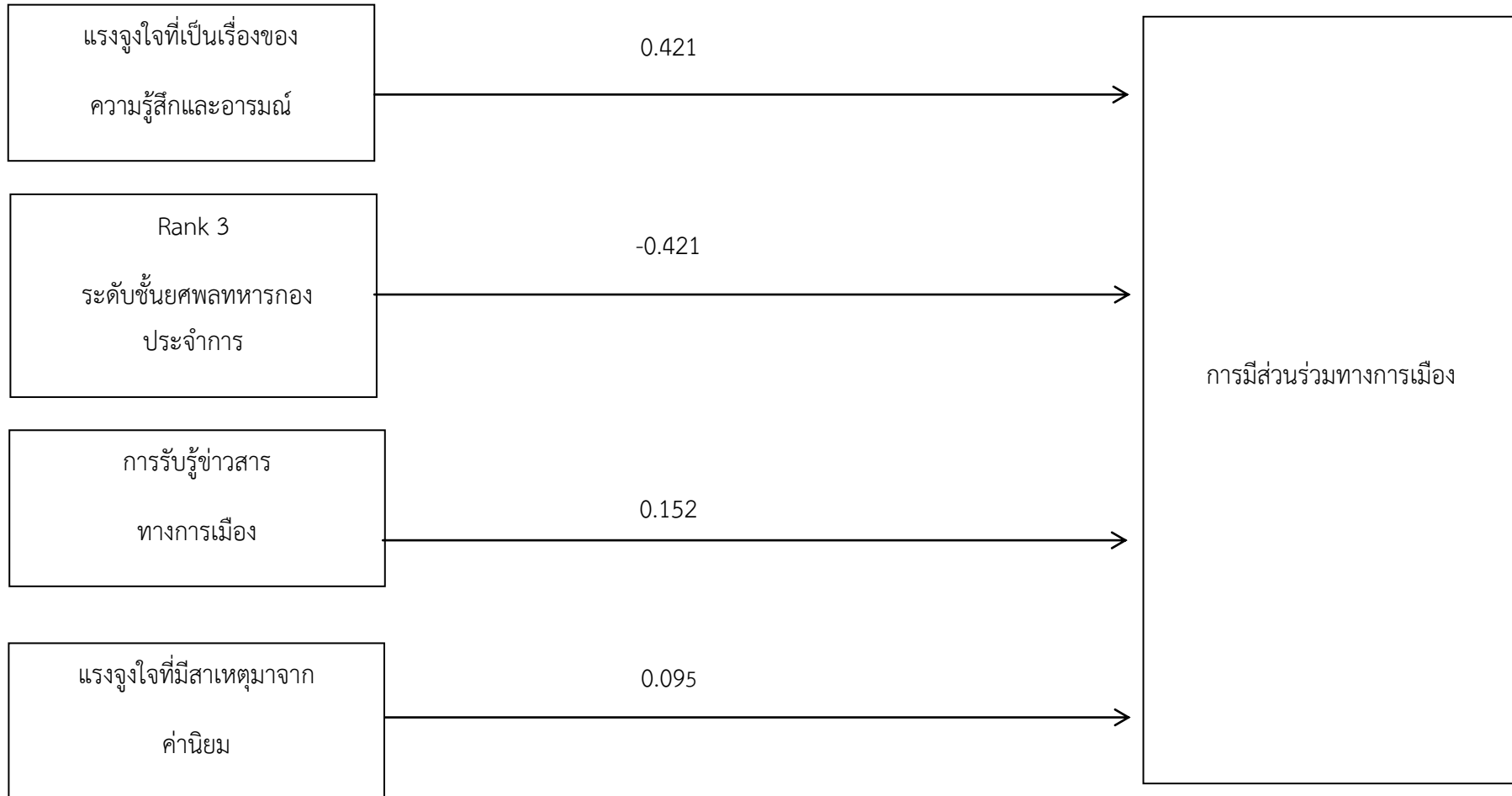
ค่านิยม = แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีทั้งหมด 4 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบจากมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ (อารมณ์) (Beta= 0.421) และระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Rank 3) (Beta= -0.421) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (รับรู้) (Beta= 0.152) และแรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม (ค่านิยม) (Beta= 0.095)

ทั้งนี้ ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ (อารมณ์) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (รับรู้) แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม (ค่านิยม) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Rank3) ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 70.1

ผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวไม่พบว่าตัวแปรทัศนคติและตัวแปรบุคลิกภาพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงทำให้ไม่จำเป็นต้องใช้สถิติการวิเคราะห์เส้นทางมาหาค่าผลกระทบทางตรงและทางอ้อมที่มีผลต่อตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แผนภาพที่ 11 แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่	3.095	.074		41.752	.000
Rank 3	.391	.087	.272	4.501	.000
Reedu 3	.376	.161	.131	2.334	.020
Age 4	-.369	.173	-.129	-2.135	.034

R = .372 R² = .138 Adj. R² = .129

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของทัศนคติสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการเส้นตรงได้ดังต่อไปนี้

$$Y_2 = 0.272 \text{ Rank3} + 0.131 \text{ Reedu3} - 0.129 \text{ Age4}$$

โดย Y₂ = ทัศนคติ

Rank3 = ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

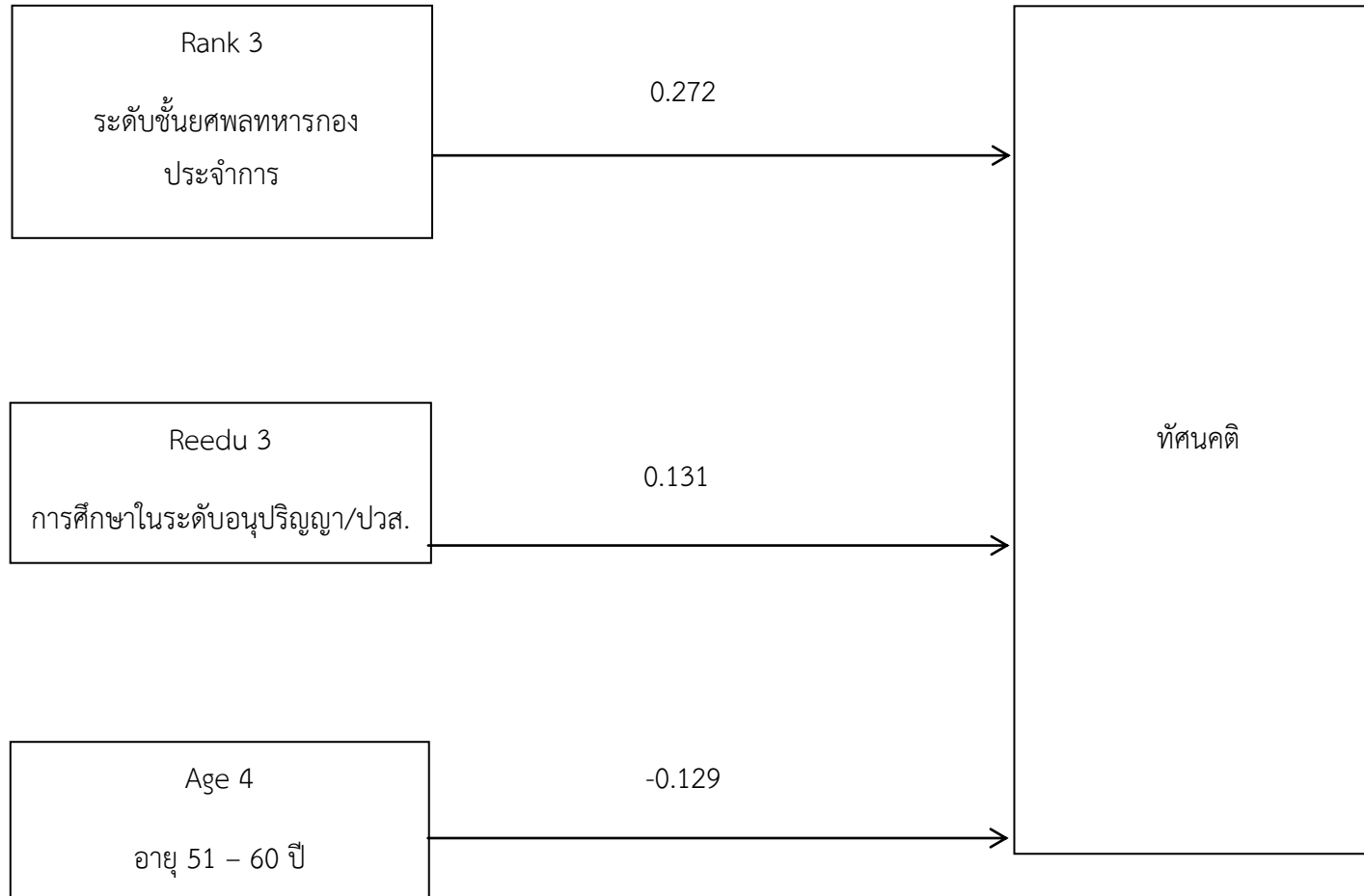
Reedu3 = การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส.

Age 4 = อายุ 51-60 ปี

เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ มีทั้งหมด 3 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบจากมากไปหาน้อย คือ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Rank3) (Beta=0.272) การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Reedu3) (Beta=0.131) และอายุ 51-60 ปี (Age 4) (Beta= -0.129)

ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Rank3) และการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Reedu3) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ อายุ 51-60 ปี (Age 4) ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 13.8

แผนภาพที่ 12 แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่	3.130	.055		56.671	.000
Reedu 4	.574	.109	.345	5.277	.000
Period 5	.625	.200	.185	3.121	.002
Reedu 3	.532	.155	.197	3.434	.001
Age 3	.768	.267	.162	2.875	.004
Income 5	-.611	.239	-.152	-2.555	.011
Reedu 2	.211	.080	.163	2.632	.009
Period 3	-.284	.117	-.142	-2.428	.016

R = .438 R² = .192 Adj. R² = .171

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของบุคลิกภาพสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการเส้นตรงได้ดังต่อไปนี้

$$Y_3 = 0.345 \text{ Reedu4} + 0.185 \text{ Period5} + 0.197 \text{ Reedu3} + 0.162 \text{ Age3} - 0.152 \text{ Income5} + 0.163 \text{ Reedu2} - 0.142 \text{ Period 3}$$

โดย Y₃ = บุคลิกภาพ

Reedu4 = การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

Period5 = ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี

Reedu3 = การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส.

Age 3 = อายุ 41-50 ปี

Income 5 = ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท

Reedu2 = การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

Period 3 = ระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี

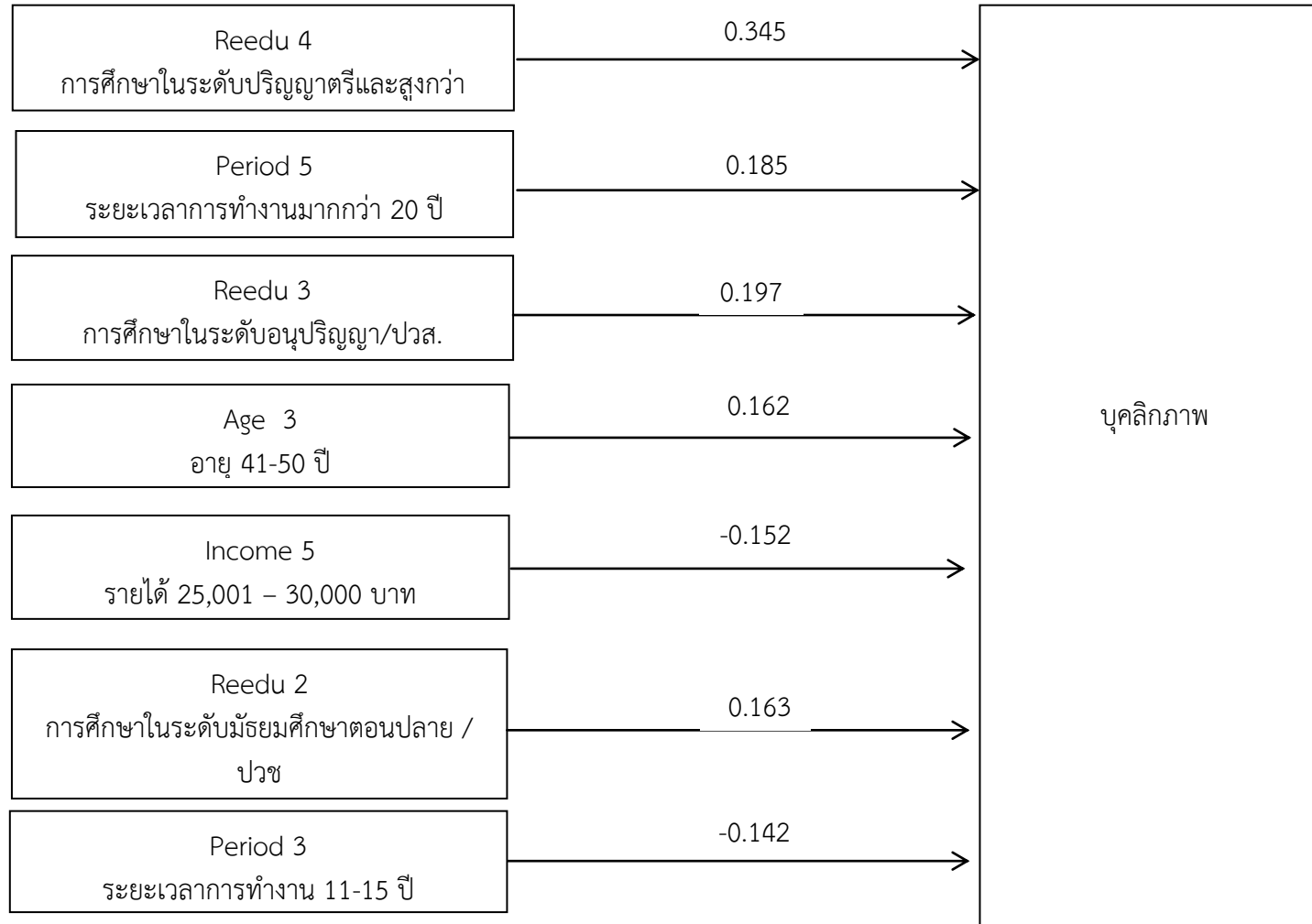
เมื่อพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ มีทั้งหมด 7 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อมากไปหาน้อย คือ การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

(Reedu 4) (Beta= 0.345) การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Reedu 3) (Beta= 0.197) ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี (Period 5) (Beta= 0.185) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (Reedu 2) (Beta= 0.163) อายุ 41-50 ปี (Age 3) (Beta= 0.162) ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท (Income 5) (Beta= -0.152) และระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี (Period 3) (Beta= -0.142)

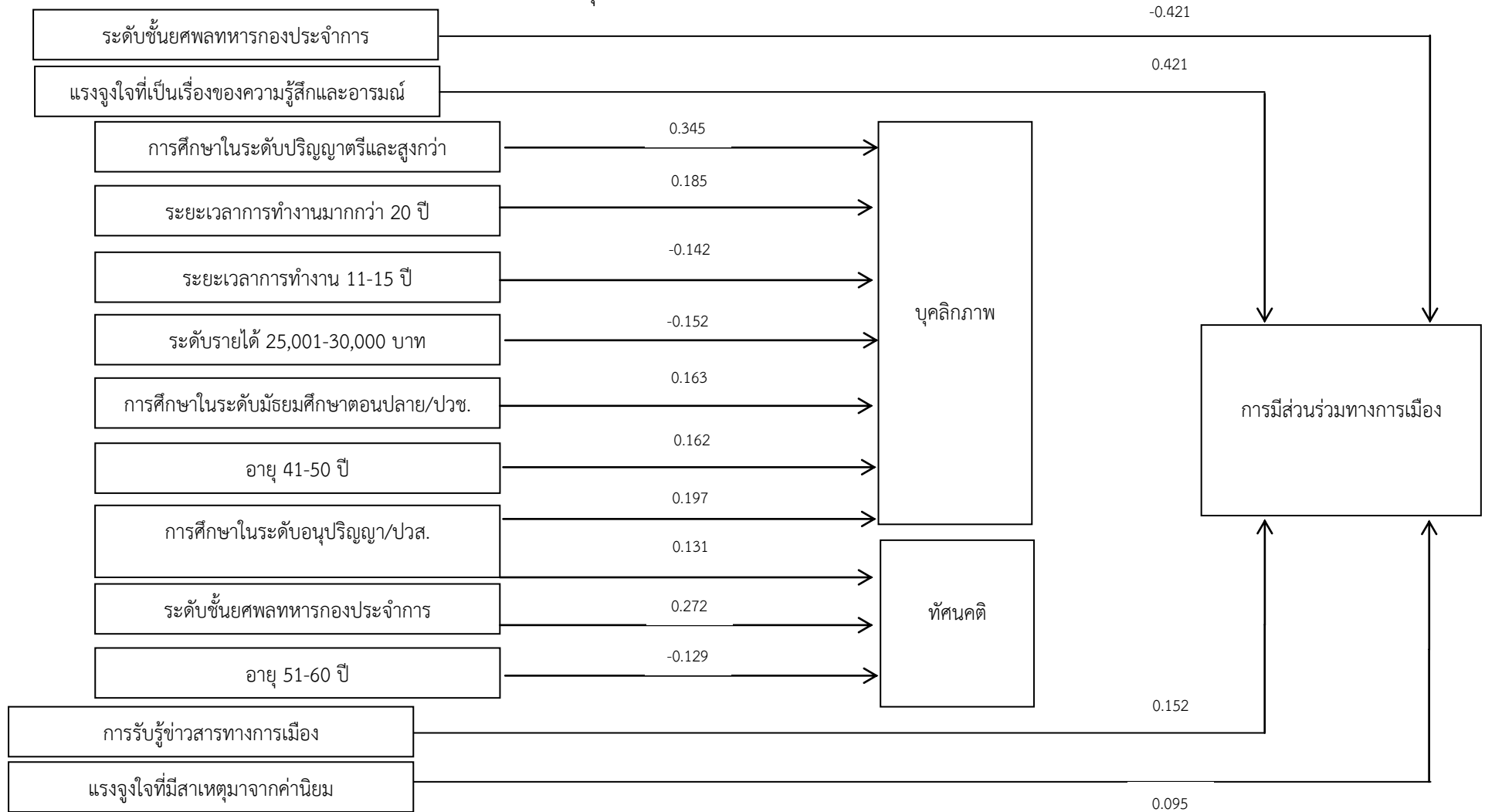
ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า(Reedu 4) การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Reedu 3) ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี (Period 5) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.(Reedu 2) อายุ 41-50 ปี

(Age 3) ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท (Income 5) และระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี (Period 3) ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 19.2

แผนภาพที่ 13 แผนภาพการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ

แผนภาพที่ 14 ภาพสรุปรวมเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ทหารในกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ในพื้นที่เขตบางเขน จำนวน 278 นาย โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลตามอายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมตามระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน
3. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
4. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดของทหาร
5. เพื่อศึกษาทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนและสมการถดถอยเชิงพหุด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นทหารที่อยู่ในกลุ่มอายุ 20 -30 ปี มากที่สุดจำนวน 211 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 75.9 ส่วนการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดจำนวน 108 คน คิดหรือคิดเป็นร้อยละ 38.8 โดยมีระดับรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับ 5,000 – 10,000 บาทมากที่สุดจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 โดยมีชั้นยศระดับพลทหารกองประจำการมากที่สุด จำนวน 191คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 และมีระยะเวลาการทำงานเป็นเวลา 1-5 ปีมากที่สุดจำนวน 211คน คิดเป็นร้อยละ 75.9

5.1.2 ระดับความคิดเห็นของทหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{x} = 2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.34$)อยู่ในระดับปานกลาง

รองลงมาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง($\bar{x}=2.75$)อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านจิตวิทยา($\bar{x}=2.74$) อยู่ในระดับปานกลางและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมทางการเมือง($\bar{x}=2.14$)อยู่ในระดับน้อย

5.1.2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยา

ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านจิตวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.39$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นแรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม ($\bar{x}=3.02$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม ($\bar{x}=2.50$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริงและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ ($\bar{x}=2.08$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริง

5.1.2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.11$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นปัญหาทางการเมือง ($\bar{x}=3.10$) อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ($\bar{x}=2.56$) อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือระบบพรรคการเมือง ($\bar{x}=2.32$) อยู่ในระดับไม่ค่อยจริง

5.1.2.3 ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

ระดับความคิดเห็นของทหารจำแนกตามปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทศนคติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.36$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็น บุคลิกภาพ ($\bar{x}=3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.29$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นการรณรงค์หาเสียง ($\bar{x}=1.79$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด การชุมนุมทางการเมือง ($\bar{x}=1.74$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด อันดับสุดท้ายคือการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง ($\bar{x}=1.73$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

5.1.3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ที่จำแนกตามอายุแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

- กลุ่มที่แตกต่างกันมีจำนวนทั้งหมด 3 คู่ได้แก่
- คู่ที่ 1 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 31 - 40 ปี
 - คู่ที่ 2 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 41 - 50 ปี
 - คู่ที่ 3 อายุ 20 - 30 ปี และ อายุ 51 - 60 ปี

5.1.3.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ที่จำแนกตามการศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

- กลุ่มที่แตกต่างกันมีจำนวนทั้งหมด 4 คู่ได้แก่
- คู่ที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 - คู่ที่ 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับอนุปริญญา/ปวส.
 - คู่ที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า
 - คู่ที่ 4 ระดับอนุปริญญา/ปวส. และ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า

5.1.3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ที่จำแนกตามระดับรายได้แตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

- กลุ่มที่แตกต่างกันมีจำนวนทั้งหมด 4 คู่ได้แก่
- คู่ที่ 1 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 10,001 -15,000 บาท
 - คู่ที่ 2 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 15,001 -20,000 บาท
 - คู่ที่ 3 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 20,001 -25,000 บาท
 - คู่ที่ 4 รายได้ 5,000 -10,000 บาท และ รายได้ 25,001 -30,000 บาท

5.1.3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ที่จำแนกตามระดับชั้นยศแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

- กลุ่มที่แตกต่างกันมีจำนวนทั้งหมด 2 คู่ได้แก่
- คู่ที่ 1 ระดับชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร และ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ
 - คู่ที่ 2 ระดับชั้นยศนายทหารชั้นประทวน และ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ

5.1.3.5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ที่จำแนกตามระยะเวลาการทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

- กลุ่มที่แตกต่างกันมีจำนวนทั้งหมด 2 คู่ได้แก่
- คู่ที่ 1 ระยะเวลาทำงาน 1-5 ปี และระยะเวลาทำงาน 6 - 10 ปี
 - คู่ที่ 2 ระยะเวลาทำงาน 1-5 ปี และระยะเวลาทำงาน 11-15 ปี

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายใต้ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ และตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระในภาพรวม พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันน้อยจนถึงปานกลาง ยกเว้นบางคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมทางการเมือง) พบว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ Age2, Age3, Age4, Reedu2, Reedu4, Icome2, Income3, Income4, Income5, Rank2, Rank3, Period2, Period3, Value, Emotion, Trad, System, Acknow, Attitude, Person และมีระดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับน้อยจนถึงระดับปานกลาง

5.1.5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบวิธี StepWise (StepWise Multiple Regression Analysis)

5.1.5.1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีทั้งหมด 4 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อมากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ (Beta= 0.421) และระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Beta=

-0.421) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (Beta= 0.152) และแรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม (Beta= 0.095)

ทั้งนี้ ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์, การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง, แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 70.1

5.1.5.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติ มีทั้งหมด 3 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อมากไปหาน้อย คือ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ (Beta=0.272) การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Beta=0.131) และอายุ 51-60 ปี (Beta= -0.129)

ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ และการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ อายุ 51-60 ปี ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 13.8

5.1.5.3 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อบุคลิกภาพ มีทั้งหมด 7 ตัว โดยเรียงลำดับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อมากที่สุดไปหาน้อย คือ การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า (Beta= 0.345) การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. (Beta= 0.197) ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี (Beta= 0.185) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (Beta= 0.163) อายุ 41-50 ปี (Beta= 0.162) ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท (Beta= -0.152) และระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี (Beta= -0.142)

ตัวแปรที่ส่งผลในเชิงบวกได้แก่ การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่า, การศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส., ระยะเวลาการทำงานมากกว่า 20 ปี, การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., อายุ 41-50 ปี ส่วนตัวแปรที่ส่งผลในเชิงลบได้แก่ ระดับรายได้ 25,001-30,000 บาท และระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี ซึ่งตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถึงร้อยละ 19.2

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถตอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่หนึ่ง (H₁) : การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลคือ ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผลของการวิเคราะห์พบว่า การมีส่วนร่วมของทหารอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่สอง (H₂) : ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลคือ ยอมรับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผลของการวิเคราะห์พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารที่จำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (อายุ การศึกษา) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (ระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน) มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานข้อที่สาม (H₃) : ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลคือ ยอมรับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา (แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง) มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานข้อที่สี่ (H₄) : ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล

ผลคือ ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล (ทัศนคติ บุคลิกภาพ) ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานข้อห้า (H₅) : ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลคือ ยอมรับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา (แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง) มีทิศทางความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.2 การอภิปรายผล

การวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

5.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารอยู่ในระดับน้อยโดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้านพบว่า ด้านการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลางแต่มีถึง 3 ด้านคือด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง ด้านการชุมนุมทางการเมืองที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและการศึกษา ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสองตัวแปร โดยตัวแปรอายุนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี (2554) ที่กล่าวว่า อายุไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับตัวแปรการศึกษานั้น ผลของการวิจัยก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทวุฒิ (2548) ที่กล่าวว่าการศึกษาไม่ใช่องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร ซึ่งผลของการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานของ Lester W. Milbrath และ Madan L. Goel (1977 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 163-167) โดยนักวิชาการทั้งสองมีแนวความคิดว่าปัจจัยของฐานะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล ซึ่งผลของงานดังกล่าวจะไม่สอดคล้องกับผลที่เกิดจากการวิจัยชิ้นนี้อันน่าจะเนื่องมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบันเป็นผลอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าอันได้แก่ สิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาวะการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยมากกว่า

ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับรายได้ ระดับชั้นยศและระยะเวลาการทำงาน ผลของการศึกษาปรากฏว่า มีเพียงตัวแปรเดียวคือ ระดับชั้นยศพลทหารกองประจำการ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ทางการเมือง โดยพลทหารกองประจำการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่านายทหารสัญญาบัตร ซึ่งผลของการวิจัยดังกล่าวก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวุฒิ (2548) ที่เห็นว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมด้านชั้นยศเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารและผลของการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความสนใจทางการเมือง (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, 2522: 111 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553: 106-107) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง มักจะสนใจทางการเมืองและมีความปรารถนาทางการเมืองคือ อยากรจะให้การเมืองเป็นไปในรูปรุ่นนี้ด้วย

ปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจที่มีสาเหตุจากค่านิยม แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยมและแรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผลการศึกษาปรากฏว่ามี แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์, แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เตือนฉาย (2557) ในประเด็นเรื่องของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นเดียวกัน ซึ่งผลของการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Max Weber (1981 อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556: 161-163) ว่าแรงจูงใจจะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่หากพิจารณาจากมูลเหตุของแรงจูงใจทั้งสองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภาวะทางอารมณ์ เป็นความรู้สึกที่คาดเดาได้ยาก หากมีการผสมเข้ากับแรงจูงใจอันเกิดจากค่านิยมอันเกิดจากกลุ่มหรือสังคมที่อาศัยอยู่ด้วยแล้วย่อมทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เกิดความไม่คงเส้นคงวา ผันแปรไปตามสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสถานการณ์ในขณะนั้น ฉะนั้นหากประเทศต้องการการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ดีขึ้นพึงส่งเสริมรากฐานทางประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบต่อประชาชนทุกภาคส่วนโดยผ่านระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ ระบบพรรคการเมือง ปัญหาทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง ผลการศึกษาปรากฏว่ามีเพียง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งตัวแปรดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน ดังต่อไปนี้ ราวี (2553), ปรีชญา (2552), ภูสิทธิ์ (2553), และ มยุรี(2554) เพราะภายใต้บริบทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากกว่าที่เคยเป็น ทหารเริ่มเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อวิถีการดำรงชีวิตของตนหากเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ทหารสามารถรับรู้ถึงข้อมูลและข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมได้โดยง่าย ภายใต้ยุคสมัยของข้อมูลข่าวสารดังกล่าวทหารสามารถเลือกรับข้อมูล ข่าวสารที่ตรงกับความสนใจ ความคิด ความเชื่อทางการเมืองของตนผ่านทางตัวกลางมากมายไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจในการเปิดรับสื่อ (Uses and Gratifications) (นันทนา นันทวโรภาส, 2557: 20-22) ที่กล่าวว่าทหารพึงเลือกรับสื่อตามความพึงพอใจส่วนบุคคลและจะนำไปสู่ผลอื่นๆตามมา

ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล ได้แก่ ทักษะคติและบุคลิกภาพ ผลการศึกษาปรากฏว่าตัวแปรทั้งสองไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ซิตพล (2545) ที่กล่าวว่า ทักษะคติทางการเมืองไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่สำหรับตัวแปรบุคลิกภาพนั้นผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยภายใต้บริบทของประเทศไทยนั้นไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Conway (2000) ที่เห็นว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และหากพิจารณาจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองมาประกอบเพิ่มเติม (อนุสรณ์ ลีมมณี และ ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, 2520: 20-36 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553: 49-51) โดยแนวคิดเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองได้ชี้ให้เห็นว่าลักษณะภายในของปัจเจกบุคคล อันได้แก่ ความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ เป็นต้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะไม่สอดคล้องกับผลที่เกิดจากการวิจัยชิ้นนี้อันน่าจะเนื่องมาจากพฤติกรรมทางการเมืองของทหารที่แสดงออกมาในยุคปัจจุบันน่าจะเกิดจากการกระตุ้นจากสิ่งเร้าอันเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากกว่าอิทธิพลภายในของแต่ละปัจเจกบุคคล

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร นี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันเกิดจากงานวิจัยนี้ 2 ประเด็นหลักๆคือ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ควรจะทำเพราะการเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงความต้องการของทหารที่อยากจะเห็นสังคมหรือชุมชนที่ตนอยู่อาศัยเกิดการพัฒนาไปในแนวทางใด ภาครัฐเองควรอำนวยความสะดวกในด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งของทหารให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วยการพัฒนารูปแบบการลงคะแนนเสียงของทหารในหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของทหาร เช่น การลงคะแนนเสียงผ่านทางไปรษณีย์ การลงคะแนนเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรณรงค์หาเสียง

การทำกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลหรือพรรคการเมืองในประเทศไทย ณ ขณะปัจจุบันจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากเพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทหารหรือประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้งได้ทราบถึงแนวความคิด อุดมการณ์ทางการเมือง ครอบคลุมไปถึงนโยบายสาธารณะทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ ภาครัฐจึงควรเพิ่มขนาดวงเงินที่กำหนดให้ประชาชนทั่วไปหรือนิติบุคคลสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลหรือพรรคการเมืองแต่กำหนดวงเงินขั้นสูงสุดที่สามารถบริจาคได้ต่อ

รายบุคคลหรือนิติบุคคลไว้ อีกทั้งจำนวนยอดบริจาคดังกล่าวสามารถนำมาคำนวณหักลดหย่อนภาษีได้เต็มจำนวนทั้งในภาษีรายได้ส่วนบุคคลและภาษีรายได้นิติบุคคล

การส่งเสริมให้ทหารเข้าร่วมการช่วยบรรเทาเสียงเลือกตั้งในเบื้องต้นนั้นอาจเริ่มดำเนินการสำหรับส่วนที่เป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่รอบๆบริเวณสถานที่ทำงาน ส่วนภาครัฐก็สามารถส่งเสริมด้วยการกำหนดให้นิติบุคคล ห้างร้าน สถานประกอบการที่มีลูกจ้างรวมไปถึงหน่วยงานในภาครัฐทั้งรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนครอบคลุมไปถึงองค์กรอิสระทั้งหลายอนุญาตให้ลูกจ้างหรือพนักงานที่มีความประสงค์โดยสมัครใจสามารถลาหยุดการทำงานได้อย่างน้อย 1 วันในช่วงที่มีการเลือกตั้งในระดับชาติเกิดขึ้นเพื่อไปช่วยบรรเทาเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือบุคคลที่ตนเองชื่นชอบโดยไม่ถือว่าเป็นการขาดงาน สำหรับในส่วนของสถานศึกษาในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน หากนิสิตหรือนักศึกษาที่มีเกณฑ์อายุครบเลือกตั้งที่มีความประสงค์โดยสมัครใจก็สามารถเข้าร่วมการบรรเทาเสียงให้กับบุคคลหรือพรรคการเมืองที่ตนชื่นชอบในแนวคิด อุดมการณ์และการทำงานทางการเมืองได้โดยไม่ถือว่าเป็นวันขาดเรียนได้อย่างน้อย 1 วันด้วยเช่นกัน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านนี้ นอกเหนือจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่อยู่ในรูปแบบของการนำเสนอแนวคิด อุดมการณ์หรือการจัดกิจกรรมของพรรคหรือกลุ่มการเมืองที่สอดคล้องกับแนวทางการเมืองของตนแล้ว ควรพิจารณาเพิ่มในมิติของการให้ความรู้ทางด้านประชาธิปไตย ระบบการเลือกตั้งแก่ทหารทั่วไป ชุมชนหรือสังคม ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มประชาชน กลุ่มประชาสังคมหรือกลุ่มทหารควรร่วมด้วยช่วยกันสร้างระบบการตรวจสอบสาธารณะให้เข้มแข็งด้วยการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลทั้งที่เป็นพรรคที่ตนเองชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบก็ตามอย่างต่อเนื่องภายหลังที่สิ้นสุดการเลือกตั้ง ว่ารัฐบาลภายหลังการเลือกตั้งได้จัดทำนโยบายสาธารณะหรือการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางการเมืองนำเสนอในขณะที่มีการเลือกตั้งหรือไม่ โดยทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ประชาสังคมหรือทหารไม่ควรปล่อยให้ภาระการติดตาม การตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐดังกล่าวให้เป็นภาระเฉพาะนักการเมืองที่ทำหน้าที่ฝ่ายค้านเท่านั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการชุมนุมทางการเมือง

การชุมนุมทางการเมืองถือว่าเป็นสิทธิทางการเมืองของทหารในฐานะประชาชนคนหนึ่งที่สามารถกระทำได้แต่ผลของการกระทำดังกล่าวต้องไม่ทำให้สิทธิของผู้อื่นที่อยู่ร่วมภายในสังคมเดียวกันต้องได้รับผลกระทบด้วยซึ่งหากประชาชนต่างไม่เคารพในสิทธิของกันและกันแล้วอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าของทั้งสองฝ่ายจนทำให้เกิดสภาวะการณ์ที่ไม่ปรกติขึ้นได้ ในการดำเนินนโยบายสาธารณะใดๆก็ตามของภาครัฐย่อมก่อให้เกิดผู้ที่ได้รับประโยชน์และผู้สูญเสียผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายดังกล่าว สิ่งที่ภาครัฐควรทำคือการชี้แจงถึงเหตุผล ความจำเป็น ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกมิติรวมไปถึงผลประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นและต้นทุนที่ต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายสาธารณะหรือโครงการดังกล่าวให้ประชาชนรวมทั้งทหารทราบ ส่วนภาคทหารเองก็ต้องรับฟังด้วยเหตุผลโดยพิจารณาถึงผลประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นในสังคมเป็นหลัก

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.2.1 การเพิ่มระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพประกอบเข้ากับการวิจัยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ครอบคลุมในทุกมิติ

5.3.2.2 การเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

5.3.2.2.1 จำนวนทหารที่ประกอบอาชีพรับราชการทหารครอบคลุมในหลายภูมิภาคและหลายจังหวัดเพื่อการกระจายตัวของแง่มุมความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.3.2.2.2 ความหลากหลายของประชากรที่ประกอบอาชีพโดยเพิ่มเติมการสำรวจในประชากรในสายอาชีพทหารเรือ ทหารอากาศและตำรวจ

บรรณานุกรม

กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์. ประวัติกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์. ค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2558, จาก www.armyclub11.net/profile.php.

โกมินทร์ กุลเวชกิจ. (2549). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า. (2548). คู่มือการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจ และหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.

คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540: ปัญหา อุปสรรคและทางออก. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด.

จามะรี เชียงทอง. (2553). การมีส่วนร่วม: บทวิเคราะห์ความแตกต่างด้านความคิดระหว่างภาคราชการและภาคเอกชน. ในกอบกุล ราชะนาคร,รวมบทความโลกาภิวัตน์และสิ่งแวดล้อม (165-192).เชียงใหม่: ลีออคอินดิไซน์เวิร์ค.

ชลลดา แสงมณี. (2542). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สาขาวิชาสังคมวิทยา.

ชิตพล กาญจนกิจ. (2545). ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นไทย: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชารัฐศาสตร์.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสชิฟ จำกัด.

ณัฐธา วินิจนัยภาค. (2553). ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการการศึกษา.กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ณัฐธา วินิจนัยภาค. (2556). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมกับการเมืองภาคประชาชน.กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดำรงค์ วัฒนา. (2542). สถิติประยุกต์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์และรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอนของคณะรัฐศาสตร์ คณะ รัฐ ศ า ส ต ร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เดือนฉาย พิลาชัย. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ติน ประชัญพฤทธิ. (2546). **การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทาง และปัญหา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). **การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี. กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2546). **รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์การอิสระ**
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2547). **การประเมินผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทของการกระจายอำนาจ**. วารสารสถาบันพระปกเกล้า สถาบันพระปกเกล้า. 2(3): 50-68.
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2552). **รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ**.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณและเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2541). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนธัชการพิมพ์ จำกัด.
- ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. (2550). **“ข้ออ้าง” การปฏิวัติ-รัฐประหาร-กบฏในเมืองไทยปัจจุบัน: บทวิเคราะห์และเอกสาร**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2557). **สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ: บริษัท APPA Printing Group จำกัด.
- นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์. (2548). **การมีส่วนร่วมทางการเมือง: ศึกษากรณีทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ.
- นาถชญา ตรีปัญญาศิลป์. (2548). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย**. เอกสารวิชาการส่วนบุคคลของการศึกษาในหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 9 สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณและถวิลวดี บุรีกุล. (2552). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี. กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากุล. (2555). **การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (2549). **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- เบญจมาศ เมืองเกษม.(2548). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกเครือข่ายแม่หญิงล้านนา**. วิทยานิพนธ์:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชญา ขำเจริญ. (2552). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนกับการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรีพ.ศ. 2551**. รายงานวิชาการส่วนบุคคลของการศึกษาอบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูงรุ่นที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2551).**การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย**.วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.15(1):165-199.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). **สังคมวิทยา**. ขอนแก่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิบูล ทีปะปาล. (2550). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มยุรี ธนอมสุข. (2554). **รายงานการวิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- มัทนา ไชยจิตต์. (2552). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาส่งเสริมการเกษตร.
- ยุทธ ไภยวรรณ. (2553). **หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS**. กรุงเทพฯ: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- ราวี ซามี. (2553). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, สาขานโยบายสาธารณะ.
- ฤทัยรัตน์ กากิ่ง.(2543). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วัชรีย์ ด่านกุล. (2541). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน อายุ 18-20 ปี: ศึกษากรณี อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาสังคม.
- วันชัย มีชาติ. (2551). **พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). **ความขัดแย้งและเครื่องมือแก้ปัญหา**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ออฟเซ็ท.
- วิจิต อู่อ้น. (2550). **การวิจัยและสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินท์แอมมี่ (ประเทศไทย) จำกัด.
- วิเชียร วิทญ์อุดม. (2547). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- วิทยากร เชียงกุล. (2545). **อธิบายศัพท์การเมืองการปกครองสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิสุทธิ์ โปธิแทน. (2550). **แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, และธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศูนย์ข้อมูลการเมืองไทย. **กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์**. ค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2558, จาก www.politicalbase.in.th/
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). **เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนและหลักธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2542). **การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุจิต บุญบงการ. (2537). **การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิชฌาย์ อภัยสุวรรณ. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเมิงเหนือ**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรุณี ปริศนานันท์กุล. (2552). **มุมมองของนิสิตนักศึกษาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. รายงาน

วิชาการส่วนบุคคลหลักสูตรการพัฒนารเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 1, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

- อาชญวิษณุ ชุมพงษ์ศักดิ์. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, สาขารัฐประศาสนศาสตร์.
- Alan C. Acock and Wilbur J Scott. (1980). **A Model for Predicting Behavior: The Effect of Attitude and Social Class on High and Low Visibility Political Participation**. *Social Psychology Quarterly*. 43(1): 59-72.
- Alford Robert R. and Scoble Harry M. **Community Leadership, Education, and Political Behavior**. 1968. *American Sociological Review*. 33(2): 259-272.
- Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham Jr. (1980). *Comparative Politics Today: System Process, and Policy*. Boston: Little, Brown & Co.
- Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham Jr. (1980). *Comparative Politics Today: A World View*. NewYork: Addison Wesley Longman
- Almond, Gabriel A. and Verba, Sidney. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. California: Sage Publications, Inc.
- Arnstein , S.R. (1969). Ladder of citizen participation. *Journal of American Institute of Planners*, 35,216.
- Bouwel, Jeroen van. (2009). **The Social sciences and democracy**. NewYork:Palgrave Macmillan.
- Boyle, Gregory John., Matthews, Gerald.,Saklofske and Donald H. (2008). **The SAGE handbook of personality theory and assessment**. CA: SAGE Publications.
- Burkhart, James A. (1972). **Strategies for political participation**. Cambridge: Winthrop.
- Calvert,Peter. (1993). **An Introduction to Comparative Politics**. NewYork:Harverter/Wheatsheaf.
- Cindy D. Kam and Carl L. Palmer. (2008). **Reconsidering the Effects of Education on Political Participation**. *The Journals of Politics*. 70(3): 612-631.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N. Rural.(1977). **Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation**. New York: Cornell University.
- Conway M.M. (2000). **Political Participation in the United States**. Washington D.C.: CQ Press.
- Dahl, Robert Alan. (1971). **Polyarchy: participation and opposition**. NewHaven: Yale University Press.
- Derlega, Valerian J., Winstead, Barbara A. and Jones, Warren H.(2005). **Personality: Contemporary theory and research**. CA: Thomson/Wadsworth.
- Dunnette, Marvin D. (1983). **Handbook of industrial and organizational psychology**. NewYork:Wiley.

- Engler, Barbara. (2006). **Personality theories: an introduction**. Boston: Houghton Mifflin.
- Fishbein, Martin., Ajzen and Icek. (1975). **Belief, attitude, intention, and behavior: an introduction to theory and research**. Mass: Addison-Wesley Publishing.
- Frank, Allan Joseph and Duteau Barbara. (2000). **Measuring the Political Articulatness of United States Civil War Soldiers: The Wisconsin Militia**. *The Journal of Military History*. 64(1): 53-57.
- Fung, Archon. (2004). **Empowered participation: reinventing urban democracy**. Princeton: Princeton University Press.
- Hansen, Susan Blackall. 1975. **Particiapation, Political Structure, and Concurrence**. *American Political Science Review*. 69: 1181-1199.
- Hewison, Kevin. (1997). **Political change in Thailand: democracy and participation**. New York: Routledge.
- Huntington, S.P. and Dominguez, J.I. (1975). **Political Development**. In *Handbook of Political Science*. eds, Greenstein, F.I. and Polshy, N.W. Reading Mass: Addison Wesley.
- Huntington, Samuel P. and Nelson. (1976). **No Easy Choices: Political Participation in Developing Countries**. Cambridge: Harvard University Press.
- Huntington, Samuel P. and Nelson. (1982). **Participation and Political Study**. Cambridge: Cambridge University Press.
- James L. Creighton. (1991). **Involving Citizens in Community Decision Making**. Washington DC: National Civic League.
- Jan E. Leighley and Arnold Vedlitz. (1999). **Race, Ethnicity, and Political Participation: Competing Models and Contrasting Explanations**. *The Journal of Politics*. 61(4): 1092-1114.
- Joseph Allan Frank and Barbara Duteau. (2000). **Measuring the Political Articulatness of United States Civil War Soldiers: The Wisconsin Militia**. *The Journal of Military History*. 64(1): 53-57.
- Lars Schoultz. (1977). **The Socio-Economic Determinants of Popular-Authoritarian Electoral Behavior: The Case of Peronism**. *The American Political Science Review*. 71(4): 1423-1446.
- Lester M. Salamon and Stephen Van Evera. (1973). **Fear, Apathy, and Discrimination: A Test of Three Explanations of Political Participation**. *The American Political Science Review*. 67(4): 1288-1360.

- Lutz, Frank W., Iannoccone, and Laurence. (1978). **Public participation in local school districts: the dissatisfaction theory of democracy**. Mass: Lexington Books.
- McClosky, Herbert. (1968). **Political Participation**. International Encyclopedia of the Social Science. New York: McMillan and Free Press.
- Milbrath, L.W. (1965). **Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics?**. Chicago: Rand McNally.
- Milbrath, L.W. and Goel, M.L. (1977). **Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics?**. Chicago: Rand McNally.
- Myron Weiner. (1971). "**Political Participation: Crisis of the Political Process**", in Leonard Binder et al, Crises and Sequences in Political Development. New Jersey: Princeton University Press.
- Ockey, James. (2004). **Making democracy: leadership, class, gender, and political participation in Thailand**. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Parry, Geraint, Moyser George, & Day, Neil. (1982). **Political Participation and Democracy in Britain**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pateman, Carole. (1970). **Participation and democratic theory**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pervin, Lawrence A. (1993). **Personality : theory and research**. New York: Wiley.
- Renshon and Stanley Allen. (1974). **Psychological needs and political behavior: a theory of personality and political efficacy**. New York: Stanley Allen.
- Robert R. Huckfeldt. (1979). **Political Participation and the Neighborhood Social Context**. American Journal of Political Science. 23(3): 579-592.
- Rose, Richard. (1993). **Electoral participation: a comparative analysis**. Beverly: Sage Publications.
- Rosenbaum, Walter A. (1975). **Political Culture**. London: Thomas Nelson and Sons.
- Rosenstone J. Steven and John Mark Hansen. (1993). **Mobilization, participation and democratization in America**. Washington: Macmillan.
- Schultz, Duane P. and Schultz, Sydney Ellen. (2008). **Theories of personality**. London: Cengage Learning.
- Sherrill, K.S. and David J. Vogler. (1968). **Power, Policy and Participation: An Introduction to American Government**. New York: Harper & Row Publishers.

- Smith, Graham. (2009). *Democratic innovations: designing institutions for citizen participation*. NewYork: Cambridge University Press.
- Steven E. Finkel. (1985). **Reciprocal Effects of Participation and Political Efficacy: A Panel Analysis**. *American Journal of Political Science*. 29(4): 891-913.
- Townsend, James R. (1967). **Political Participation in Communist**. Berkley and LosAngeles: University of California Press.
- Verba, S. and Nie, N.H. (1975). **“Political Participation.”** In *Handbook of Political Science*. eds,Greenstein, F.I. and Polshy, N.W. Reading Mass: Addison Wesley.
- Verba, S. and Nie,N.H. (1972). **Participation in America: Political Democracy and Social Equality**. NewYork:Harvard University Press.
- Weiner, Myron. (1971). **“Political Participation Crisis of the Political Process.”** In *Crises and Sequences in Political Development*. eds.(n.d.),Binder,L. et al New Jersey: Princeton University Press.
- Wolfgang Lutz, Jesus Crespo Cuaresma and Mohammad Jalal Abbasi-Shavazi. (2010). **Demography, Education, and Democracy: Global Trends and the Case of Iran**. *Population and Development Review*. 36(2): 253-281.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉirinง ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
2. ผศ. นาวาอากาศโทหญิง ดร.ชมสุภัค ครุฑกะ
อาจารย์ประจำ คณะพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผศ. เรือโท ดร.ทวิศักดิ์ รูปสิงห์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

ภาคผนวก ข

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามระดับความคิดเห็น ดังนี้

+ 1	หมายถึง	คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 1	หมายถึง	คำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		+1	0	-1		
แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม						
1	แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้สังคมที่ท่านอยู่อาศัยนั้นได้ประโยชน์	2	1	0	2	0.67
2	แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้ประโยชน์ตกอยู่กับประชาชน มิใช่ข้าราชการเมือง	2	1	0	2	0.67
3	แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า	2	1	0	2	0.67
4	แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางประชาธิปไตย	2	1	0	2	0.67
5	แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของทหารทุกคนในสังคม	2	1	0	2	0.67
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์						
1	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพราะรู้สึกสนุกสนานเป็นหลัก	2	1	0	2	0.67
2	เมื่อท่านเข้าร่วมฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมือง ท่านรู้สึกสับสนเนื่องจากเกิดความเชื่อทั้งสองฝ่าย	2	1	0	2	0.67
3	ท่านชอบหรือเชื่อมั่นในนักการเมืองเพราะนักการเมืองหล่อหรือสวย	3	0	0	3	1
4	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเช่น การประท้วงทางการเมืองเพราะจะทำให้ท่านไม่ตกยุคสมัย	2	1	0	2	0.67
5	ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบจะต้องได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น	2	1	0	2	0.67

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		1	0	-1		
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม						
1	ท่านคิดว่าการเลือกตั้งเป็นเพียงธรรมเนียมปฏิบัติตามที่ทำกันมาตั้งแต่อดีต	2	1	0	2	0.67
2	ท่านไม่ได้คาดหวังว่าการเลือกตั้งจะส่งผลต่อประเทศ	2	1	0	2	0.67
3	ท่านไม่สนใจว่าการเลือกตั้งจะปรากฏผลออกมาเช่นไร	2	1	0	2	0.67
4	ท่านคิดว่าหากชุมชนหรือกลุ่มที่ตนอาศัยร่วมอยู่ด้วยไม่ไปเลือกตั้ง ท่านก็จะไม่ไปเลือกตั้งด้วย	3	0	0	3	1
5	ท่านคิดว่าหนึ่งคะแนนเสียงของท่านในการเลือกตั้งไม่มีความสำคัญ	3	0	0	3	1
แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน						
1	ท่านคิดว่าประเทศจะเกิดการพัฒนาดได้ด้วยนักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าคนทั่วไป	3	0	0	3	1
2	ท่านจะเลือกนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดโดยคำนึงถึงนโยบายที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงสุด	3	0	0	3	1
3	ท่านคิดว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ของตน กลุ่มของตนหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่	3	0	0	3	1
4	ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารทำให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดการพัฒนา	3	0	0	3	1
5	ท่านคิดว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน	3	0	0	3	1

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		1	0	-1		
		ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ระบบพรรคการเมือง				
1	ท่านมีความศรัทธาในพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	3	0	0	3	1
2	ท่านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	3	0	0	3	1
3	ท่านมีความรู้สึกผูกพันกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด	3	0	0	3	1
4	ท่านมีความรู้สึกว่าการเมืองคือสัญลักษณ์ของอุดมการณ์ทางการเมืองของท่าน	3	0	0	3	1
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ปัญหาทางการเมือง						
1	ท่านคิดว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	2	1	0	2	0.67
2	ท่านคิดว่าปัญหาการขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	2	1	0	2	0.67
3	ท่านคิดว่าปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี หรือปัญหาแรงงานเถื่อน สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง	2	1	0	2	0.67
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง						
1	ท่านรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต	3	0	0	3	1
2	ท่านอ่านหรือฟังบทวิเคราะห์ทางการเมือง	3	0	0	3	1
3	ท่านมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลอื่น	3	0	0	3	1
4	ท่านเข้าร่วมการเสวนา สัมมนาหรือการอภิปรายปัญหาทางการเมืองที่จัดขึ้นโดยองค์กร สถาบันต่างๆ	3	0	0	3	1
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง						
1	ท่านคิดว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายใต้ระบบอุปถัมภ์พรรคพวก เครือญาติยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย	3	0	0	3	1
2	ท่านยอมรับการโกงของนักการเมืองได้ทราบเท่าที่นักการเมืองผู้นั้นยังคงทำประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติมากกว่า	3	0	0	3	1
3	ท่านคิดว่าสังคมไทยมีบทลงโทษที่อ่อนแอทำให้คนทำผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย	3	0	0	3	1
4	ท่านคิดว่าคนรวยกับคนจนมีความเสมอภาคในการถูกบังคับใช้กฎหมายที่เท่าเทียมกัน	3	0	0	3	1

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		1	0	-1		
		ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล ทศนคติ				
1	ท่านคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ต้องเคารพต่อผลการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่	3	0	0	3	1
2	ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะแตกต่างจากความคิดเห็นของตน	3	0	0	3	1
3	ท่านรู้สึกว่าคุณไทยชอบหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง	3	0	0	3	1
4	ท่านรู้สึกว่าคุณคนไทยเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาของสังคมดีแต่ชอบละเมิด	3	0	0	3	1
ปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของบุคคล บุคลิกภาพ						
1	ท่านเป็นคนที่ชอบเข้าสังคม ช่างพูด	3	0	0	3	1
2	ท่านเป็นคนที่อารมณ์เย็น ไม่เจ้าอารมณ์	3	0	0	3	1
3	ท่านเป็นคนที่มีความวินัยในตนเอง	3	0	0	3	1
4	ท่านเป็นคนที่ชอบคิดสร้างสรรค์ ชอบสำรวจ	3	0	0	3	1
5	ท่านเป็นคนที่มีความลักษณะเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3	0	0	3	1

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		1	0	-1		
		การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้ง				
1	ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ(ส.ส. หรือ ส.ว.)	3	0	0	3	1
2	ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น(ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร, ส.ก., ส.ข. หรือ อบต. เป็นต้น)	3	0	0	3	1
3	ท่านได้ชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อเกิดการเลือกตั้งขึ้น	3	0	0	3	1
4	ท่านได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ผู้อื่นเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้ง	3	0	0	3	1
การมีส่วนร่วมทางการเมือง การรณรงค์หาเสียง						
1	ท่านได้เข้าร่วมกับผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อประชาสัมพันธ์ตัวบุคคลหรือนโยบายด้วยการเดินรณรงค์หาเสียงด้วยตัวท่านเอง	3	0	0	3	1
2	ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์แก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม	3	0	0	3	1
3	ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนเงินแก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม	3	0	0	3	1
4	ท่านเป็นหัวคะแนน ผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมือง	3	0	0	3	1
การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง						
1	ท่านสมัครเป็นสมาชิกหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในช่วงระหว่างที่มีการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น	3	0	0	3	1
2	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมือง เช่น กลุ่มพันธมิตร, กลุ่มกปปส, หรือกลุ่มนปช. ในช่วงที่มีเหตุการณ์ทางการเมือง	2	1	0	2	1
3	ท่านสมัครเป็นตัวแทนกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อเข้ารับสมัครการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ	3	0	0	3	1
4	ท่านมีส่วนในการจัดกิจกรรมของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง	3	0	0	3	1

	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร	ผลการพิจารณา			Σ	IOC
		1	0	-1		
		การชุมนุมทางการเมือง				
1	ท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ	3	0	0	3	1
2	ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อประท้วงหรือต่อต้านการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านไม่เห็นด้วย	3	0	0	3	1
3	ท่านท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อสนับสนุนหรือเห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ	3	0	0	3	1
4	ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านเห็นด้วย	3	0	0	3	1

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลตามอายุ การศึกษาและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมตามระดับรายได้ ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการทำงาน
3. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร
4. เพื่อระบุตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดของทหาร
5. เพื่อศึกษาทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ต่อไป ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ด้วย

ดร.พิชิต รัชตพิบูลภพ

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ส่วนที่ 3 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

แรงจูงใจที่มีสาเหตุมาจากค่านิยม มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	เฉยๆ (ปาน กลาง)	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
6. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะช่วยให้สังคมที่ท่านอยู่อาศัยนั้นได้ประโยชน์					
7. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะช่วยให้ประโยชน์ตกอยู่กับประชาชน มิใช่ชนักรการเมือง					
8. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะช่วยให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า					
9. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางประชาธิปไตย					
10. แนวคิดของสังคมที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของทหารทุกคนในสังคม					

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของความรู้สึกและอารมณ์ มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	เฉยๆ (ปาน กลาง)	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
11. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพราะรู้สึกสนุกสนานเป็นหลัก					
12. เมื่อท่านเข้าร่วมฟังการปราศรัยกับกลุ่มการเมือง ท่านรู้สึกสับสนเนื่องจากเกิดความเชื่อทั้งสองฝ่าย					
13. ท่านชอบหรือเชื่อมั่นในนักการเมืองเพราะนักการเมืองหล่อหรือสวย					
14. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเช่น การประท้วงทางการเมืองเพราะจะทำให้ท่านไม่ตกยุคสมัย					
15. ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ท่านชื่นชอบจะต้องได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น					

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของประเพณีนิยม มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	เฉยๆ (ปาน กลาง)	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
16. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งเป็นเพียงธรรมเนียมปฏิบัติตามที่ทำกันมาตั้งแต่อดีต					
17. ท่านไม่ได้คาดหวังว่าการเลือกตั้งจะส่งผลต่อประเทศ					
18. ท่านไม่สนใจว่าการเลือกตั้งจะปรากฏผลออกมาเช่นไร					
19. ท่านคิดว่าหากชุมชนหรือกลุ่มที่ตนอาศัยร่วมอยู่ด้วยไม่ไปเลือกตั้งท่านก็จะไม่ไปเลือกตั้งด้วย					
20. ท่านคิดว่าหนึ่งคะแนนเสียงของท่านในการเลือกตั้งไม่มีความสำคัญ					

แรงจูงใจที่เป็นเรื่องของเหตุผลและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีข้อคำถาม 5 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	เฉยๆ (ปาน กลาง)	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
21. ท่านคิดว่าประเทศจะเกิดการพัฒนาด้าน นักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าคนทั่วไป					
22. ท่านจะเลือกนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดโดย คำนึงถึงนโยบายที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงสุด					
23. ท่านคิดว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติสำคัญ มากกว่าผลประโยชน์ของตน กลุ่มของตนหรือสังคมที่ตน อาศัยอยู่					
24. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารทำ ให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดการพัฒนา					
25. ท่านคิดว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็น การปกครองที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นการปกครองของ ประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน					

ส่วนที่ 4 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ระบบพรรคการเมือง มีข้อความ 4 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	เฉยๆ (ปานกลาง)	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
26. ท่านมีความศรัทธาในพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด					
27. ท่านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด					
28. ท่านมีความรู้สึกผูกพันกับพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด					
29. ท่านมีความรู้สึกที่พรรคการเมืองคือสัญลักษณ์ของอุดมการณ์ทางการเมืองของท่าน					

ปัญหาทางการเมือง มีข้อความ 3 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	เฉยๆ (ปานกลาง)	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริง
30. ท่านคิดว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง					
31. ท่านคิดว่าปัญหาการขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง					
32. ท่านคิดว่าปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี หรือปัญหาแรงงานเถื่อน สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการทางการเมือง					

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	มากที่สุด (ทุก วัน)	มาก (บ่อยครั้ง)	ปาน กลาง (บาง วัน)	น้อย (นานๆ ครั้ง)	น้อย ที่สุด (ไม่เคย เลย)
33. ท่านรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต					
34. ท่านอ่านหรือฟังบทวิเคราะห์ทางการเมือง					
35. ท่านมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลอื่น					
36. ท่านเข้าร่วมการเสวนา สัมมนาหรือการอภิปรายปัญหาทางการเมืองที่จัดขึ้นโดยองค์กร สถาบันต่าง ๆ					

วัฒนธรรมทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	จริง มากที่สุด	จริงมาก	เฉยๆ (ปาน กลาง)	ไม่ค่อย จริง	ไม่จริง
37. ท่านคิดว่าความช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายใต้ระบบอุปถัมภ์พรรคพวก เครือญาติยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย					
38. ท่านยอมรับการโกงของนักการเมืองได้ตราบเท่าที่นักการเมืองผู้นั้นยังคงทำประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติมากกว่า					
39. ท่านคิดว่าสังคมไทยมีบทลงโทษที่อ่อนแอทำให้คนทำผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย					
40. ท่านคิดว่าคนรวยกับคนจนมีความเสมอภาคในการถูกบังคับใช้กฎหมายที่เท่าเทียมกัน					

ส่วนที่ 5 แบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยด้านระบบส่วนตัวของคุณ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ทัศนคติ มีข้อความ 4 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
41. ท่านคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ต้องเคารพต่อผลการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่					
42. ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะแตกต่างจากความคิดเห็นของตน					
43. ท่านรู้สึกว่าคุณคนไทยชอบหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง					
44. ท่านรู้สึกว่าคุณคนไทยเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและกติกาสังคมดีแต่ชอบละเมิด					

บุคลิกภาพ มีข้อความ 5 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
45. ท่านเป็นคนที่ชอบเข้าสังคม ช่างพูด					
46. ท่านเป็นคนที่อารมณ์เย็น ไม่เจ้าอารมณ์					
47. ท่านเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง					
48. ท่านเป็นคนที่ชอบคิดสร้างสรรค์ ชอบสำรวจ					
49. ท่านเป็นคนที่มีความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย					

ส่วนที่ 6 แบบวัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

การเลือกตั้ง มีข้อความ 4 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
50. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ (ส.ส. หรือ ส.ว.)					
51. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น(ผู้ว่าราชการกรุงเทพ, ส.ก., ส.ข. หรือ อบต. เป็นต้น)					
52. ท่านได้ชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อเกิดการเลือกตั้งขึ้น					
53. ท่านได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ผู้อื่นเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้ง					

การรณรงค์หาเสียง มีข้อความ 4 ข้อ

ข้อความ	ระดับการวัด				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
54. ท่านได้เข้าร่วมกับผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อประชาสัมพันธ์ตัวบุคคลหรือนโยบายด้วยการเดินรณรงค์หาเสียงด้วยตัวท่านเอง					
55. ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์แก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม					
56. ท่านเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนเงินแก่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม					
57. ท่านเป็นหัวคะแนน ผู้ช่วยหาเสียงของผู้สมัครแข่งขันทางการเมืองหรือพรรคการเมือง					

การเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
58. ท่านสมัครเป็นสมาชิกหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในช่วงระหว่างที่มีการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น					
59. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มการเมือง เช่น กลุ่มพันธมิตร, กลุ่มกปปส,หรือกลุ่มนปช. ในช่วงที่มีเหตุการณ์ทางการเมือง					
60. ท่านสมัครเป็นตัวแทนกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อเข้ารับสมัครการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ					
61. ท่านมีส่วนในการจัดกิจกรรมของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง					

การประชุมทางการเมือง มีข้อคำถาม 4 ข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการวัด				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
62. ท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ					
63. ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อประท้วงหรือต่อต้านการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านไม่เห็นด้วย					
64. ท่านท่านเข้าร่วมชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองเพื่อสนับสนุนหรือเห็นด้วยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักการเมืองหรือผู้บริหารประเทศ					
65. ท่านเข้าร่วมการลงชื่อ ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐที่ท่านเห็นด้วย					